

Sprawozdanie z realizacji
Programu Operacyjnego

Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

za 2014 r.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo
Infrastruktury
i Rozwoju

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Sprawozdanie z realizacji
Programu Operacyjnego

Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

za 2014 r.

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo
Infrastruktury
i Rozwoju

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE WSTĘPNE	4
2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU W 2014 ROKU	5
2.1. Realizacja i analiza postępów PO RPW w 2014 r.	5
2.1.1. Informacje na temat postępu rzeczowego PO RPW	5
2.1.2. Informacje finansowe.....	5
2.1.3. Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji	5
2.1.4. Pomoc w podziale na grupy docelowe	6
2.1.5. Pomoc ponownie wykorzystana	7
2.1.6. Analiza jakościowa	7
2.1.6.1. System realizacji PO RPW	7
2.1.6.2. Postęp finansowy i rzeczowy PO RPW	9
2.1.6.3. Rekomendacje KE	22
2.1.6.4. Rekomendacje IZ i innych instytucji.....	22
2.1.6.5. Instrumenty inżynierii finansowej	22
2.1.6.6. Realizacja założeń Strategii EU 2020.....	23
2.1.6.7. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	24
2.2. Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi	26
2.2.1. Zasada równości szans	26
2.2.2. Zasada partnerstwa	27
2.3. Napotkane problemy wraz z podjętymi działaniami zaradczymi	28
2.4. Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego	29
2.5. Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006	41
2.6. Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia	41
2.6.1. Opis osiągniętej komplementarności i uzyskanych efektów synergii	42
2.6.1.1. Przykłady zastosowanych mechanizmów wraz z opisem projektów komplementarnych.....	42
2.6.1.2. Wyniki badań ewaluacyjnych	43
2.6.2. Cross- financing.....	44
2.6.3. Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.....	44
2.6.4. Kontrole krzyżowe	44
2.7. Monitorowanie i ocena.....	45

3. POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG PRIORYTETÓW.....	52
3.1. Postęp rzeczowo-finansowy I osi priorytetowej i analiza jakościowa	52
3.2. Postęp rzeczowo-finansowy II osi priorytetowej i analiza jakościowa	57
3.3. Postęp rzeczowo-finansowy III osi priorytetowej i analiza jakościowa	61
3.4. Postęp rzeczowo-finansowy IV osi priorytetowej i analiza jakościowa.....	65
3.5. Postęp rzeczowo-finansowy V osi priorytetowej i analiza jakościowa.....	68
3.6. Postęp rzeczowo-finansowy VI osi priorytetowej i analiza jakościowa.....	71
 IV. DUŻE PROJEKTY	73
 V. POMOC TECHNICZNA.....	83
 VI. PROMOCJA I INFORMACJA.....	87

ZAŁĄCZNIKI

- I. Tabela 1. Postęp rzeczowy programu operacyjnego
- II. Tabela 2. Oś priorytetowa w podziale na źródło finansowania (w EUR)
- III. Tabela 3. Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii
- IV. Tabela 4. Postęp rzeczowy wg priorytetów
- V. Tabela 5. Wskaźniki kontekstowe
- VI. Tabela 6. Strategia EU 2020
- VII. Tabela 7. SUE RMB
- VIII. Tabela 8. Wskaźniki kluczowe (core indicators) 2007-2013
- IX. Tabela 9. Matryca instrumentów finansowych 2007-2013
- X. Formularz dotyczący informacji i promocji
- XI. Przykłady projektów komplementarnych
- XII. Wkład PO RPW w realizację EU2020 i SUE RMB
- XIII. Sprawozdanie za 2014 r. z monitorowania wpływu PO RPW na środowisko
- XIV. Raport Równość szans w projektach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Źródła zdjęć: beneficjenci PO RPW

Na okładce wykorzystano zdjęcia z projektów:

Rozbudowa potencjału badawczego Puławskiego Parku Naukowo – Technologicznego, Białostocki Park Naukowo-Technologiczny, Budowa obwodnicy miejscowości Stawiski w ciągu drogi ekspresowej S61

1. INFORMACJE WSTĘPNE

PROGRAM OPERACYJNY	Cel: Konwergencja
	Kwalifikowany obszar: Polska, województwo lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie
	Okres programowania: 2007-2013
	Numer programu (CCI): CCI 2007 PL 161 PO 003
SPRAWOZDANIE ROCZNE Z WDRAŻANIA PROGRAMU	Nazwa programu: Rozwój Polski Wschodniej
	Rok sprawozdawczy: 2014
	Data zaakceptowania sprawozdania przez KM PO RPW: 17 czerwca 2015 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało opracowane zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 67 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.

2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU W 2014 ROKU

2.1. REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW PO RPW W 2014 R.

2.1.1. Informacje na temat postępu rzeczowego PO RPW

Informacje na temat postępu rzeczowego PO RPW 2007-2013 w odniesieniu do wskaźników celu głównego i celów szczegółowych Programu znajdują się w załączniku I i IV do sprawozdania. Opis postępu rzeczowo-finansowego Programu znajduje się w pkt 2.1.6.2 oraz w pkt 3 sprawozdania.

2.1.2. Informacje finansowe¹

W związku z kończącą się perspektywą finansową 2014 rok był kolejnym rokiem, w którym odnotowano istotny postęp finansowy w realizacji Programu w zakresie wartości wydatków uznanych za kwalifikowalne, wynikających ze złożonych wniosków o płatność.

Od początku realizacji Programu, Komisja Europejska (KE) przekazała zaliczki w wysokości 205 mln EUR, co stanowiło 9% alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczonej na Program. Kwota wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjentów, uwzględniona w poświadczeniach i deklaracjach wydatków oraz we wnioskach o płatność złożonych do KE wyniosła 2 214 mln EUR, a w samym 2014 r. wyniosła 491 mln EUR.

W 2014 r. IC przekazała do KE wnioski o refundację wydatków w wysokości 394 mln EUR. Oznacza to, że realizacja prognozy wniosków o płatność w 2014 r., przekazanej do KE w kwietniu 2014 r. została zrealizowana na poziomie 107%.

Zasada n+2/3 na 2014 r. została zrealizowana na poziomie 110%.

W 2014 r. płatności okresowe zrefundowane przez KE wyniosły ponad 450 mln EUR. Łącznie od początku realizacji programu KE zrefundowała, w ramach płatności okresowych, wydatki w wysokości 1 754 mln EUR, co stanowiło 73% alokacji środków wspólnotowych przeznaczonych na Program.

Szczegółowe dane finansowe według osi priorytetowych w podziale na źródło finansowania w 2014 r. oraz narastająco od uruchomienia Programu przedstawia Tabela nr 2, stanowiąca załącznik II do sprawozdania.

2.1.3. Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii interwencji przedstawia Tabela nr 3, stanowiąca załącznik III do sprawozdania.

¹ W sprawozdaniu wartości prezentowane w EUR są przeliczane wg kursu Europejskiego Banku Centralnego (EBC) z dnia 27 listopada 2014 r., tj. 4,1798 PLN. Wyjątek stanowią: a) dane dotyczące wartości deklaracji przekazanych do IC – kwoty w EUR podano zgodnie z przeliczeniami w deklaracjach, b) dane dotyczące instrumentów finansowych – kwoty w EUR wyliczono wg kursu przekazania przez IC deklaracji do KE dotyczących rozliczanych umów.

2.1.4. Pomoc w podziale na grupy docelowe

Główne grupy docelowe², które korzystają z efektów Programu to:

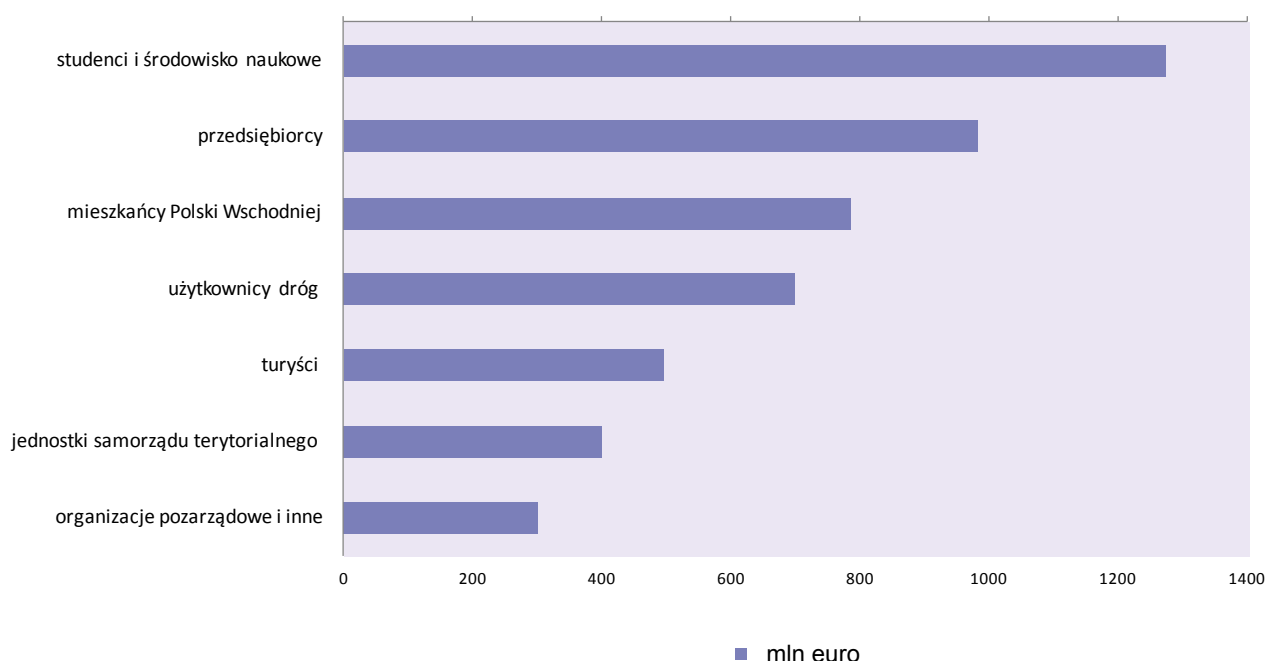
- studenci i środowisko naukowe (działania: I.1, I.3, I.4, III.1, III.2)
- przedsiębiorcy (działania: I.2, I.3, I.4, II.1, III.2, V.1, V.2)
- mieszkańcy Polski Wschodniej, w tym m.in. osoby zagrożone „wykluczeniem cyfrowym” oraz mieszkańcy miast wojewódzkich (działania: II.1, III.1, III.2, V.2)
- użytkownicy dróg (działanie IV.1)
- jednostki samorządu terytorialnego (działania: I.4, II.1, III.2, V.1)
- turyści (działania: III.1, III.2, V.1, V.2)
- organizacje pozarządowe i inne (działania: II.1, V.1)

Każda z grup docelowych może korzystać z różnorodnych, uzupełniających się i wzmacniających efektów projektów PO RPW. Jest to możliwe dzięki temu, że:

- do każdej grupy kierowane są różne typy projektów z różnych działań,
- grupy te nie są traktowane rozłącznie, więc dana osoba może odczuć różnorodne korzyści Programu należąc do kilku grup jednocześnie, np. będąc użytkownikiem dróg, przedsiębiorcą i mieszkańcem Polski Wschodniej.

Poniżej przedstawiono wartość dofinansowania z EFRR na podstawie umów o dofinansowanie, które zostały skierowane do poszczególnych grup docelowych Programu. Zaprezentowane wartości są sumą dofinansowania w tych działaniach, w których wskazano daną grupę, jako docelową. Dlatego suma po grupach docelowych przewyższa łączną wartość środków z EFRR.

Wykres 1. Wartość dofinansowania z EFRR w umowach dla poszczególnych grup docelowych

² Na podstawie Szczegółowego opisu osi priorytetowych PO RPW.

Jak dotychczas największe dofinansowanie z EFRR otrzymały projekty kierowane do studentów i środowiska naukowego oraz projekty, z których korzystali przedsiębiorcy. Znaczącą kwotę otrzymały również projekty z działań, w których jako grupę docelową wskazano mieszkańców makroregionu oraz użytkowników dróg.

Więcej informacji dotyczących obszarów wsparcia oraz typów beneficjentów w ramach PO RPW znajduje się w pkt 2.1.6.2 sprawozdania.

2.1.5. Pomoc ponownie wykorzystana

W okresie sprawozdawczym w PO RPW nie prowadzono postępowania związanego z odzyskiwaniem od beneficjentów udzielonego dofinansowania w związku z niezachowaniem przez beneficjentów przepisów dotyczących trwałości operacji określonych w art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006. Nie miało miejsca także wykorzystanie dofinansowania odzyskanego z tego tytułu.

W 2014 r. wydatkowano środki, które zostały wcześniej wycofane w związku z powstałymi nieprawidłowościami, o których mowa w art. 98 rozporządzenia nr 1083/2006. W okresie sprawozdawczym łącznie z kwot odzyskanych oraz wycofanych do alokacji Programu powróciło 1 213 758,90 EUR, z czego środki EFRR wyniosły 1 037 076,86 EUR.

W działaniu I.1 *Infrastruktura uczelni* łącznie w okresie sprawozdawczym w ramach kwot odzyskanych oraz wycofanych powróciło do alokacji Programu 869 655,42 EUR, z czego 830 399,83 EUR stanowiły środki EFRR. Dofinansowanie z UE zostało zwrócone na konto w BGK powiększając przyznany limit płatności oraz ponownie wypłacone w ramach bieżących płatności.

W działaniu I.3 *Wspieranie innowacji* łącznie w okresie sprawozdawczym w ramach kwot odzyskanych i wycofanych powróciło do alokacji Programu 32 411,44 EUR, w tym z EFRR było to 25 105,97 EUR. Zaplanowano, że środki te zostaną wykorzystane na kontraktowanie projektów rezerwowych z Listy projektów indywidualnych PO RPW w ramach działania I.3, dla których w okresie sprawozdawczym IP PO RPW prowadziła ocenę wniosków o dofinansowanie³.

W działaniu I.4 *Promocja i współpraca* łącznie w okresie sprawozdawczym w ramach kwot odzyskanych i wycofanych powróciło do alokacji Programu 201 473,35 EUR, w tym z EFRR – 180 486,14 EUR. Środki te zostały przekazane na kontynuację realizacji projektu indywidualnego „Program Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej” w celu zapewnienia dotychczasowej dynamiki realizowanych wydarzeń.

Środki odzyskane w ramach działania IV.1 *Infrastruktura drogowa* w łącznej kwocie 110 218,70 EUR (w tym dofinansowanie z EFRR wynosiło 1 084,93 EUR) powiększyły ogólną pulę przyznanego limitu płatności oraz zostały ponownie wypłacone w ramach bieżących płatności.

2.1.6. Analiza jakościowa

2.1.6.1. System realizacji PO RPW

W 2014 r. w ramach systemu realizacji PO RPW zmodyfikowano następujące dokumenty:

- Instrukcje Wykonawcze IP PO RPW oraz IZ PO RPW,
- Opis Systemu Zarządzania i Kontroli dla PO RPW 2007-2013,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013,

³ W I kwartale 2015 r. podpisano 2 umowy: *Rozszerzenie zaplecza wspierania biznesu o Mielecki Inkubator Przedsiębiorczości dla małych firm (MInP)* oraz *poprawa dostępności komunikacyjnej Mieleckiego Parku Przemysłowego jako kontynuacja projektu zrealizowanego przez Agencję Rozwoju Regionalnego MARR S.A. w ramach PO RPW (dofinansowanie z EFRR 2,89 mln EUR)* i *Rozbudowa Inkubatora Technologicznego wraz z Centrum Obsługi Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego - III etap PPNT* (dofinansowanie z EFRR 4,25 mln EUR)

- Szczegółowy opis osi priorytetowych dla PO RPW 2007-2013,
- Listę projektów indywidualnych PO RPW⁴,
- Programy pomocowe w zakresie PO RPW.

Zmiana Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Prace nad zmianą Programu rozpoczęły się w 2013 r. i zostały szczegółowo opisane w sprawozdaniu za 2013 r. Komisja Europejska w dniu 11 marca 2014 r. wydała *Decyzję C(2014) 1663 zmieniającą decyzję K(2007) 4568 w sprawie przyjęcia Programu Operacyjnego „Rozwój Polski Wschodniej” w ramach pomocy wspólnotowej Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego objętego celem „konwergencja” w Polsce*. Zmieniony PO RPW obowiązuje od dnia notyfikacji wspomnianej decyzji KE, tj. od dnia 12 marca 2014 r.

Aktualizacja Szczegółowego opisu osi priorytetowych dla PO RPW 2007-2013

W okresie sprawozdawczym *Szczegółowy opis osi priorytetowych dla PO RPW 2007-2013* był aktualizowany jednokrotnie, w maju 2014 r.

W stosunku do poprzednio obowiązującej wersji dokumentu wprowadzone zostały następujące zmiany:

- w ramach I osi priorytetowej Nowoczesna gospodarka – zmniejszenie alokacji działania I.1 *Infrastruktura uczelni* o kwotę 1 579 686 EUR oraz zwiększenie alokacji działania I.2 *Instrumenty inżynierii finansowej* o kwotę 11 000 000 EUR i działania I.3 *Wspieranie innowacji* o kwotę 27 579 686 EUR ze środków EFRR,
- w ramach III osi priorytetowej Wojewódzkie ośrodki wzrostu – zmniejszenie alokacji działania III.2 *Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej* o kwotę 4 862 986 EUR ze środków EFRR na rzecz działania III.1 *Systemy miejskiego transportu zbiorowego* oraz wprowadzenie nowego rodzaju projektu dotyczącego przygotowania dokumentacji, w tym projektowej, w celu realizacji przedsięwzięć z zakresu transportu miejskiego w perspektywie finansowej 2014-2020,
- w ramach V osi priorytetowej Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne – zmniejszenie alokacji działania V.1 *Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki* o kwotę 379 901 EUR ze środków EFRR na rzecz działania V.2 *Trasy rowerowe*,
- w ramach VI osi priorytetowej Pomoc techniczna – zmniejszenie alokacji działania VI.1 *Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja Programu* o kwotę 37 000 000 EUR ze środków EFRR na rzecz I osi priorytetowej Nowoczesna gospodarka,
- wartości krajowego wkładu publicznego wynikające z ww. zmian wartości EFRR,
- załączników:
 - załącznik 1 – zaktualizowano Indykatywną tabelę zobowiązań dla Programu,
 - załącznik 4 – zaktualizowano Indykatywną listę projektów indywidualnych,
 - załącznik 6 – wprowadzono załącznik pod nazwą Główne wymagania dotyczące wypełniania obowiązków informacyjnych i komunikacyjnych po stronie projektodawcy.

Aktualizacja programów pomocowych w zakresie działania I.3 PO RPW 2007-2013

W okresie sprawozdawczym podjęto działania, które doprowadziły do:

- opublikowania w dniu 25 czerwca 2014 r. *rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finan-*

4 Szczegółowe informacje na temat zmian LPI PO RPW w 2014 r. znajdują się w pkt 2.1.6.2 sprawozdania.

sowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 – nowelizacja wynikała z konieczności przedłużenia okresu udzielania pomocy de minimis przez beneficjentów dla przedsiębiorców, w związku z wydaniem przez KE rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu UE do pomocy de minimis.

- opublikowania w dniu 31 grudnia 2014 r. *rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013*, które zastąpiło dotychczas obowiązujące rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Wprowadzone zmiany zapewniły ciągłość udzielania przez beneficjentów pomocy publicznej przedsiębiorcom w związku z wydaniem przez Komisję Europejską *Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu*.

W związku z koniecznością dostosowania do nowych regulacji UE w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej i pomocy de minimis w IV kwartale 2014 r. rozpoczęto prace zmierzające do zmiany zapisów *rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wyposażenie, tworzenie zaplecza B+R oraz przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013* (Dz. U. Nr 34, poz. 271).

2.1.6.2. Postęp finansowy i rzeczowy PO RPW

PO RPW jest jednym z programów operacyjnych realizowanych w ramach *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (NSRO)*. Program jest dedykowany pięciu najsłabiej rozwiniętym regionom Polski. Głównym celem PO RPW jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Podstawę dla działań zorientowanych na wspieranie rozwoju makroregionu stanowi zaktualizowana *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, która zakłada działania mogące w największym stopniu przyczynić się w średnim okresie do poprawy wydajności pracy i do poprawy pozycji rozwojowej makroregionu.

Na realizację PO RPW przeznaczono środki EFRR w wysokości 2 387,71 mln EUR⁵. W 2014 r. postęp finansowej realizacji Programu był znaczący, zwłaszcza w odniesieniu do wartości zatwierdzonych wniosków o płatność.

Na koniec 2014 r. wartość dofinansowania z EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie przekroczyła 100% alokacji EFRR dla Programu, a w podpisanych umowach wynosiła 99%.

Natomiast wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o płatność stanowiła 73% alokacji przeznaczonej na Program. Certyfikacja wydatków na koniec okresu sprawozdawczego osiągnęła 76% alokacji EFRR na lata 2007 - 2013.

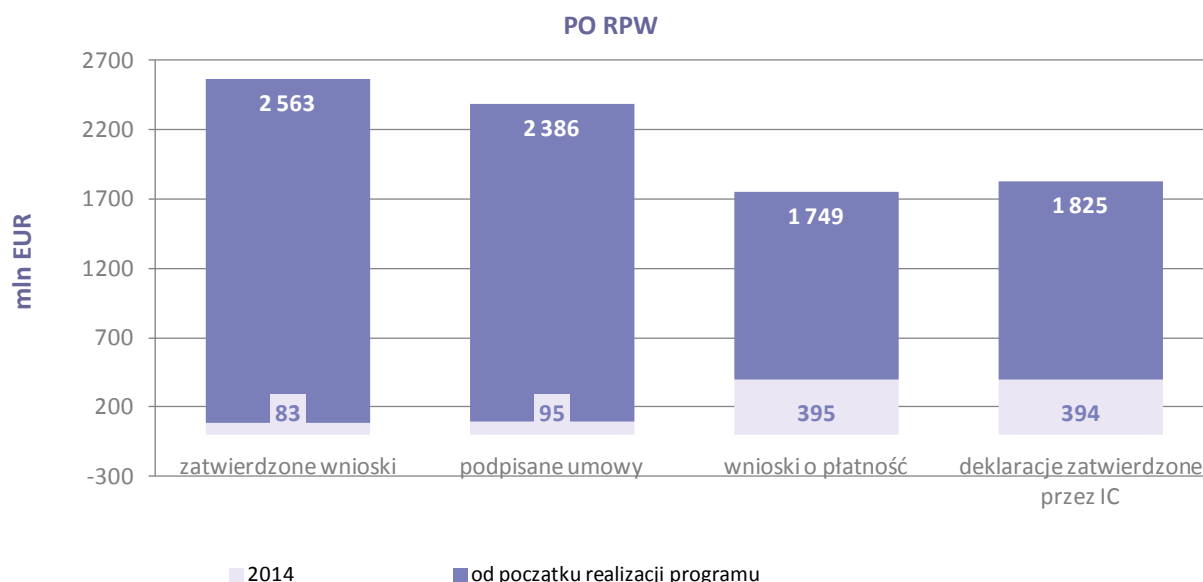
Należy także mieć na uwadze fakt, że w celu pełnego zagospodarowania alokacji Programu, w 2014 r. IZ zastosowała dwa mechanizmy:

- nadkontraktacja - zapewnia możliwość zaciągania zobowiązań ponad ustalony limit oraz

⁵ Wartość powiększona o dodatkowe środki, co zostało zaakceptowane przez KE w ramach przeglądu śródkresowego PO RPW w 2011 r.

- elastyczność - pozwala certyfikować do KE wydatki przekraczające limit określony dla danego działania, przy jednoczesnym niższym wnioskowaniu w innym działaniu.

Wykres 2. Wartość EFRR (w mln EUR) w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, w podpisanych umowach, we wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w PO RPW w 2014 r. oraz od uruchomienia Programu.⁶

Wartość zatwierdzonych w 2014 r. wniosków o dofinansowanie projektów wyniosła 83 mln EUR (EFRR), co stanowiło ponad 3% wartości wniosków zatwierdzonych od początku realizacji Programu. W konsekwencji podpisano umowy o dofinansowanie na kwotę **95 mln EUR (EFRR)**, co stanowiło prawie 4% wartości zawartych umów od początku realizacji Programu.

Odnotowano wzrost wartości płatności przekazanych na rzecz beneficjentów, które w 2014 r. wyniosły **395 mln EUR (EFRR)**, co stanowiło 23% wartości środków przekazanych od początku realizacji Programu. Podobny postęp w okresie sprawozdawczym nastąpił w zakresie wartości deklaracji zatwierdzonych przez IC, która w 2014 r. wyniosła **394 mln EUR (EFRR)**, co stanowiło blisko 23% wartości wszystkich deklaracji zatwierdzonych od początku realizacji Programu.

Cel główny PO RPW zorientowany na przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej jest mierzony poprzez trzy wskaźniki horyzontalne. Wartości docelowe dwóch z nich: *Liczba utworzonych miejsc pracy netto* oraz *Wpływ zaangażowanych środków PO RPW na wzrost PKB w stosunku do roku bazowego* zostały oszacowane *ex ante* w 2006 r. na podstawie modelu makroekonomicznego. Zgodnie z tymi szacunkami dzięki PO RPW do 2013 r. liczba utworzonych miejsc pracy netto powinna wzrosnąć o ponad 13,6 tys., a PKB o 1,38% w stosunku do roku bazowego. Wartości tych wskaźników zgodnie z zapisami Programu, zostaną oszacowane na 2015 r. po zakończeniu jego realizacji i uwzględnione w sprawozdaniu końcowym. Wówczas będzie także możliwe przeanalizowanie związków pomiędzy liczbą powstałych

⁶ W przypadku wykazywania wartości EFRR we wnioskach o płatność (w EUR) oraz wartości EFRR certyfikowanych do KE w EUR jest możliwe, że wartość UE we wnioskach o płatność będzie mniejsza od wartości UE certyfikowanej do KE. Przyczyną może być: 1) wartość UE we wnioskach o płatność jest przeliczana na EUR po jednym kursie a certyfikacja do KE następuje po różnych kursach EUR, 2) do KE zawsze certyfikuje się 85% podstawy certyfikacji niezależnie ile w danym poświadczeniu ujęto środków EFRR. Wobec tego powodem może być każda z ww. przyczyn oddzielnie lub obie naraz.

miejsc pracy dzięki środkom z PO RPW a ich wpływem na wartość PKB dla makroregionu Polski Wschodniej. W chwili obecnej bez oceny wpływu PO RPW, odnotowano pozytywne trendy w zakresie zmiany sytuacji makroekonomicznej Polski Wschodniej tj. wzrosło PKB per capita⁷ i dochód rozporządzalny na osobę⁸.

Wartość trzeciego wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc pracy brutto, w tym na obszarach wiejskich*, odnosi się do bezpośrednio utworzonych miejsc pracy i jest monitorowana cyklicznie. W oparciu o dane z KSI⁹ do końca 2014 r. dzięki zakończonej realizacji 116¹⁰ projektów powstało **1 362 nowych etatów**¹¹, z czego 1/3 tych etatów była objęta przez kobiety. Beneficjenci deklarują, że zatrudniają osoby zgodnie z kompetencjami, zachowując zasadę równości szans. Do końca 2014 r. osiągnięto prawie 55% wartości docelowej ww. wskaźnika.

Znaczący przyrost wartości wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc pracy brutto* w 2014 r. w porównaniu do 2012 r. wynika z następujących kwestii:

- wzrostu liczby zakończonych projektów z zatwierdzonym wnioskiem o płatność końcową z 43 do 116 (wzrost o ponad 2,5 razy),
- powstawaniu miejsc pracy w miarę rozwoju działalności wykonywanej z wykorzystaniem infrastruktury powstałej w ramach projektów - często w kilka miesięcy po zakończeniu realizacji projektu,
- przesunięcia terminów zatwierdzenia wniosku o płatność końcową, a tym samym opóźnienia w wykazaniu faktycznej wartości wskaźnika,
- na skutek wyjaśniania nieprawidłowości w projektach podczas kontroli na zakończenie projektu.

Wartość docelowa wskaźnika w 2015 r. (2,5 tys. etatów), według szacunków opartych o podpisane umowy o dofinansowanie, powinna zostać osiągnięta, gdyż w 2015 r. zakończy się realizacja pozostałych 195 projektów spośród wszystkich 311 podpisanych umów o dofinansowanie. Szacuje się, że w sumie powstanie ponad 4 tys. etatów, a więc wartość wskaźnika powinna osiągnąć 160%.

Interpretując wartość tego wskaźnika należy mieć na uwadze kilka założeń.

Po pierwsze, wartość ta odnosi się tylko do wąskiej definicji miejsc pracy (zgodnie z wytycznymi KE - Dokument roboczy nr 7¹², która uwzględnia wyłącznie stanowiska utworzone w oparciu o umowę o pracę, gwarantujące zatrudnienie minimum przez 2 lata i które nie są związane wyłącznie z obsługą projektu. Inne formy zatrudnienia (np. umowy zlecenia, umowy o dzieło, prace sezonowe) nie były brane pod uwagę.

Po drugie, nie jest to ostateczna liczba nowych miejsc pracy, która powstała w ramach dotychczas zakończonych projektów, ponieważ dodatkowe etaty mogą powstać w kolejnych latach po zakończeniu projektów. Stopniowy wzrost nowych miejsc pracy może być spowodowany np. sukcesywnym otwieraniem nowych kierunków studiów we wspartej infrastrukturze i zatrudnianiem kadry dydaktycznej.

Po trzecie, nie uwzględnia ona pośrednich miejsc pracy, które powstają u beneficjentów lub beneficjentów ostatecznych i nie spełniają wszystkich wymogów zapisanych w Dokumencie roboczym KE nr 7. Takie miejsca pracy powstają u przedsiębiorców, którzy są odbiorcami ostatecznymi wsparcia w ramach działań I.2, I.3 i I.4. Miejsca pracy powstają u przedsiębiorców korzystających z pożyczek i poręczeń, z usług wspartych instytucji otoczenia biznesu lub po skorzystaniu z dotacji na utworzenie klastra.

7 PKB per capita (w cenach bieżących) w 2013 r. wynosił w poszczególnych województwach Polski Wschodniej 132-147% wartości z 2007 r. (źródło: obliczenia własne na podstawie danych szacunkowych GUS).

8 Miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w 2013 r. wynosił w poszczególnych województwach Polski Wschodniej 133-149% wartości z 2007 r. (źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS).

9 Analiza wartości wskaźników w PO RPW została przygotowana w oparciu o dane KSI SIMIK 07-13 na dzień 31 grudnia 2014 r. i objęła 311 umów o dofinansowanie oraz 116 zatwierdzonych wniosków o płatność końcową.

10 W sumie w ramach PO RPW zakończono realizację 116 projektów, w tym 102 umowy w osiach I-V.

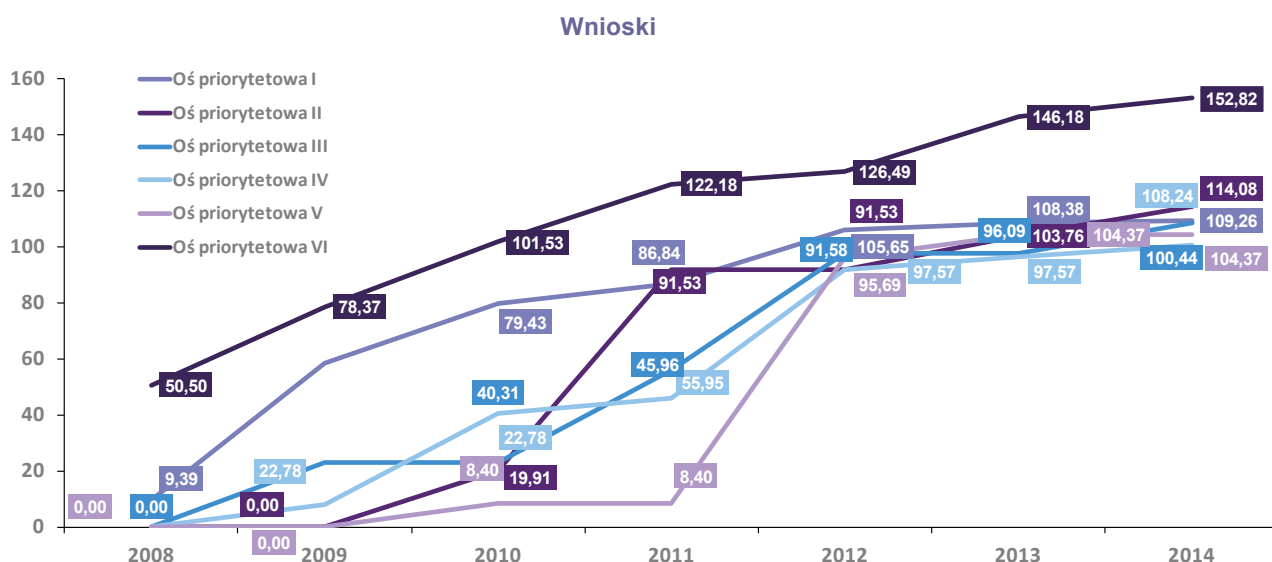
11 wyrażonych w ekwiwalencie pełnego czasu pracy - EPC

12 Programming Period 2007-2013. Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Reporting on Core Indicators for the European Regional Development Fund and the Cohesion Fund, Working Document No. 7

Podsumowując, PO RPW wpływa pośrednio na zatrudnienie w regionie oraz na podniesienie jakości życia przede wszystkim: studentów, przedsiębiorców i mieszkańców makroregionu Polski Wschodniej.

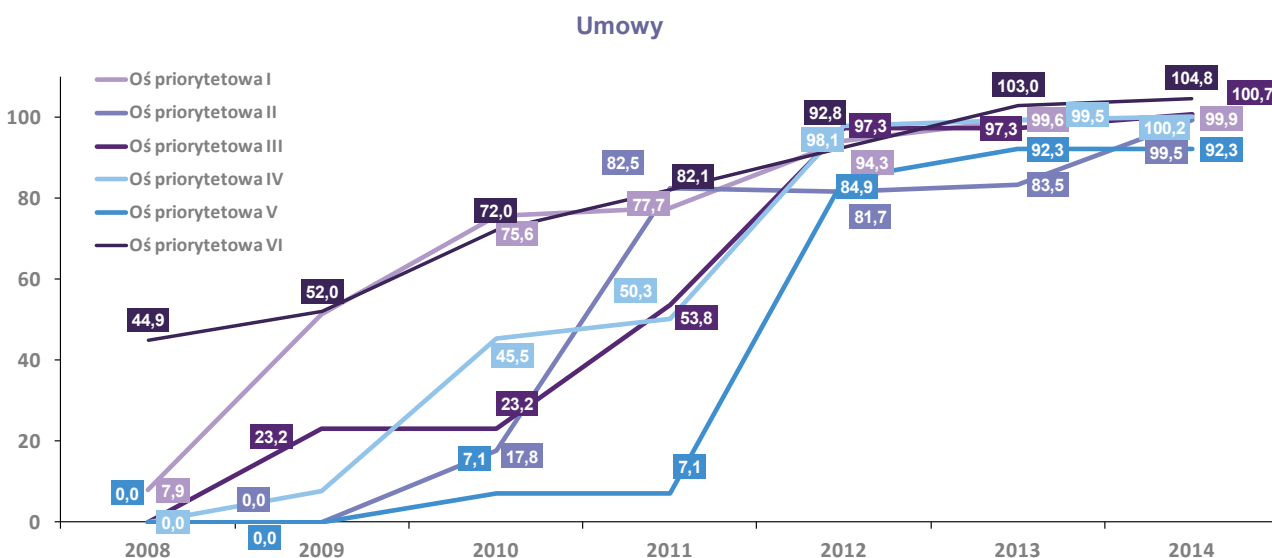
Postęp PO RPW w podziale na osie priorytetowe

Wykres 3. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów jako % alokacji przeznaczonej na daną oś priorytetową

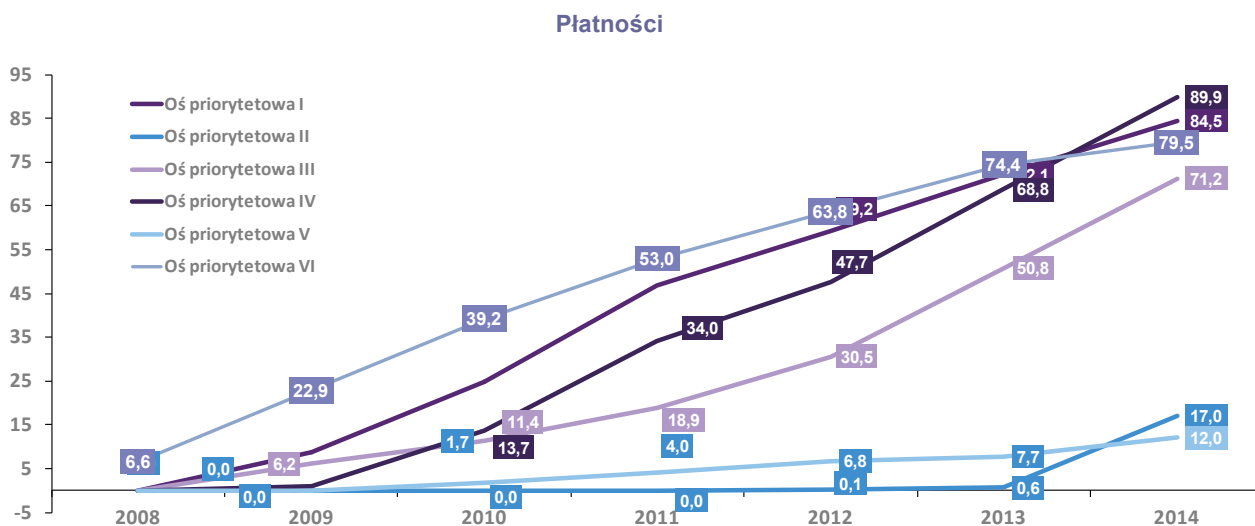
Na koniec 2014 roku we wszystkich osiach priorytetowych wartość wniosków o dofinansowanie w części EFRR przekroczyła 100% alokacji.

Wykres 4. Wartość EFRR w podpisanych umowach o dofinansowanie projektów jako % alokacji przeznaczonej na daną oś priorytetową

W I, II i V osi priorytetowej do końca 2014 r. zostało zakontraktowanych 99% środków EFRR przeznaczonych na jej realizację. W ramach III, IV i VI osi priorytetowej zakontraktowano ponad 100% środków¹³.

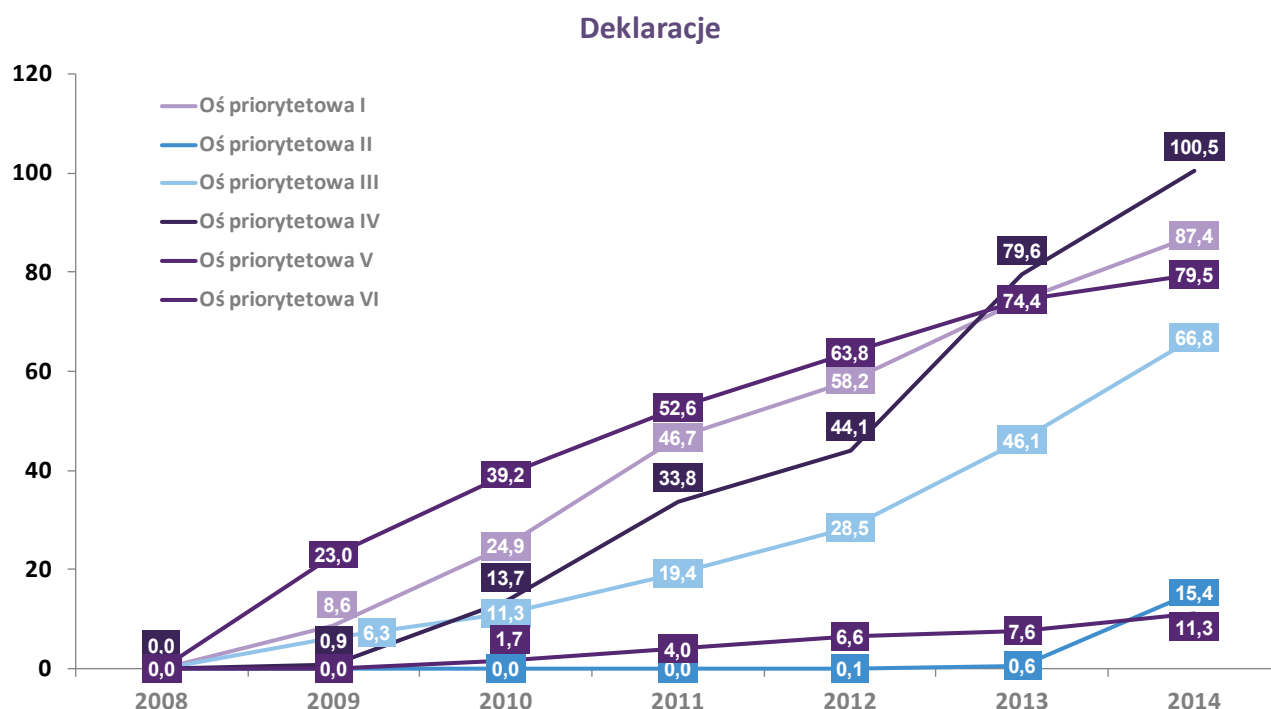
Wykres 5. Wartość płatności z EFRR przekazanych beneficjentom jako % alokacji przeznaczonej na daną oś priorytetową

Najwyższy stopień płatności przekazanych beneficjentom w ramach dostępnej alokacji, zanotowano w przypadku I i IV osi priorytetowej, gdzie wartość środków przekazanych od uruchomienia Programu wyniosła odpowiednio 85% i 90% (w stosunku do 2013 r. nastąpił przyrost, odpowiednio o 10 pp i 22 pp). Istotny wzrost płatności nastąpił w ramach III osi priorytetowej - do końca 2014 r. wypłacono ponad 71% środków EFRR przeznaczonych na jej realizację.

¹³ Dane przedstawione na wykresie nie uwzględniają oszczędności powstałych w projektach zakończonych oraz niewykorzystanych środków wynikających z nieprawidłowości w projektach realizowanych. Urealniona kontraktacja uwzględniająca oszczędności wynosiła na koniec 2014 r.: I oś – 99%, II oś – 97%, III oś – 99%, IV oś – 99%, V oś – 90%, VI oś – 92%

Wykres 6. Wartość deklaracji z EFRR jako % alokacji przeznaczanej na daną oś priorytetową

Najwyższą wartość deklaracji zatwierdzonych przez IC w ramach dostępnej alokacji, zanotowano w przypadku I i IV osi priorytetowej, gdzie wartość środków zatwierdzonych od uruchomienia Programu wyniosła odpowiednio 87% i 101% (w stosunku do 2013 r. nastąpił przyrost, odpowiednio o 13 pp i 21 pp). Istotny wzrost wysokości deklaracji nastąpił w ramach II i III osi priorytetowej - do końca 2014 r. zatwierdzono odpowiednio 15% i 67% wartości środków EFRR (w stosunku do 2013 r. nastąpił przyrost, odpowiednio o 14 pp i 21 pp).

Rozkład projektów realizowanych w ramach PO RPW

Projekty w podziale na sektory gospodarki

Projekty współfinansowane z PO RPW można zaklasyfikować do trzech grup PKD¹⁴:

- usługi wysokiej technologii,
- pozostałe usługi oparte na wiedzy oraz
- usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy.

Biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów w ramach PO RPW, najwięcej projektów należy do grupy *pozostałe usługi oparte na wiedzy*¹⁵. Są wśród nich m.in. projekty z zakresu budowy i modernizacji infrastruktury dydaktycznej uczelni (działanie I.1.), inżynierii finansowej (działanie I.2.), promocji i współpracy (działanie I.4.), infrastruktury targowo – konferencyjnej (działanie III.2), przygotowania terenów inwestycyjnych pod działalność innowacyjną (działanie I.3.).

Na kolejną grupę – *usługi wysokiej technologii*¹⁶ – składają się projekty sieci szerokopasmowej (działanie II.1.) oraz infrastruktury badawczo – rozwojowej (działanie I.3.). Ostatnią grupę stanowią projekty związane

¹⁴ Podziału na grupy PKD 2007 dokonano na podstawie informacji o „dziale gospodarki” i „temacie priorytetu” zawartych w KSI SIMIK 2007-2013.

¹⁵ Pozostałe usługi oparte na wiedzy (PKD 50-51, 58, 64-66, 69-71, 73-75, 78, 80, 84-93) [ang. *knowledge intensive services*].

¹⁶ Usługi wysokiej technologii (PKD 59-63, 72) [ang. *high-tech knowledge intensive services*].

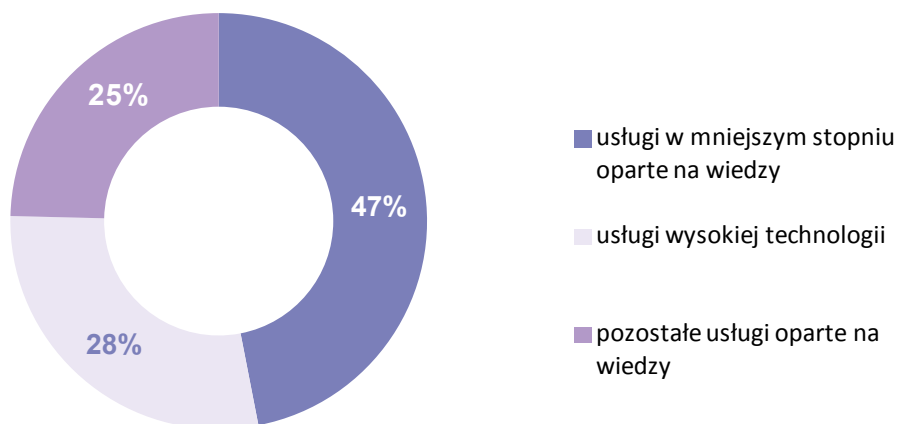
z infrastrukturą drogową i transportem miejskim (działanie IV.1. i III.1.) zaliczane do grupy *usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy*¹⁷.

Tabela 1. Projekty w podziale na sektory gospodarki

PKD	Liczba umów	Wartość w mln EUR		% wartości umów w EFRR
		Ogółem	EFRR	
Usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy	109	1 720,4	1 119,9	47%
Usługi wysokiej technologii	152	1 036,7	678,6	28%
Pozostałe usługi oparte na wiedzy	50	861,2	587,1	25%
Łącznie	311	3 618,3	2 385,6	100%

Według stanu na koniec 2014 r., największy udział w wartości dofinansowania z EFRR miały projekty z grupy PKD *usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy*. Pozostałe dwie grupy PKD miały zbliżony udział wynoszący po ok. ¼ wartości dofinansowania EFRR dla wszystkich projektów.

Wykres 7. Struktura wartości dofinansowania z EFRR według grup PKD

¹⁷ Usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy (PKD 45-49, 52-56, 68, 77, 79, 81-82, 94-99) [ang. *less knowledge intensive services*].

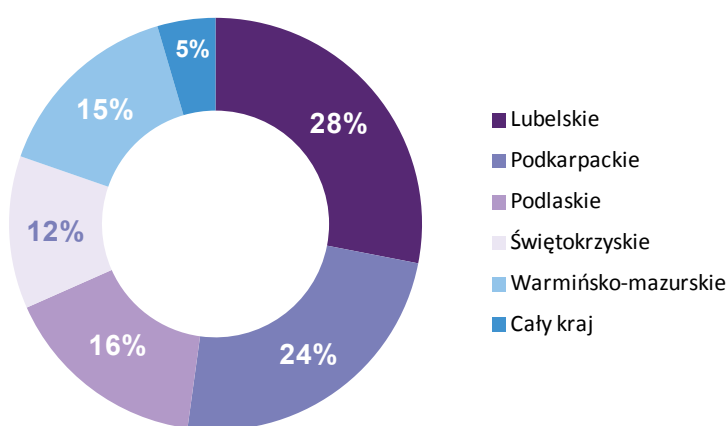
Projekty w podziale na lokalizację udzielonego wsparcia

W sumie do końca 2014 r. w ramach PO RPW było realizowanych 311 umów. Liczba i wartość dofinansowania z EFRR projektów w poszczególnych województwach Polski Wschodniej wyglądała następująco:

- lubelskie – 91 umów o wartości dofinansowania z EFRR – 669,4 mln EUR,
- podkarpackie – 69 umów o wartości dofinansowania z EFRR – 575,2 mln EUR,
- podlaskie – 39 umów o wartości dofinansowania z EFRR - 386,1 mln EUR,
- warmińsko – mazurskie - 30 umów o wartości dofinansowania z EFRR - 361 mln EUR,
- świętokrzyskie – 24 umów o wartości dofinansowania z EFRR –285,6 mln EUR.

Ponadto zawarto 58 umów o dofinansowanie projektów o zasięgu ponadregionalnym o wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 108,4 mln EUR.

Wykres 8. Struktura wartości dofinansowania z EFRR według województw

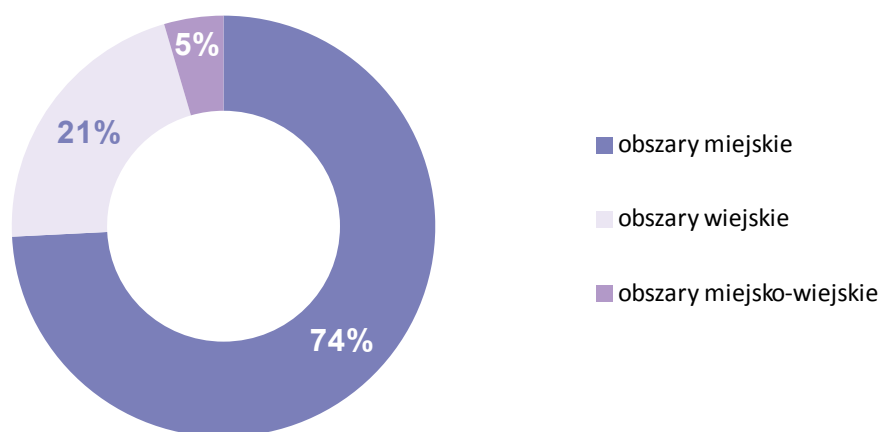

Projekty realizowane w makroregionie Polski Wschodniej są skoncentrowane na trzech typach obszarów: miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Struktura dofinansowania z EFRR według typów obszarów

Rodzaj obszaru	Liczba umów	Wartość w mln EUR	
		Ogółem	EFRR
Obszary miejskie	148	2 661,5	1 770,3
Obszary wiejskie	105	827,0	506,8
Obszary miejsko - wiejskie	58	129,8	108,4
Razem	311	3 618,3	2 385,6

Wykres 9. Struktura dofinansowania z EFRR według typów obszarów

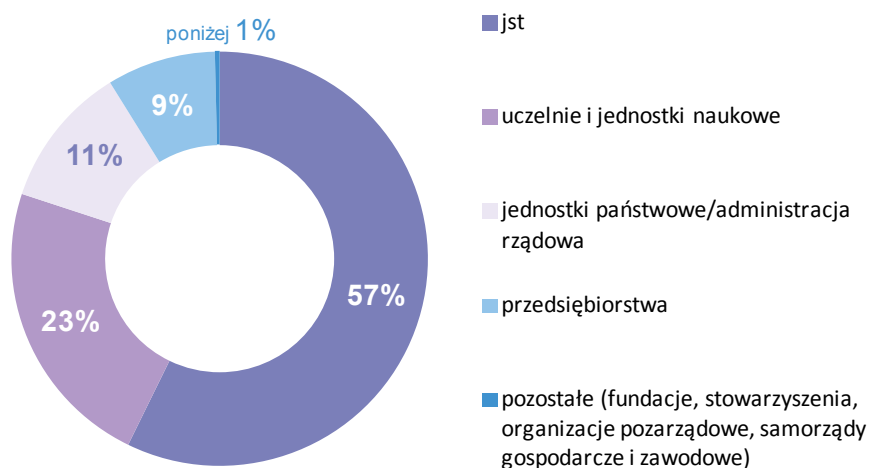

Projekty w podziale na typ beneficjenta

W sumie w ramach PO RPW do końca 2014 r. było realizowanych 311 umów przez następujące typy beneficjentów¹⁸:

- jednostki samorządu terytorialnego – 92 umowy o wartości EFRR - 1 366 mln EUR,
- uczelnie i jednostki naukowe – 70 umów o wartości EFRR - 543,5 mln EUR,
- jednostki państwowe, administracja rządowa – 29 umów o wartości EFRR - 265 mln EUR,
- przedsiębiorstwa – 108 umów o wartości EFRR - 202,2 mln EUR,
- fundacje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, samorządy gospodarcze i zawodowe – 12 umów o wartości EFRR - 8,8 mln EUR.

Wykres 10. Struktura dofinansowania z EFRR według typów beneficjentów

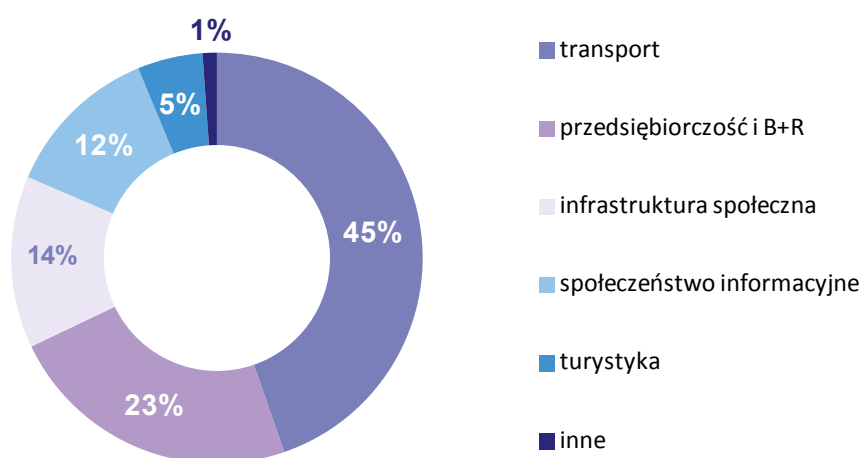
¹⁸ Podziału na typy beneficjentów dokonano na podstawie informacji o „formie prawnej beneficjenta” i „typie beneficjenta” zawartych w KSI SIMIK 2007-2013.

Projekty według obszarów wsparcia

Według wartości dofinansowania z EFRR największe wsparcie jest skierowane na następujące obszary¹⁹:

- transport – 45 umów o wartości EFRR – 1 066,4 mln EUR,
- przedsiębiorczość i B+R – 103 umowy o wartości z EFRR - 553,7 mln EUR,
- infrastruktura społeczna (infrastruktura dydaktyczna uczelni) – 26 umów o wartości z EFRR – 323 mln EUR,
- społeczeństwo informacyjne – 89 umów o wartości z EFRR - 293,5 mln EUR,
- turystyka – 13 umów o wartości z EFRR – 122,4 mln EUR,
- inne – 35 umów o wartości EFRR – 26,7 mln EUR.

Wykres 11. Struktura dofinansowania z EFRR według obszarów wsparcia

Informacja na temat projektów indywidualnych²⁰

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych* oraz mając na uwadze znaczne zaawansowanie wdrażania PO RPW, w 2014 r. Listę Projektów Indywidualnych PO RPW aktualizowano trzykrotnie: w styczniu, kwietniu i sierpniu. Aktualizacja LPI PO RPW wynikała z potrzeby dostosowania do bieżącego stanu realizacji projektów na niej ujętych.

W wyniku przeprowadzonych zmian lista projektów indywidualnych uwzględniła 117 przedsięwzięć o łącznej wartości wynoszącej około 3 098,24 mln EUR, z tego na liście podstawowej znalazło się 113 projektów, których wartość wyniosła 3 067,43 mln EUR, w tym środki EFRR - 2 019,22 mln EUR. Na liście rezerwowej znalazły się 4 inwestycje, których łączna wartość wynosiła około 30,81 mln EUR.

Informacje na temat szczegółowych zmian na Liście Projektów Indywidualnych PO RPW dokonanych w 2014 r.

¹⁹ Obszary wsparcia wyznaczono na podstawie kategorii interwencji: kat. 2-5,8 – przedsiębiorczość i B+R, 10-15 - społeczeństwo informacyjne, 22, 23, 25 – transport, 24, 57 – turystyka (kat. 24 zaliczono do turystyki, ponieważ w przypadku PO RPW projekty przypisane tej kategorii mają przede wszystkim znaczenie turystyczne), 75 – infrastruktura społeczna, 81-85 – inne.

²⁰ Przedstawione dane odnoszą się do umów o dofinansowanie dla wszystkich inwestycji (podstawowych i rezerwowych) znajdujących się na LPI PO RPW zaktualizowanej w sierpniu 2014 r. Wartości w EUR dla dużych projektów są podane na dzień przekazania projektów do Komisji Europejskiej, natomiast dla pozostałych projektów wg kursu z dnia podpisania umowy o dofinansowanie.

Oś priorytetowa III Wojewódzkie ośrodki wzrostu

W okresie sprawozdawczym na listę rezerwową dodano 3 projekty (efekt naboru projektów indywidualnych na LPI, przeprowadzonego przez IP w terminie 30 października – 30 grudnia 2013 r.) :

- *Budowa korytarza transportu zbiorowego do obsługi terenów położonych w sąsiedztwie przyszłego Zintegrowanego Intermodalnego Dworca Metropolitalnego w Lublinie – ul. Lubelskiego Lipca '80* (POPW 3.1-8),
- *Przebudowa kluczowego węzła komunikacji zbiorowej w Lublinie – Lubelski Lipiec '80* (POPW 3.1-9),
- *Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu tranzytowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania* (POPW 3.1-10)²¹.

W 2014 r. usunięto także 3 projekty rezerwowe:

- *Auditorium Podkarpackie* (POPW 3.2-13), z powodu negatywnej oceny formalnej wniosku o dofinansowanie,
- *Połączenie przyszłego Zintegrowanego Intermodalnego Dworca Metropolitalnego w Lublinie z siecią komunikacji zbiorowej ulicami Muzyczna i Narutowicza* (POPW 3.1-7), na wniosek beneficjenta,
- *Przebudowa kluczowego węzła komunikacji zbiorowej w Lublinie – Lubelski Lipiec '80* (POPW 3.1-9), z powodu niezłożenia przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie.

Jednocześnie w okresie sprawozdawczym dla 2 projektów, które zmieniły status z rezerwowych na podstawowe, zawarto w 2014 r. umowy o dofinansowanie:

- projekt *Budowa korytarza transportu zbiorowego do obsługi terenów położonych w sąsiedztwie przyszłego Zintegrowanego Intermodalnego Dworca Metropolitalnego w Lublinie – ul. Lubelskiego Lipca '80* (POPW 3.1-8),
- projekt *Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu tranzytowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania* (POPW 3.1-10).

Oś priorytetowa IV Infrastruktura transportowa

Dodano na listę podstawową projekt *Drogi dojazdowe do węzła drogowego „Jakubowice” obwodnicy Miasta Lublin w ciągu dróg ekspresowych S12, S17 i S19* (POPW 4.1-45) oraz dodano na listę rezerwową projekt *Budowa obwodnicy m. Biłgoraj w ciągu drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin – Grabownica Starzeńska* (POPW 4.1-46).

21 Projekt przesunięty z listy rezerwowej na podstawową podczas aktualizacji LPI PO RPW w dniu 18 lutego 2015 r.

Tabela 3. Projekty indywidualne

Program Rozwój Polski Wschodniej	Liczba projektów – lista podstawowa	Liczba projektów – lista rezerwowa	Wartość całkowita w mln EUR	Wartość dofinansowania EFRR w mln EUR
I oś priorytetowa <i>Nowoczesna gospodarka</i>	54	3	<u>Podstawowa</u> 835,39 <u>Rezerwowa</u> 18,76	<u>Podstawowa</u> 589,63 <u>Rezerwowa</u> <u>nie wykazuje się</u>
II oś priorytetowa <i>Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego</i>	5	0	355,39	246,35
III oś priorytetowa <i>Wojewódzkie ośrodki wzrostu</i>	13	1	<u>Podstawowa</u> 676,30 <u>Rezerwowa</u> 12,05	<u>Podstawowa</u> 420,78 <u>Rezerwowa</u> <u>nie wykazuje się</u>
IV oś priorytetowa <i>Infrastruktura transportowa</i>	34	0	1 123,23	<u>699,24</u>
V oś priorytetowa <i>Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne</i>	7	0	77,12	63,22
Razem	113	4	3 098,24	2 019,22

Z 113 projektów znajdujących się na liście podstawowej LPI PO RPW 75 projektów jest w fazie realizacji, a 38 zostało zakończonych. Postęp w realizacji większości inwestycji przebiega bez większych problemów, a beneficjenci na bieżąco składają wnioski o płatność i rozliczają poniesione wydatki.

Dodatkowo w ramach listy dokonano modyfikacji informacji o projektach w oparciu o dane z aktualnych dokumentów projektowych, na podstawie informacji uzyskanych od IP i IZ PO RPW.

Informacja na temat konkursów od początku realizacji PO RPW

Łącznie w latach 2009-2014 w ramach Programu odbyło się 11 konkursów dla projektów z działań I.3, I.4 i II.1. Dzięki temu zawarto 179 umów o dofinansowanie o wartości wsparcia EFRR równej 338,96 mln EUR. Z tego, w 2014 r. dofinansowano realizację 85 inwestycji wyłonionych w wyniku konkursów przeprowadzonych w 2013 r. i 2014 r. w ramach działania II.1 *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej* udzielając wsparcia środkami EFRR w wysokości 47,18 mln EUR.

Tabela 4. Konkursy w ramach PO RPW w latach 2009-2013

Działanie/ Poddziałanie PO RPW	Liczba konkur- sów w latach 2009-2013	Obszar, którego dotyczył konkurs	Wartość EFRR prze- znaczona na konkursy w mln EUR	Wartość EFRR pod- pisanych umów w wyniku konkursów w mln EUR	Liczba pod- pisanych umów
działanie I.3	2	przygotowanie terenów inwesty- cyjnych	59,18	16,57	7
działanie I.3	2	wsparcie na wypo- sażenie oraz wsparcie na twor- zenie zaplecza B+R	168,54 ²²	253,29	49 (w tym 2013 r. – 6)
poddziałanie I.4.2	1	stworzenie sieci współpracy cen- trów obsługi inwe- stora	8,01	5,61	2
poddziałanie I.4.3	2	tworzenie i rozwój klastrow	13,79	11,63	18
poddziałanie I.4.4	2	tworzenie polityki rozwoju regional- nego	8,87	4,68	18
działanie II.1	1	społeczeństwo In- formacyjne	46,75	27,02	43

Tabela 5. Konkursy w ramach PO RPW przeprowadzone w 2014 r.

Data nabo- ru	Działanie/ Poddziałanie PO RPW	Obszar, którego dotyczył konkurs	Wartość środków EFRR prze- znaczona na konkursy w mln EUR	Wartość EFRR pod- pisanych umów w wyniku konkursów w mln EUR	Liczba pod- pisanych umów
10 - 25 mar- ca 2014 r.	Działanie II.1	Społeczeństwo In- formacyjne	14,35	20,16	42

²² Wnioskowana kwota dla pozytywnie ocenionych wniosków znacząco przekroczyła dostępną pulę środków. W lipcu 2012 r. zdecydowano o zwiększeniu wartości środków na dofinansowanie wyłonionych w naborze projektów trwającym od 1 grudnia 2011 r. do 31 stycznia 2012 r. udostępniając na ten cel pozostałe środki w alokacji działania I.3 z uwzględnieniem kwoty pochodzącej z krajowej rezerwy wykonania.

Od 10 do 25 marca 2014 r. IP PO RPW przeprowadziła drugi nabór konkursowy dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych na budowę sieci dostępowych, tzw. „ostatniej mili”. W pierwszym półroczu 2014 r. zostało zawartych 85 umów o dofinansowanie.²³ W II półroczu 2014 r. zostały rozwiązane 3 umowy o dofinansowanie z inicjatywy beneficjentów.²⁴ W celu umożliwienia przyznania dofinansowania wszystkim projektom rekomendowanym do wsparcia zastosowano mechanizm nadkontraktacji.

2.1.6.3. Rekomendacje KE

IZ PO RPW szczegółowo odniosła się do uwag KE zgłoszonych do poszczególnych sprawozdań rocznych sporządzanych od początku realizacji Programu. Wszystkie postulaty KE podlegały dokładnej analizie, a wnioski z nich wyciągnięte były uwzględniane przy przygotowywaniu kolejnych sprawozdań z realizacji Programu.

IZ PO RPW opracowując sprawozdanie za 2014 r. uwzględniła w następujący sposób sugestie KE²⁵:

- odpowiedź na uwagi dotyczące postępu rzeczowego i finansowego poszczególnych osi priorytetowych znajduje się w poszczególnych podrozdziałach części 3 sprawozdania,
- odpowiedź na pytanie dotyczące ewaluacji przeprowadzonych w 2014 r. znajduje się w pkt. 2.7 sprawozdania.

2.1.6.4. Rekomendacje IZ i innych instytucji

Mając na uwadze końcowy etap realizacji PO RPW w 2015 r. IZ PO RPW planuje:

- w celu wykorzystania pełnej alokacji PO RPW zakontraktować środki przyznane w ramach nadkontraktacji w poszczególnych osiach,
- monitorować postęp rzeczowo-finansowy projektów, w przypadku których istnieje ryzyko niezakończenia ich realizacji w okresie kwalifikowalności wydatków²⁶. Monitorowanie polega na wyznaczaniu tzw. kamieni milowych i podejmowaniu działań w celu ich osiągnięcia, co ma zapewnić realizację projektów w zaplanowanym terminie,
- rozliczyć finansowo projekty, których realizacja dobiega końca.

2.1.6.5. Instrumenty inżynierii finansowej

Wsparcie Programu dla instrumentów inżynierii finansowej jest skierowane do funduszy poręczeniowych i pożyczkowych. Alokacja na działanie I.2 Instrumenty inżynierii finansowej wynosi 42 mln EUR, z czego wkład środków EFRR jest równy 36 mln EUR.

W 2014 r. beneficjent, Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) zawarł 11 umów na kwotę 15,22 mln EUR środków EFRR z pośrednikami finansowymi wyłoniętymi w dodatkowym naborze na produkt *Pożyczka Globalna*. Środki na ten cel zostały pozyskane w związku ze zmniejszeniem wartości dwóch umów w produkcie *Reporęczenie*. Zawarte umowy wyczerpały alokację projektu.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. fundusze poręczeniowe zawarły 226 umów poręczenia, w tym zaangażowanie na rzecz funduszy poręczeniowych wyniosło 5,87 mln EUR. Na podstawie ww. umów poręczenia przyznano

²³ Umowy dla wszystkich 85 projektów, które zostały wyłonione w naborach przeprowadzonych w 2013 r. i 2014 r. zostały podpisane w 2014 r.

²⁴ Wg danych KSI na koniec grudnia 2014 r. było 84 umowy, ponieważ dane do KSI o rozwiązaniu 1 umowy wprowadzono w 2014 r., a dla 2 pozostałych umów w styczniu 2015 r.

²⁵ KE przedstawiła uwagi do sprawozdania za 2013 r. pismem z dnia 31 lipca 2014 r. Przedstawiciele IZ PO RPW udzielili stosownych wyjaśnień podczas spotkania rocznego z przedstawicielami KE w dniu 26 lutego 2015 r.

²⁶ Dotyczy projektów z działania II.1 *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej*, V.2 i projektu komunikacji miejskiej Olsztyna z działania III.1.

kredyt/pożyczki o łącznej wartości wynoszącej 14,36 mln EUR. Udzielono 139 pożyczek mikroprzedsiębiorcom oraz 87 pożyczek małym i średnim przedsiębiorcom.

Natomiast fundusze pożyczkowe zawarły 2120 umów o udzielenie pożyczki na kwotę wynoszącą 38,11 mln EUR. Udzielono 2060 pożyczek mikroprzedsiębiorcom oraz 60 pożyczek małym i średnim przedsiębiorcom. Szczegółowe dane na temat instrumentów inżynierii finansowej zostały przedstawione w załączniku IX do sprawozdania.

W dniu 27 czerwca 2014 r. weszło w życie *rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 16 czerwca 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój instrumentów inżynierii finansowej w ramach PO RPW 2007-2013*. Nowelizacja miała na celu zapewnienie ciągłości udzielania pomocy *de minimis* ze środków działania I.2 PO RPW przez instrumenty inżynierii finansowej na rzecz mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców po dniu 30 czerwca 2014 r., jak również dostosowanie przepisów do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu UE do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. L 352 z 24.12.2013).

2.1.6.6. Realizacja założeń Strategii EU 2020

Europa 2020 to średniookresowa strategia Unii Europejskiej, wyznaczająca cele i priorytety rozwojowe dla UE w zakresie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Dokument przyjęty w marcu 2010 r. ustala 3 priorytety tematyczne (rozwój: inteligentny, zrównoważony oraz sprzyjający włączeniu społecznemu), 7 projektów przewodnich (inicjatyw flagowych), które mają umożliwić postępy w realizacji priorytetów tematycznych oraz nadrzędne, wymierne cele rozwojowe dla całej UE. Cele wspólnotowe przekładają się na krajowe cele i sposoby działania, uwzględniające specyficzną sytuację i kontekst społeczno-gospodarczy w ramach Krajowych Programów Reform przygotowywanych przez poszczególne państwa członkowskie UE.

Z uwagi na fakt, że Strategia Europa 2020 została ogłoszona ponad 2 lata po zatwierdzeniu zapisów PO RPW przez KE (październik 2007 r.), jej zapisy oraz priorytety nie mogły być uwzględnione w procesie tworzenia Programu i identyfikowania projektów indywidualnych, jak również w systemie kryteriów wyboru projektów i ich ocenie. Przegląd śródokresowy Programu stworzył możliwość ujęcia zapisów Strategii Europa 2020, tak by zaproponowane w programie zmiany zwiększyły wkład tego instrumentu w realizację celów Strategii. Cele rozwojowe sformułowane w Strategii Europa 2020 zostały uwzględnione także w kierunkach działań przyjętej w 2013 r. zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*.

W ramach działań przewidzianych do realizacji w PO RPW można wyróżnić takie, które wpisują się w realizację priorytetów i obszarów priorytetowych wskazanych w *Strategii Europa 2020*. Projekty realizowane w ramach PO RPW przyczyniają się przede wszystkim do realizacji 2 priorytetów Strategii: rozwój inteligentny (*smart growth*) i rozwój zrównoważony (*sustainable growth*). Szczegółowa informacja na temat zakresu, w którym PO RPW wpisuje się w realizację ww. priorytetów i przypisanych do nich inicjatyw flagowych została umieszczona w załączniku XII do sprawozdania. Wskazano w nim również przykłady projektów PO RPW, przyczyniających się do realizacji celów *Strategii Europa 2020*.

Alokacja PO RPW dla kategorii interwencji wpisujących się w założenia Strategii stanowi około 96% wszystkich środków EFRR przeznaczonych na dofinansowanie Programu. To oznacza, że prawie cały Program przyczynia się do realizacji strategicznych celów ustalonych w tym dokumencie. Blisko połowa tych środków została przeznaczona na inwestycje transportowe, w tym budowę tras rowerowych, wpisujące się w priorytet poświęcony zrównoważonemu rozwojowi. Z kolei projekty współfinansowane w ramach pozostałych środków, polegające przede wszystkim na wsparciu innowacyjnej gospodarki (oś priorytetowa I) oraz

budowie sieci szerokopasmowej w Polsce Wschodniej (oś priorytetowa II) wpisują się w priorytet rozwoju inteligentnego. Około 14% środków PO RPW przeznaczono na infrastrukturę szkolnictwa wyższego, co można uznać za inwestycje na rzecz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Poniżej zestawiono wartość podpisanych umów oraz wniosków o płatność na koniec 2014 r. dla kategorii interwencji wpisujących się w poszczególne priorytety i obszary działań *Strategii UE 2020*. W porównaniu z zakładaną alokacją (wg klasyfikacji środków na kategorie interwencji wpisujące się w założenia Strategii) wartość zakontraktowanych w ramach umów środków we wszystkich priorytetach stanowi 100%, zaś wartość wniosków o płatność wynosi 83%.

Tabela 6: Wartość dofinansowania z EFRR dla umów i wniosków o płatności według głównych priorytetów Strategii Europa 2020 (w mln EUR) w 2014 r.

Priorytety Strategii UE 2020	Wartość dofinansowania UE w ramach podpisanych umów	Wartość dofinansowania UE w ramach wniosków o płatność
Rozwój inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji <i>smart growth</i>	1 174	795
Rozwój zrównoważony - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; <i>suistainable growth</i>	1 125	886
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną <i>inclusive growth</i>	322	308

2.1.6.7. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

Głównym celem makroregionalnej *Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego* (SUE RMB) – przyjętej komunikatem KE w czerwcu 2009 r., a następnie zatwierdzonej przez Radę Europejską w październiku 2009 r. - jest zacieśnienie współpracy w regionie i wykorzystanie potencjału, jaki pojawił się wraz z rozszerzeniem UE. Cele SUE RMB są realizowane przez państwa będące interesariuszami Strategii za pomocą środków dostępnych w ramach istniejących instrumentów finansowych UE oraz pochodzących z budżetów narodowych i międzynarodowych instytucji finansowych.

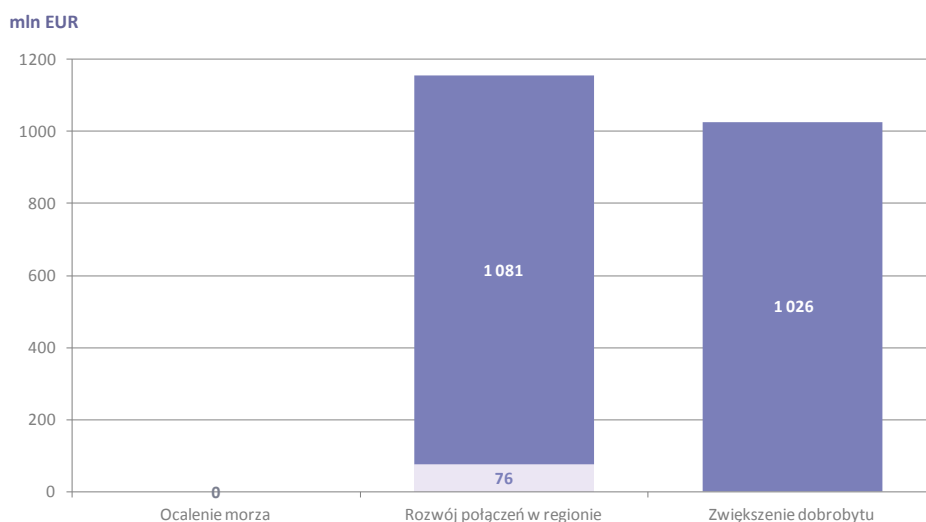
Implementację Strategii oparto na Planie Działania, zawierającym Obszary Priorytetowe i Działania Horyzontalne. Od lutego 2013 r. Plan wyznacza trzy cele tematyczne: „Save the Sea” – ocalić morze, „Connect the Region” – rozwój połączeń w regionie, „Increase Prosperity” – wzrost dobrobytu oraz 17 obszarów priorytetowych i 5 działań horyzontalnych. Plan Działań SUE RMB ma charakter ewoluujący i może być przedmiotem dalszych zmian.

W związku z faktem, że SUE RMB została przyjęta 2 lata po zatwierdzeniu PO RPW przez KE, jej zapisy oraz priorytety nie mogły być uwzględnione w procesie tworzenia Programu i identyfikowania projektów, które zostały umieszczone na Liście Projektów Indywidualnych PO RPW, jak również w systemie kryteriów wyboru projektów i ich ocenie. Niemniej jednak podczas przeglądu śródkresowego PO RPW 2007-2013 uwzględniono zapisy SUE RMB, tak by zaproponowane zmiany zwiększyły wkład tego instrumentu w realizację celów Strategii. Wśród działań przewidzianych do realizacji w ramach PO RPW można wyróżnić takie, które wpisują się w następujące zagadnienia priorytetowe SUE RMB i przyczyniają się do osiągania wskazanych w nich celów rozwojowych:

- wykorzystanie pełnego potencjału regionu w dziedzinie badań naukowych i innowacji,
- promowanie przedsiębiorczości i zwiększanie wzrostu MŚP,
- ulepszenie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych,
- wzmacnianie spójności makroregionu za pomocą turystyki.

W ramach ww. priorytetów, od początku realizacji Programu do końca 2014 r. było realizowanych 187 projektów (z czego 5 podpisano w minionym roku sprawozdawczym). Wartość ich dofinansowania ze środków EFRR wyniosła łącznie 2 183 mln EUR, co stanowiło 91% wartości wszystkich umów podpisanych w ramach PO RPW od uruchomienia Programu.

Wykres 12. Struktura dofinansowania z EFRR według głównych obszarów priorytetowych SUE RMB

Przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (MliR) byli zaangażowani w prace Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce, działającym przy Narodowym Punkcie Kontaktowym. W grudniu 2014 r. przedstawiciel IZ PO RPW uczestniczył w spotkaniu Zespołu, które było poświęcone przeglądowi planu działania SUE RMB 2014/2015, planów na 2015 r. oraz omówieniu propozycji zmian strategii zgłoszonych przez Komisję Europejską w Discussion Paper z dnia 17 listopada 2014 r. Propozycja rewizji Planu Działania SUE RMB polegała na zmianie struktury obszarów i działań strategii oraz wprowadzeniu podziału na obszary „core” (strategiczne znaczenie dla modelu makroregionalnego, bezpośredni wkład w realizację głównych celów SUE RMB) i „enabling” (rola pomocnicza, pośredni wkład w realizację celów). Ostatecznie, decyzje w sprawie przyjęcia nowego Planu Działania mają zostać podjęte do połowy 2015 r.

2.2. INFORMACJA NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI WSPÓLNOTOWYMI

IZ PO RPW podjęła wszelkie odpowiednie środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych (tj. w zakresie ochrony środowiska, prawa zamówień publicznych, zasady równości szans i niedyskryminacji, zasady partnerstwa) podczas realizacji PO RPW 2007-2013.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono problemów związanych z zachowaniem przepisów wspólnotowych podczas realizacji Programu oraz działań podejmowanych przez beneficjentów w ramach realizowanych projektów.

2.2.1. Zasada równości szans

Zgodnie z zapisami Programu, wszystkie projekty w ramach PO RPW są realizowane z poszanowaniem zasady niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Realizacja zasady równości szans na etapie programowania i wdrażania PO RPW zapewniona jest przez:

1. system kryteriów wyboru projektów w ramach PO RPW, wśród których znajduje się bezpośrednie odniesienie do obowiązku zachowania przedmiotowej zasady. Zachowanie tej zasady zawsze podlega weryfikacji w trakcie oceny wniosku o dofinansowanie, a kryterium, w oparciu o które ocena jest prowadzona ma status kryterium dostępu (niespełnienie takiego kryterium powoduje odrzucenie wniosku o dofinansowanie);
2. wprowadzenie w *Rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na promocję gospodarczą Polski Wschodniej, stworzenie sieci współpracy centrów obsługi inwestora, tworzenie i rozwój klastrów, tworzenie polityki rozwoju regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013* zapisu, który zobowiązuje wnioskodawców do zapewnienia wszystkim podmiotom uczestniczącym w realizacji projektu, równego, bezpłatnego dostępu do usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych nabytych lub wytworzonych przez podmiot otrzymujący wsparcie. Zapis ten ma również odzwierciedlenie w umowach o dofinansowanie podpisanych z beneficjentami;
3. obowiązujące przepisy prawa, wymagające, aby obiekty objęte pozwoleniem na budowę (w projektach inwestycyjnych) były projektowane w sposób uwzględniający tę zasadę; organ wydający pozwolenie jest zobowiązany dokonać weryfikacji spełnienia tych warunków przez beneficjenta;
4. zamieszczanie informacji o naborze wniosków o dofinansowanie w prasie ogólnopolskiej oraz prasie regionalnej w każdym z województw Polski Wschodniej, a wszelkie szczegóły dotyczące konkursów oraz dokumentacja programowa udostępniane są na stronie internetowej PARP. W ramach konkursów wskazywane są również źródła (np. informatorium PARP, specjalny adres e-mail), które umożliwiają uzyskanie dodatkowych informacji oraz wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości związanych z zasadami prowadzenia konkursu. Odpowiedzi na pytania składane pocztą elektroniczną są publikowane na stronie internetowej konkursu. Taki mechanizm pozwala na poinformowanie maksymalnie dużej grupy potencjalnych beneficjentów zainteresowanych uzyskaniem dofinansowania na realizację projektów. Wszelkie informacje dotyczące udzielonego wsparcia są podawane do publicznej wiadomości.

Zasada równości szans na etapie monitorowania PO RPW jest realizowana:

1. na bieżąco w systemie sprawozdawczym za pomocą odpowiednich części formularza wniosku o płatność,

gdzie beneficjent zobowiązany jest informować, czy projekt realizowany jest zgodnie ze wszystkimi politykami wspólnotowymi, w tym polityką równości szans. W przypadku, gdyby wystąpiły jakiegokolwiek naruszenia tego obowiązku, IP PO RPW zobowiązana jest weryfikować proponowane przez beneficjenta działania naprawcze i zapobiegające występowaniu podobnych przypadków w przyszłości,

2. w trakcie kontroli realizacji projektów na miejscu, szczególnie w trakcie kontroli na zakończenie realizacji projektu, kiedy beneficjent przedstawia informację o przestrzeganiu polityk wspólnotowych. W sytuacji, gdy występuje podejrzenie naruszenia którejkolwiek z polityk, ustalenie takie jest szczegółowo wyjaśniane z beneficjentem, a w przypadku, gdyby konieczne było prowadzenie działań naprawczych, mogą być one przedmiotem zaleceń pokontrolnych, których wykonanie przez beneficjenta jest obowiązkowe,
3. przez pozyskiwanie informacji od beneficjentów, którzy złożyli wniosek o płatność końcową w zakresie praktyk stosowanych przez nich w projektach, szczególnie sprzyjających osobom z różnymi typami niepełnosprawności oraz rozwiązań, które beneficjenci wprowadzają w projektach w celu zachowania równości płci w zakresie zatrudnienia. W tym celu na stronie internetowej www.polskawschodnia.gov.pl została stworzona zakładka *Monitorowanie*, zawierająca informacje o obowiązku sprawozdawania IZ PO RPW z realizacji ww. zasady. Wnioski z otrzymanych w latach 2011 - 2014 r. 120 ankiet od beneficjentów, zostały zaprezentowane w załączniku nr XIV do sprawozdania. Dodatkowo w ramach ankiet monitorowania rezultatów po zakończeniu projektu, gromadzone są dane o nowoutworzonych miejscach pracy w wyniku realizacji projektów w podziale na płeć.

Zasada równości szans w ewaluacji

W 2010 r. zrealizowane zostało badanie ewaluacyjne *Zasada równości szans w projektach PO RPW*, w wyniku którego zgromadzono przykłady praktyk, które mogą być stosowane w określonych typach projektów realizowanych w Programie oraz wypracowano wzory ankiet monitorujących realizację zasady równości szans. Ankiety są stosowane w odniesieniu do zakończonych projektów od 2011 r. i corocznie w oparciu o zebrany materiał przygotowywane są cykliczne opracowania przedstawiające w jaki sposób beneficjenci realizujący projekty ze środków PO RPW realizują zasadę równości szans. Raport za 2014 r. znajduje się w załączniku XIV do sprawozdania. Corocznie opracowywane raporty wraz z podsumowaniem analizy nowoutworzonych miejsc pracy w podziale na płeć mogą być podstawowym źródłem informacji przy sporządzaniu oceny ex-post realizacji zasady równości szans w PO RPW.

2.2.2. Zasada partnerstwa

Zasada partnerstwa nakłada obowiązek współpracy z odpowiednimi władzami, instytucjami i organizacjami szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, w celu przygotowania i realizacji PO RPW 2007-2013. Zgodnie z art. 11 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 oraz wymaganiami prawa krajowego, zasada partnerstwa powinna być zachowana na wszystkich etapach realizacji Programu tj. programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Stosowanie tej zasady zapewnia przejrzystość procesu przyznawania oraz wykorzystania środków w ramach PO RPW.

Zasadę tę w PO RPW 2007-2013 realizuje się poprzez:

- procedurę konsultacji (publicznych, społecznych i innych), w ramach której uzgadnia się przede wszystkim aktualizację Programu Operacyjnego, prognozę oddziaływania projektu PO RPW na środowisko, kolejne wersje Listy Projektów Indywidualnych, koncepcje badań ewaluacyjnych i raportów z badań ewaluacyjnych w PO RPW,

- zapewnienie udziału w pracach Komitetu Monitorującego PO RPW przedstawicieli władz samorządowych (8 osób) oraz partnerów społeczno-gospodarczych (13 osób), na którym cyklicznie przedstawiane są sprawozdania z realizacji PO RPW oraz wszelkie inne informacje dotyczące postępu w realizacji Programu,
- powołanie ciał konsultacyjno – doradczych w ramach PO RPW tj. Grupy roboczej ds. wdrażania projektu Promocja Gospodarcza Polski Wschodniej w działaniu I.4 Promocja i współpraca, Grupy roboczej ds. wdrażania działania II.1 oraz Komitetu Sterującego w działaniu II.1 Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej, Grupy roboczej ds. wdrażania działania V.2. Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej oraz Grupy Sterującej Ewaluacją PO RPW ,
- upowszechnianie informacji na temat: postępów we wdrażaniu Programu (w tym sprawozdania, wyniki badań ewaluacyjnych), posiedzeń KM PO RPW oraz zespołów funkcjonujących w ramach PO RPW. Informacje są publikowane na stronach internetowych: www.polskawschodnia.2007-2013.gov.pl, www.parp.gov.pl/porpw i www.mir.gov.pl, a także udostępniane na różnego rodzaju forach np. konferencjach, spotkaniach, facebooku itp.

2.3. NAPOTKANE PROBLEMY WRAZ Z PODJĘTYMI DZIAŁANAMI ZARADCZYMI

W okresie sprawozdawczym w realizacji PO RPW nie wystąpiły problemy zidentyfikowane w ramach procedury, o której mowa w art. 62 (1) (d) (i) rozporządzenia nr 1083/2006.

Z punktu widzenia efektywnego wdrażania PO RPW, zjawiskami niekorzystnymi zidentyfikowanymi w 2014 r. były:

- opóźnienia w realizacji projektów z działań III.1 i III.2. oraz wynikające z tego zagrożenie nieterminowego zakończenia realizacji tych inwestycji,
- wstrzymanie poświadczania wydatków w ramach działania I.4 w związku z ustaleniami wskazującymi na ryzyko nieprawidłowości w jednym z projektów,
- niski poziom płatności w ramach II i V osi priorytetowej będącym efektem opóźnień w rzeczowej realizacji projektów.

W ramach działań zaradczych w przypadku projektu z działania III.1 beneficjent przygotował nowy harmonogram realizacji inwestycji z uwzględnieniem kilku postępowań przetargowych dotyczących budowy linii tramwajowej. IZ wdrożyła comiesięczny system raportowania stanu realizacji ww. harmonogramu. Od początku 2015 r. realizacja projektu przebiega bez większych zakłóceń.

Natomiast projekt z działania III.2 został objęty specjalnym monitorowaniem polegającym na wyznaczaniu kamieni milowych w projekcie i sprawozdawaniem z ich osiąganiu w celu zapewnienia jego realizacji w planowanym terminie (30 grudnia 2015 r.).

W związku z nieprawidłowym wydatkowaniem środków publicznych w ramach jednego z projektów z działania I.4, IZ PO RPW przeprowadziła kontrolę doraźną sprawdzającą realizację przez IP PO RPW zapisów Porozumienia w sprawie realizacji PO RPW 2007-2013, w tym sposobu weryfikacji ponoszonych w ramach projektów wydatków oraz ich kwalifikowania. W wyniku kontroli sformułowano zalecenia pokontrolne. Po wdrożeniu działań naprawczych, KE w kwietniu 2015 r. odblokowała certyfikację w działaniu I.4.

Ze względu na niski poziom płatności w ramach II i V osi priorytetowej, wszystkie projekty objęto szczegółowym systemem monitorowania pozwalającym podejmować odpowiednie działania przez IP i IZ PO RPW w celu przyspieszenia realizacji rzeczowo-finansowej projektów.

Pozostałe problemy zidentyfikowane w 2014 r. w ramach PO RPW zostały opisane w pkt 3 sprawozdania.

2.4. ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

Sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze województw Polski Wschodniej jest na bieżąco monitorowana przez IZ PO RPW, zwłaszcza pod kątem identyfikowania potencjalnych ryzyk mogących zagrozić sprawnej realizacji Programu. W 2014 r., IZ PO RPW nie odnotowała zjawisk, które mogłyby mieć istotny wpływ na proces wdrażania projektów dofinansowywanych ze środków PO RPW. Z dostępnych danych wynika, że trendy społeczno-gospodarcze obserwowane w województwach objętych wsparciem w ramach PO RPW nie miały zauważalnego wpływu na realizację PO RPW 2007-2013.

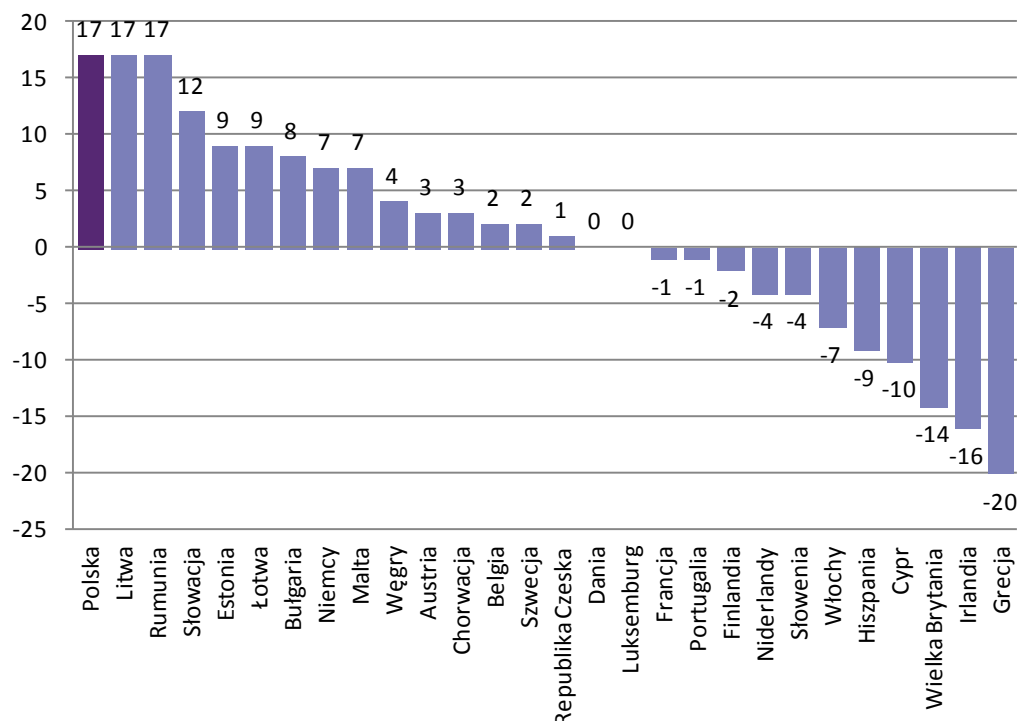
Sytuacja społeczno-gospodarcza w Polsce Wschodniej

W 2014 r. nastąpiła poprawa koniunktury w gospodarce europejskiej; wzrost w UE wyniósł 1,3%²⁷ (w strefie euro 0,9%), po recesji w 2012 r. i stagnacji w następnym roku. Tempo wzrostu PKB w Polsce na poziomie 3,3% było wyższe niż w dwóch poprzednich latach i wyższe niż w większości krajów UE.

Systematycznie zmniejsza się dystans dzielący nasz kraj od średniego unijnego poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego PKB na mieszkańca z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut. W 2013 r. wskaźnik ten wyniósł dla Polski 67%²⁸ średniej UE-28. W okresie obecnej perspektywy programowania, Polska znajdowała się w gronie liderów pod względem tempa konwergencji z UE.

Wskaźnik spożycia indywidualnego per capita, odzwierciedlający poziom dochodów ludności, osiągnął w 2013 r. poziom 75% średniej UE-28.

Wykres 13. Zmiana PKB per capita w PPS (UE-28=100) w latach 2007-2013 (w p.p.)

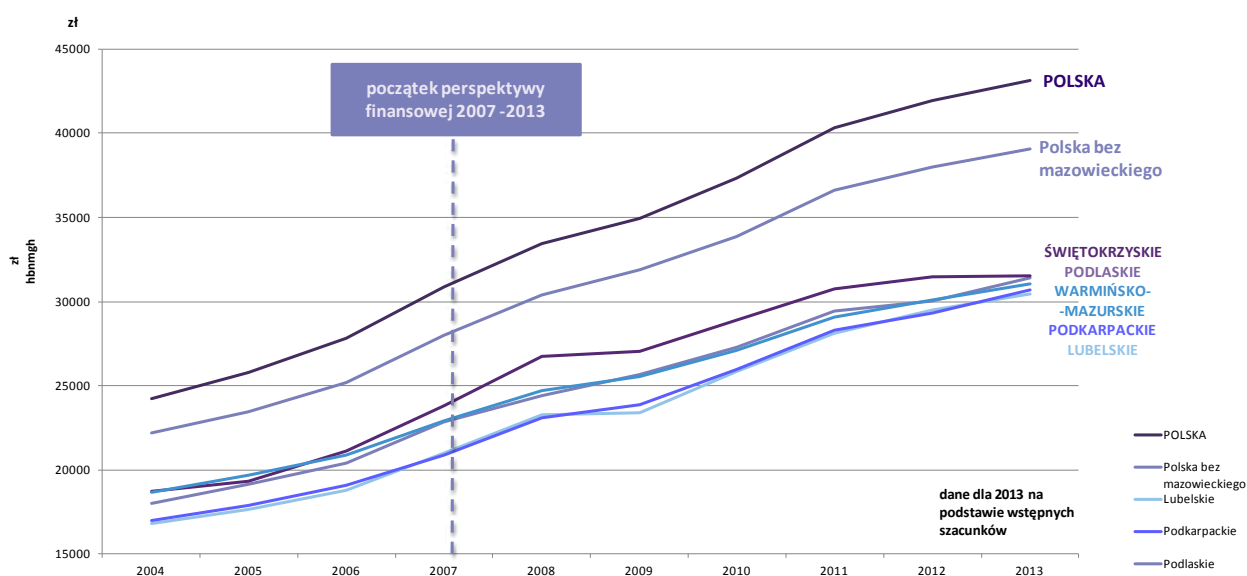
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu

²⁷ Dane statystyczne za 2014 r. to dane wstępne, w niektórych przypadkach szacunkowe, dostępne na dzień 10 kwietnia 2015 r. Dane dot. PKB i pochodnych według metodologii unijnej ESA2010.

²⁸ Na 2014 r. wskaźnik ten jest szacowany na 68-69%.

W momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej wartość PKB na mieszkańca w Polsce Wschodniej wynosiła mniej niż 40% średniej unijnej²⁹. Silniejsza niż średnia w Unii Europejskiej dynamika wzrostu PKB w województwach Polski Wschodniej spowodowała postęp w procesie konwergencji z regionami UE w okresie 2004-2014. W latach 2004 – 2011 **we wszystkich województwach makroregionu wartość PKB wzrosła o ok. 10 p.p., przez co dystans rozwojowy Polski Wschodniej do UE zmniejszył się (średnio o 7 p.p.)**³⁰. Niemniej, regiony te wykazując na rok 2011 PKB na mieszkańca niższy niż 50% średniej unijnej pozostają nadal w gronie 20 najsłabiej rozwiniętych regionów w UE³¹.

Wykres 14. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w latach 2004-2013, w Polsce i w województwach Polski Wschodniej

Źródło: GUS, opracowanie własne

W 2013 roku prawie we wszystkich województwach Polski Wschodniej odnotowano wzrost produktu krajowego brutto w cenach bieżących w porównaniu do 2012 roku, przy czym największy w województwie podkarpackim – o 4,7%, a najmniejszy w województwie lubelskim – o 3,0%. Natomiast w województwie świętokrzyskim wystąpił spadek PKB o 0,2% w porównaniu z 2012 rokiem. Udziały poszczególnych województw w tworzeniu PKB w 2013 roku były na poziomie – od 2,3% w województwie podlaskim do 4,0% w województwie lubelskim. W przekroju województw poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 roku kształtował się od 30477 zł w województwie lubelskim (70,6% przeciętnej dla kraju) do 31526 zł w województwie świętokrzyskim (73% średniej krajowej)³². PKB na 1 mieszkańca w makroregionie ogółem wynosił 30943 zł (71,7% średniej krajowej)³³.

29 Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca wg PPP, UE-27 = 100.

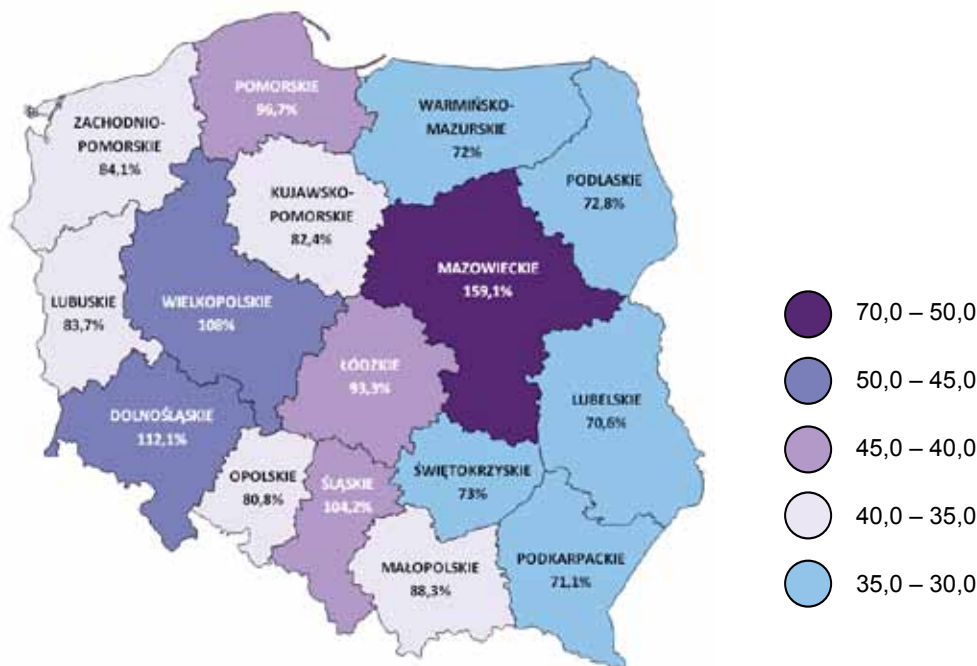
30 Od 2004 r. w makroregionie występuje stały wzrost wartości bezwzględnej PKB. W roku 2011 była ona wyższa w porównaniu z rokiem 2004 o 58,4%.

31 *Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach UE i miastach*, Szósty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, Komisja Europejska, Bruksela 2014 s. 1.

32 Wstępne szacunki produktu krajowego brutto według województw w 2013 r., GUS, 2015

33 Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Mapa 1. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według województw w 2013 r. (ceny bieżące)

Źródło: GUS *Wstępne szacunki produktu krajowego brutto według województw w 2013 r.*

W latach 2004-2013, wpływ polityki spójności na rozwój gospodarczy Polski Wschodniej był pozytywny – szacuje się, że około 20% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych. W województwach warmińsko-mazurskim, podkarpackim i świętokrzyskim zaobserwowano największą skalę oddziaływania polityki spójności w porównaniu do pozostałych województw. Szacuje się, że w dłuższym okresie interwencje ze środków unijnych najsilniej w skali kraju przełożą się właśnie na rozwój regionów Polski Wschodniej³⁴.

Głównym czynnikiem wzrostu w Polsce w 2014 roku był popyt krajowy, wyższy o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. Spożycie, wspierane przez poprawiającą się sytuację na rynku pracy i rosnące płace realne, było wyższe o 3,0%. Po dwóch latach stagnacji w zakresie nakładów brutto na środki trwałe, nastąpił wysoki ich wzrost (o 9,5%). W konsekwencji, został zahamowany notowany w dwóch poprzednich latach spadek stopy inwestycji w gospodarce narodowej - wzrosła ona do 19,6% po obniżce do 18,8% w 2013 r. Obroty w handlu zagranicznym były znacząco wyższe zarówno po stronie eksportu (5,6%), jak i importu (8,7%). Na skutek tego zwiększył się udział obrotów handlu zagranicznego w PKB - eksportu do 46,7%, natomiast importu do 45,2%.

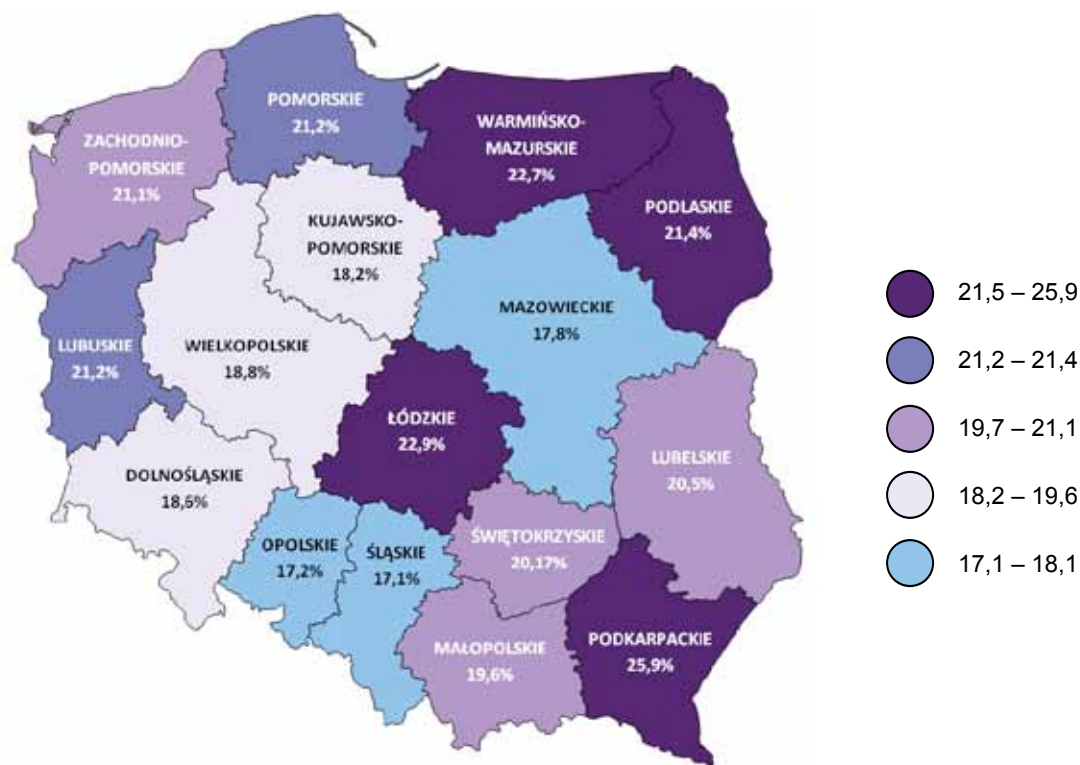
Na skutek spadku nakładów brutto na środki trwałe, stopa inwestycji w Polsce zmniejszyła się z 19,2% w 2012 r. do 18,4% w 2013 r. Należy przy tym podkreślić pozytywny wpływ środków unijnych na poziom nakładów oraz stopę inwestycji - bez ich wykorzystania w gospodarce byłaby ona w latach 2010-2012 o co najmniej 2,0 pp. niższa³⁵. Struktura tematyczna wsparcia unijnego oraz mechanizmy alokacji sprzyjają zwiększaniu się poziomu inwestycji szczególnie w regionach zapóźnionych rozwojowo. W 2012 r. w mniejszych i słabszych

³⁴ Wpływ członkostwa Polski w Unii Europejskiej i realizowanej polityki spójności na rozwój kraju, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014 r., s. 22.

³⁵ Na podstawie wyników modelowania makroekonomicznego, Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno- gospodarczy Polski w latach 2004-2015 w świetle wyników badań makroekonomicznych, MRR, czerwiec 2013 r.

regionach, w tym we wszystkich województwach Polski Wschodniej, stopa inwestycji była wyższa niż średnia krajowa. Odwrotna sytuacja miała miejsce w dużych i silnych ekonomicznie regionach.

Mapa 2. Stopa inwestycji w 2012 r (% PKB)

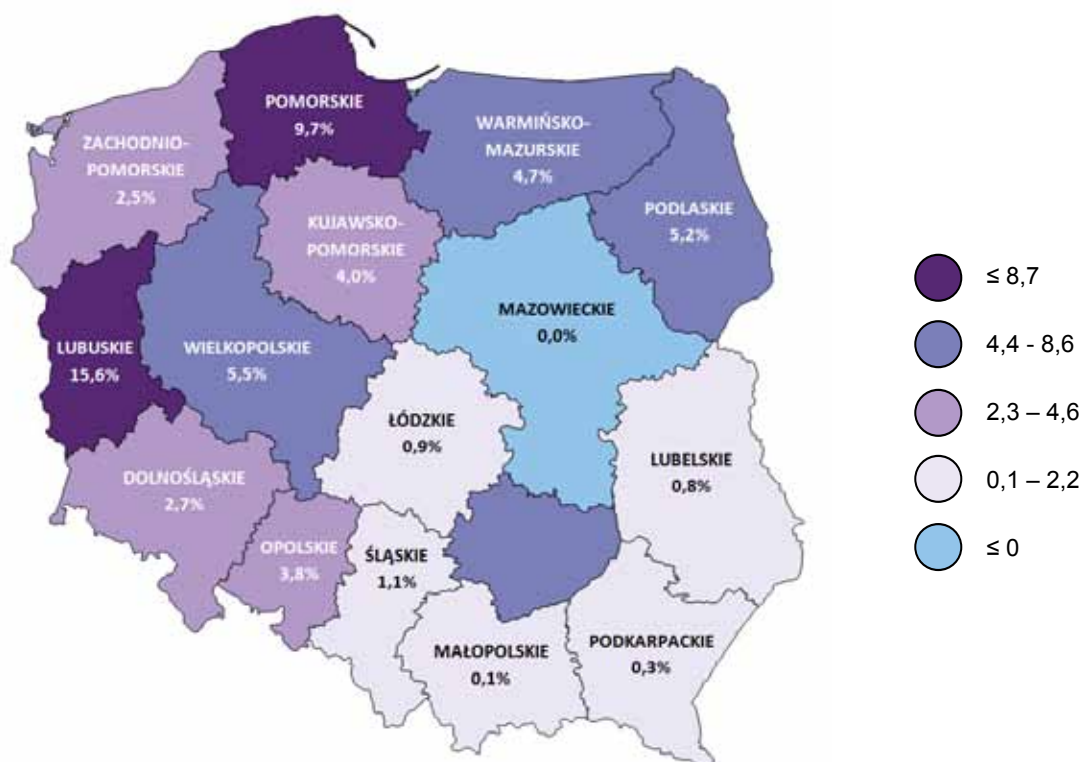

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych systemu STRATEG

Produkcja sprzedana przemysłu³⁶ w 2014 r. była o 3,3% wyższa niż w 2013 r. (kiedy odnotowano wzrost o 2,2%). Wzrost wystąpił w 15 województwach, od 15,6% w lubuskim, do 0,1% w małopolskim. W makroregionie we wszystkich województwach nastąpił wzrost produkcji przemysłowej - największy odnotowano w województwie świętokrzyskim (6,8%), a najniższy w województwie podkarpackim (0,3%). Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) w 2014 r. była o 3,6% wyższa niż przed rokiem, kiedy notowano spadek o 12,0%.

36 W cenach stałych

Mapa 3. Zmiany produkcji sprzedanej przemysłu w 2014 r. (ceny stałe; 2013 = 100)

Źródło: Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw Nr 4/2014, GUS

W 2014 r. wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych³⁷ były nieco słabsze niż w roku poprzednim. W wyniku wolniejszego wzrostu przychodów z całokształtu działalności niż kosztów ich uzyskania (2,1% wobec 2,3%), pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów (z 95,5% przed rokiem do 95,7%). Odnotowano również osłabienie wskaźnika rentowności obrotu brutto (z 4,5% do 4,3%) i netto (z 3,8% do 3,7%). Natomiast w skali roku zwiększył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z 4,3% do 4,5%). Rozpiętość tego wskaźnika wynosiła 4,0 p. p. – najwyższy poziom odnotowały przedsiębiorstwa w lubelskim (7,2%), a najniższy – w świętokrzyskim (3,2%).

Udział liczby przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów stanowił wartość wyższą niż średnio w kraju (81,8%) w trzech województwach makroregionu: podlaskim (85,9%), warmińsko-mazurskim (84,6%) i podkarpackim (81,9%). W województwach lubelskim i świętokrzyskim wartość ta jest nieznacznie niższa od średniej krajowej (odpowiednio 81,0% i 81,4%). Wszystkie województwa Polski Wschodniej odnotowały w 2014 r. wyższy niż średnio w Polsce udział przychodów przedsiębiorstw rentownych w przychodach z całokształtu działalności (Polska 82,1%), w tym województwo warmińsko-mazurskie osiągnęło wartość najwyższą w kraju (94,7%). W pozostałych województwach makroregionu wartość ta wynosiła: podlaskie 91,2%, podkarpackie 90,3%, lubelskie 86,3%, świętokrzyskie 83,5%.

W 2014 r., w drugim z kolei roku, notowano wzrost nakładów inwestycyjnych ogółem badanych przedsiębiorstw (w cenach stałych) o 16,9%. Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji, jednak ich wartość kosztorysowa była nieznacznie niższa niż przed rokiem.

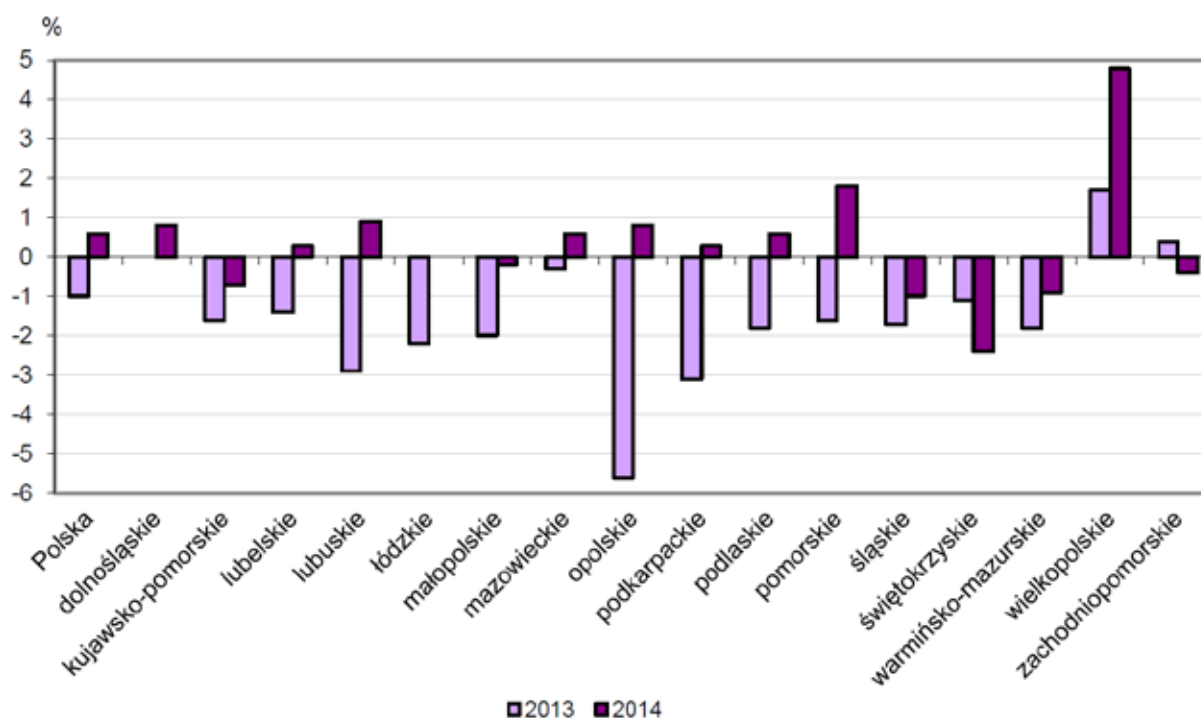
³⁷ Dotyczy podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek prowadzących działalność zaliczoną według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób. Zgodnie z definicją użytą w *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw*, Nr 4/2014, GUS

Poprawę większości wskaźników dotyczących wyników finansowych przedsiębiorstw odnotowano w 8 województwach, w tym w największym stopniu w 4 województwach (z makroregionu - woj. świętokrzyskiego). Natomiast pogorszenie większości wskaźników wystąpiło w przedsiębiorstwach 4 województw (z makroregionu – woj. podkarpackiego).

W 2014 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Polsce wyniosło 5529,5 tys. osób i było o 0,6% wyższe niż w 2013 r. (wobec spadku o 1,0% przed rokiem), jednak nie we wszystkich regionach nastąpił wzrost – w świętokrzyskim odnotowano największy w skali kraju spadek o 2,4%.

Przeciętne zatrudnienie ogółem w sektorze przedsiębiorstw w Polsce wzrosło w 2014r. o 0,6% w stosunku do roku poprzedniego. W makroregionie Polski Wschodniej natomiast poza woj. podlaskim gdzie wzrosło o 1%, pozostało na tym samym poziomie jak w woj. podkarpackim, bądź spadło – w woj. warmińsko-świętokrzyskim o 2%, a w woj. warmińsko – mazurskim o 1%.

Wykres 15: Zmiany przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w latach 2013 -2014 (wzrost/spadek w skali roku)

Źródło: Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw, Nr 4/2014, GUS

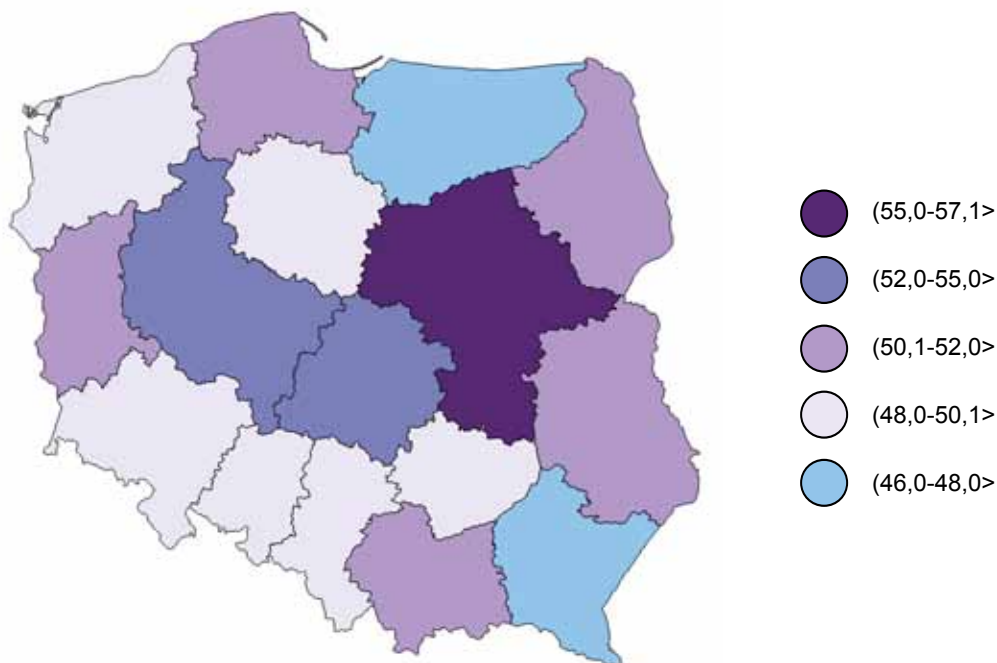
Na rynku pracy nastąpiła lekka poprawa. Według danych³⁸ za 2014 r. liczba pracujących w województwach Polski Wschodniej była wyższa o 1,37% niż przed rokiem. Dla Polski ogółem był to wzrost o 4,43%.

Według danych za 2014 r. z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15 lat i więcej wyliczony dla Polski Wschodniej pozostał prawie na identycznym poziomie 48,76% za 2014r. w porównaniu do 48,74% za 2013r. Dla całego kraju te dane wynoszą: 51,20% za 2014r.

³⁸ Na podstawie kwartalnych raportów GUS z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności dostępnych w Internecie pod adresem: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/aktywnosc-ekonomiczna-ludnosci-polski-iv-kwartal-2014-r-4,15.html#archive>

i 50,15% za 2013r. Wśród województw Polski Wschodniej - najwyższy wskaźnik zatrudnienia średniorocznie za rok 2014 odnotowały województwa podlaskie: 50,80%, lubelskie: 50,73% i świętokrzyskie: 49,03%, najniższy natomiast województwa warmińsko-mazurskie: 46,13% oraz podkarpackie 46,90%.

Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia (%) dla osób powyżej 15 lat w 2014 r.

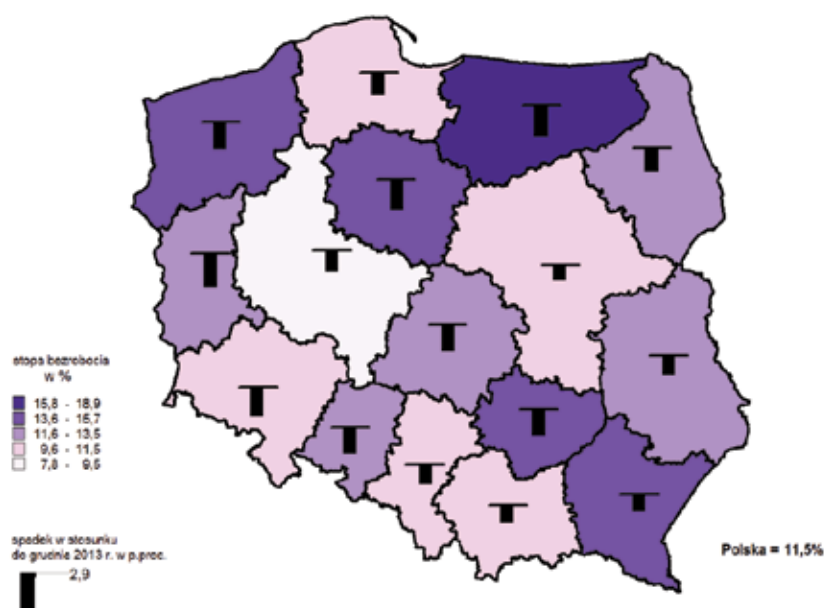

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych kwartalnych GUS z *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności*

Współczynnik aktywności zawodowej również praktycznie pozostał na tym samym poziomie – dla Polski Wschodniej 54,79% za 2014r. i 55,34% za 2013r., a dla całego kraju 56,25% za 2014r. i 55,93% za rok 2013. Najniższy ww. wskaźnik wśród województw Polski Wschodniej miał miejsce w wojew. warmińsko-mazurskim: 51,15%. Dla pozostałych województw tego regionu wartość wskaźnika przekroczyły 54% - woj. podkarpackie 54,50%, woj. świętokrzyskie 55,30%, woj. podlaskie 55,93% i najwięcej woj. lubelskie 56,28%.

W Polsce Wschodniej liczba bezrobotnych wyniosła średniorocznie 413,0 tys. osób (445,3 tys. osób rok wcześniej). Stopa bezrobocia w tym makroregionie wyniosła średniorocznie 11% w 2014r. (12% rok wcześniej). Liczba bezrobotnych w Polsce wyniosła za rok 2014 średniorocznie 1,57 mln. (1,79 mln. rok wcześniej) natomiast stopa bezrobocia średniorocznie lekko spadła 9,0% (10,3% w 2013r.). Wśród województw Polski Wschodniej – najwyższa stopa bezrobocia miała miejsce w województwach podkarpackim (13,98%) oraz świętokrzyskim (11,45%). W pozostałych województwach stopa bezrobocia kształtowała się między 9,0 a 10,0% - województwo - lubelskie 9,88%, warmińsko-mazurskie 9,83%, oraz podlaskie 9,10%.

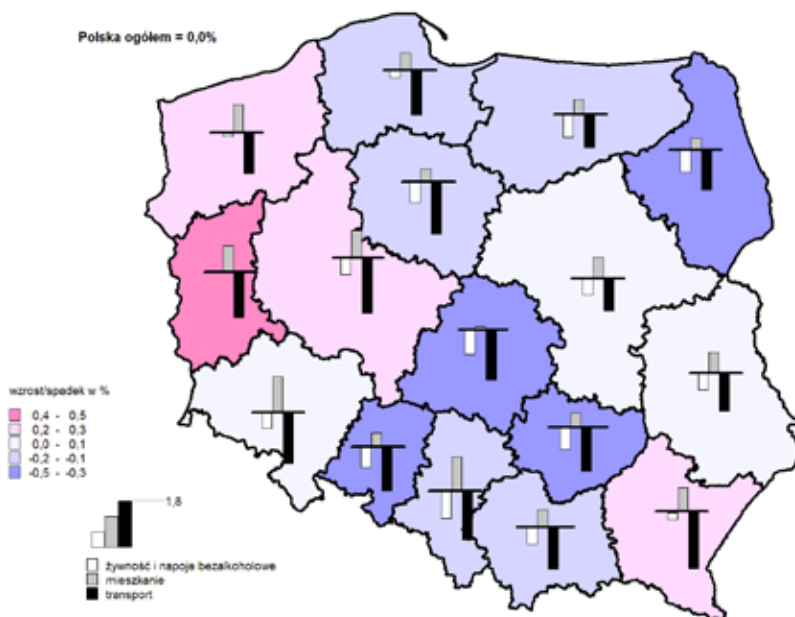
Mapa 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. Stan w końcu grudnia.

Źródło: Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw, Nr 4/2014, GUS

W 2014 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych utrzymały się na poziomie sprzed roku (wobec wzrostu 0,9% w 2013 r.). W makroregionie w trzech województwach wskaźnik spadł w stosunku do roku poprzedniego o 0,3% w województwach podlaskim i świętokrzyskim oraz o 0,1% w województwie warmińsko-mazurskim. W województwie lubelskim ceny towarów i usług konsumpcyjnych, podobnie jak w kraju, nie zmieniły się. Województwo podkarpackie jest jednym z czterech województw, w których odnotowano wzrost inflacji.

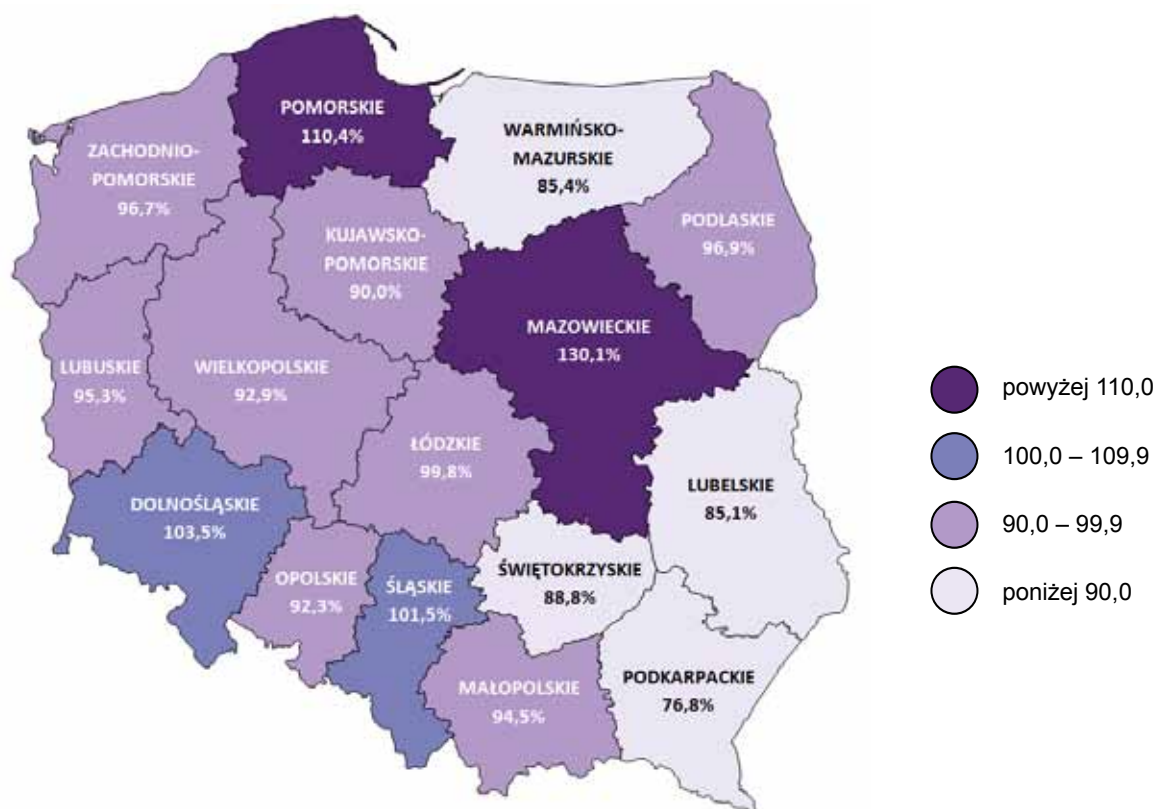
Mapa 6. Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2014 r. (2013=100)

Źródło: Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw, Nr 4/2014, GUS

W 2013 r. województwa makroregionu, za wyjątkiem województwa podlaskiego, cechowały się najniższym w kraju przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę, który wyniósł od 76,8% średniej krajowej w województwie podkarpackim do 88,8% w województwie świętokrzyskim.

Mapa 7. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2013 r.

Źródło: Sytuacja gospodarstw domowych w 2013 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych, GUS, 2014

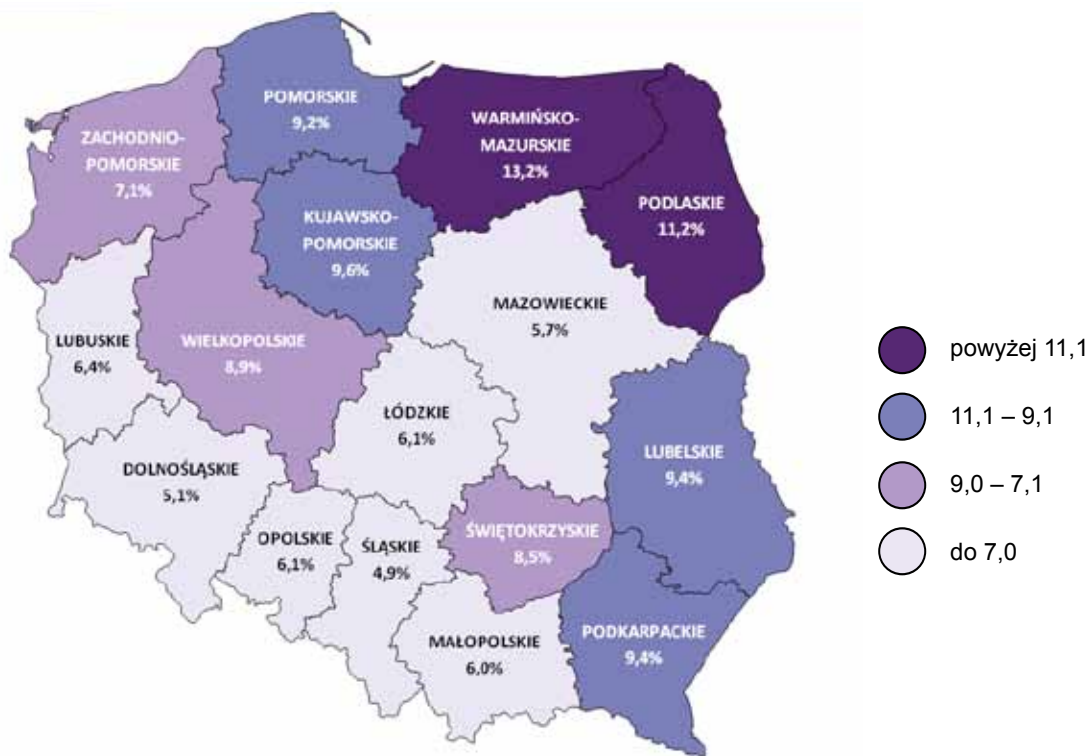
Niewystarczający materialny poziom życia, determinuje wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Najwyższy w Polsce udział gospodarstw osób korzystających z pomocy społecznej w populacji gospodarstw ogółem osiągający w 2013 r. poziom 14,0% odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (spadek o 0,5% w stosunku do roku poprzedniego). W województwach świętokrzyskim i podkarpackim wskaźnik ten również był wysoki i wynosił odpowiednio 11,1% i 11,3%). Dla porównania przeciętnie w Polsce w 2013 r. z pomocy społecznej korzystało 8,3% ogółu gospodarstw.

Województwa Polski Wschodniej cechuje niski poziom życia ludności i wysoki udział korzystających z pomocy społecznej w populacji ogółem, co może powodować długotrwałe uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej oraz pogłębienie trudnej sytuacji mieszkańców. Powolne tempo rozwoju tych regionów nie pozwala na istotną poprawę sytuacji i spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej. Dodatkową przyczyną mającą wpływ na uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej w tych województwach jest koncentracja osób potrzebujących pomocy na znacznym ich obszarze.

W 2013 roku w największym stopniu zagrożeni ubóstwem skrajnym byli mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie odsetek osób w gospodarstwach domowych, żyjących poniżej minimum egzystencji wyniósł 13,2%. Wysoką wartość wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym osiągnął także w województwie

podlaskim, gdzie wynosił ponad 11%. W stosunku do poprzedniego roku odsetek zagrożonych ubóstwem skrajnym zmniejszył się znacząco w województwie świętokrzyskim (o 2%, największy spadek w kraju) oraz wspomnianym warmińsko-mazurskim (o 0.3%). Ubóstwem znacznie częściej dotknięci są mieszkańcy wsi niż miast, a najrzadziej - mieszkańcy największych miast.

Mapa 8. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w 2012 r. (w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego)

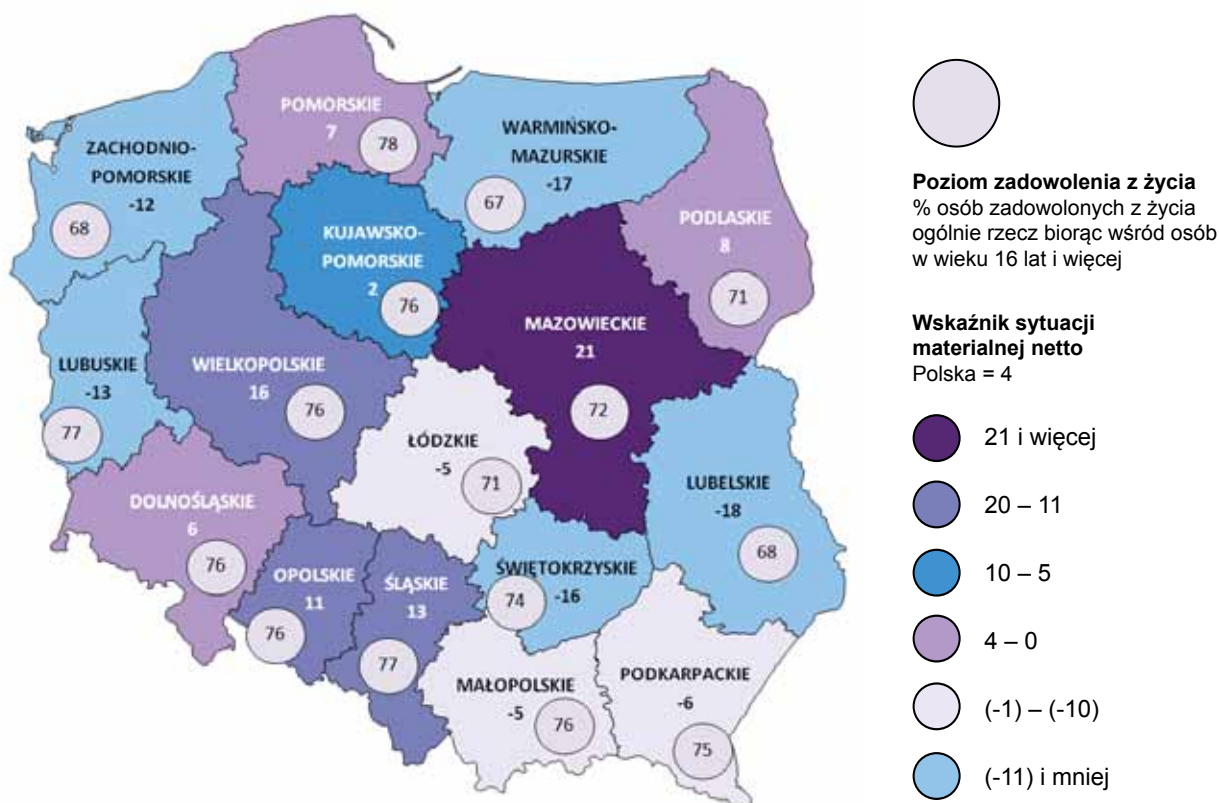

Źródło: Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2013 r. (na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych), GUS, 2014

Omówione powyżej czynniki powodują, że makroregion charakteryzuje się trudną sytuacją bytową ludności. Aby umożliwić porównanie zróżnicowania ogólnej sytuacji materialnej skonstruowany został wskaźnik sytuacji materialnej netto³⁹. Według przyjętych kryteriów za województwa o najgorszej sytuacji materialnej uznano: województwo lubelskie, warmińsko-mazurskie i świętokrzyskie. W zestawieniu wskaźnika sytuacji materialnej netto z subiektywnym wskaźnikiem zadowolenia z życia, w trzech województwach charakteryzujących się najgorszymi warunkami życia w dwóch odnotowano jednocześnie najniższe wartości wskaźnika zadowolenia z życia. Natomiast w województwie świętokrzyskim, zadowolonych z życia było 74% osób, a więc tylko nieznacznie mniej niż w województwach o najlepszej sytuacji materialnej. Poziom satysfakcji życiowej obejmuje ocenę wszystkich, a nie tylko materialnych aspektów życia człowieka, choć aspekty te mają wpływ znaczący. Istotną rolę odgrywają także np. uwarunkowania o charakterze kulturowym czy psychologicznym, wyznawany system wartości, relatywizowanie swojej sytuacji. Stąd też mierniki subiektywne nie należy używać zamiast, ale obok wskaźników obiektywnych.

³⁹ Wskaźnik sytuacji materialnej netto jest wypadkową trzech wskaźników opisujących poszczególne aspekty sytuacji materialnej: sytuację dochodową, warunki życia i sytuację budżetową. Źródło: *Jakość życia, kapitał społeczny, ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce*, GUS, 2013

Mapa 9. Zróżnicowanie sytuacji materialnej i poziomu zadowolenia z życia według województw

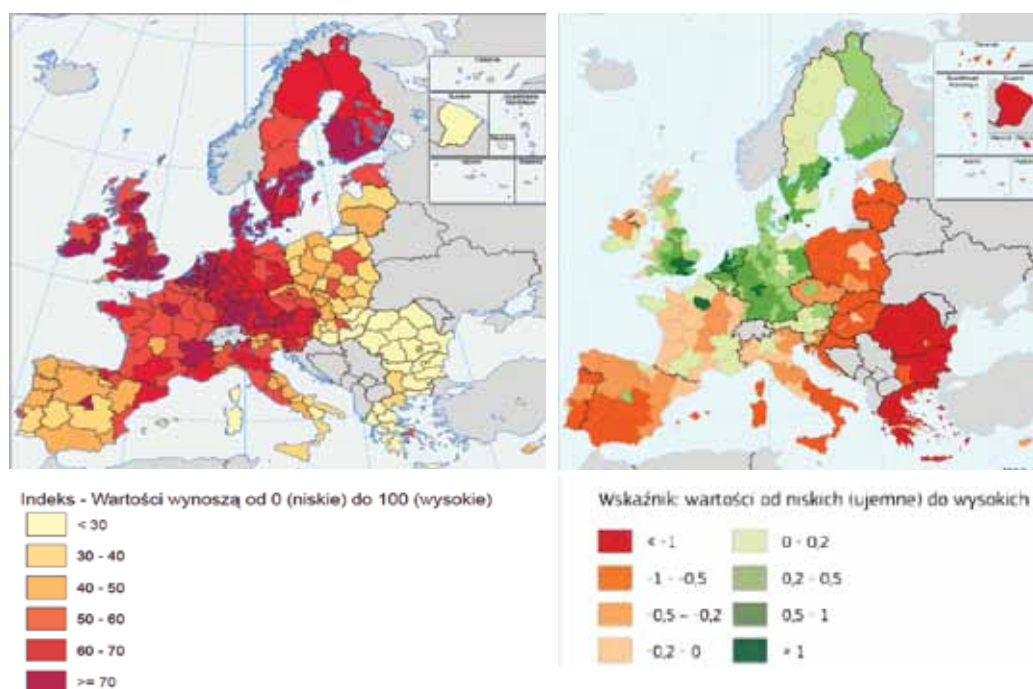

Źródło: Jakość życia, kapitał społeczny, ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce, GUS 2013

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost poziomu konkurencyjności województw Polski Wschodniej na tle Unii Europejskiej. Mimo, że nie dysponujemy pomiarami konkurencyjności od roku 2004, w roku 2013 wartość indeksu konkurencyjności dla regionów Polski Wschodniej w porównaniu do roku 2010 wzrosła i była na poziomie większości polskich województw⁴⁰.

40 Syntetyczny indeks konkurencyjności, którym posługuje się Komisja Europejska obejmuje wskaźniki odnoszące się do innowacyjności, instytucji, stabilności makroekonomicznej, jakości kapitału ludzkiego, infrastruktury, obszaru zdrowia, edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i średnim, edukacji wyższej i kształcenia ustawicznego, efektywności rynku pracy, rynku zbytu, gotowości technologicznej czy stopnia zaawansowania biznesu; zob. P. Annoni, L. Dijkstra, *EU Regional Competitiveness Index*, RCI 2013, JRC Scientific and Policy reports, Luksemburg 2013, s. v.

Mapa 10. Indeks konkurencyjności w latach 2010 oraz 2013

Źródło: *Inwestowanie w przyszłość Europy. Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Komisja Europejska, Bruksela 2010 s. 69 (mapa lewa), *Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach UE i miastach*, Szósty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Komisja Europejska, Bruksela 2014 s. 53 (mapa prawa).

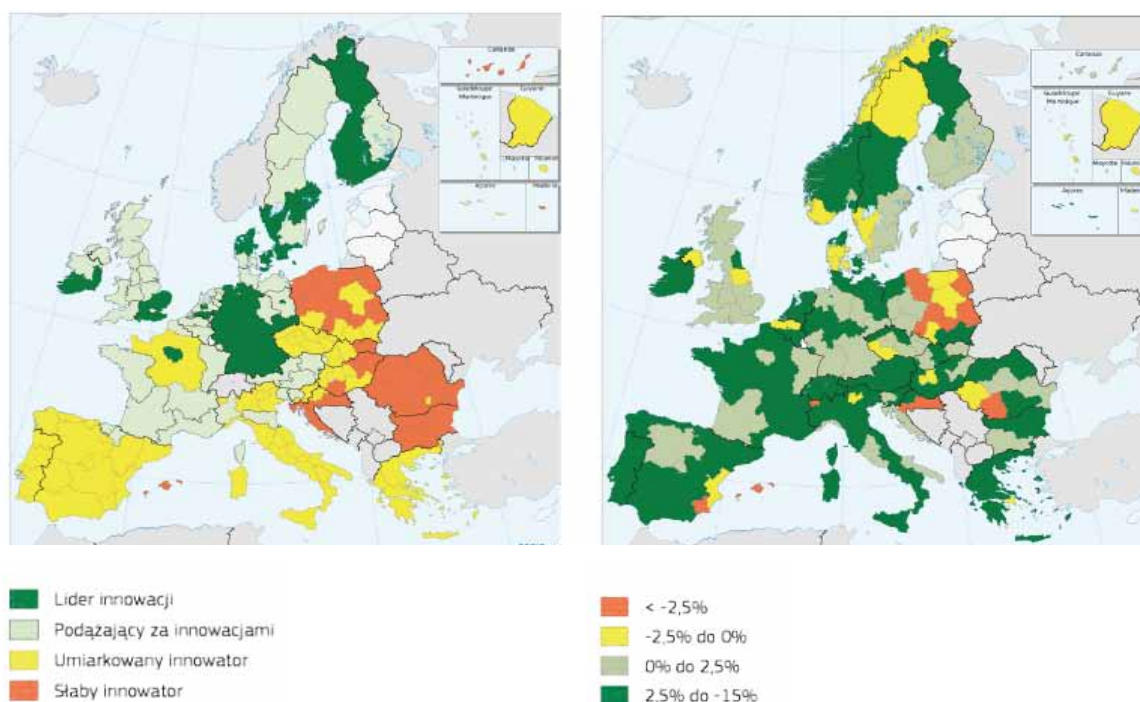
Jednym z czynników wpływających na konkurencyjność regionów jest ich potencjał innowacyjny. Zmiany w tym zakresie nie następowały równomiernie na obszarze całego makroregionu. Podczas gdy w 2006 roku, wszystkie województwa Polski Wschodniej zaliczały się do grupy regionów o słabym potencjale innowacyjnym (*low innovators*)⁴¹, dane z „*Regional Innovation Scoreboard 2014*” wskazują na awans województwa podkarpackiego do grupy umiarkowanych innowatorów regionalnych, zgodnie z przyjętą klasyfikacją regionów⁴². Niemniej, trendy rozwojowe w pozostałych województwach makroregionu w zakresie rozwoju innowacyjności w okresie 2004-2013 wskazywały na tendencje prowadzące do spadku ogólnego poziomu innowacyjności tych regionów na tle państw i regionów UE⁴³.

41 *Regional Innovation Scoreboard 2014*, Komisja Europejska, Bruksela 2014, s.6.

42 Raport dzieli regiony UE na cztery grupy o różnym poziomie innowacyjności ich gospodarek: 1) Liderzy innowacji (*Innovation leaders*) – regiony, których sumaryczny indeks innowacyjności jest 20% lub więcej powyżej średniej UE, 2) Podążający za innowacjami (*Innovation followers*) – regiony, których indeks plasuje się pomiędzy 90% - 120% średniej UE, 3) Umiarkowani innowatorzy (*Moderate innovators*) – indeks innowacyjności kształtuje się w przedziale od 50% do 90% średniej UE oraz 4) Słabi innowatorzy (*Modest innovators*) to regiony znajdujące się poniżej (mniej niż 50%) średniej UE.

43 *Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach UE i miastach*, Szósty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Komisja Europejska, Bruksela 2014 Bruksela 2014, s. 31.

Mapa 11. Indeks innowacyjności w 2014 i jego wzrost w latach 2008-2014

Źródło: *Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Promowanie rozwoju i dobrego rządzenia w regionach UE i miastach, Szósty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Komisja Europejska, Bruksela 2014, s. 32.*

2.5. ZASADNICZE MODYFIKACJE W ROZUMIENIU ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006

W okresie sprawozdawczym, w ramach PO RPW nie stwierdzono przypadków zasadniczych modyfikacji w projektach, o których mowa w art. 57 rozporządzenia 1083/2006. Wniosek ten wynika z informacji pozytywnych w oparciu o stworzony w ramach PO RPW system monitorowania trwałości zakończonych projektów.

W I kwartale 2015 r. IP PO RPW przeprowadziła wśród beneficjentów Programu cyklicznie realizowane badanie ankietowe polegające na badaniu efektów i trwałości zakończonych projektów. Badaniem objętych zostało 94 projekty. W ramach ankiety monitorowania trwałości, wszyscy beneficjenci zadeklarowali zachowanie celów projektu po ich zakończeniu.

Na podstawie przedstawionych przez beneficjentów informacji nie odnotowano sygnałów, które mogłyby wskazywać, że w przyszłości w przypadku badanych projektów zachowanie celów mogłoby być zagrożone. Nie nastąpiło zaprzestanie działalności produkcyjnej ankietowanych beneficjentów, rozumianej jako trwałe przerwanie działań bezpośrednio związanych z projektem realizowanym w ramach PO RPW. Dwóch beneficjentów wskazało na problemy w zakresie organizacyjnym, podobnie jak dwóch beneficjentów zadeklarowało, że doświadczyło problemów w zakresie finansowym – wspomniane problemy nie miały jednak negatywnego wpływu na zachowanie trwałości projektów.

2.6. KOMPLEMENTARNOŚĆ POMOCY Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA

W dokumentach programowych dotyczących polityki spójności realizowanej w latach 2007-2013 uwzględniono jedną z kluczowych zasad polityki spójności tj. **zasadę komplementarności**. Postulat zapewnienia

komplementarności w dokumentach programowych został uwzględniony w ramach każdego programu operacyjnego oraz między nimi. Na poziomie krajowym koordynacja pomiędzy instrumentami finansowymi polityk UE: spójności, rolnej oraz rybackiej jest monitorowana i usprawniana przez Komitet Koordynacyjny NSRO 2007-2013, w którego pracach uczestniczy przedstawiciel IZ PO RPW.

Zgodnie z zapisami PO RPW, jego działania nie stanowią wsparcia w obszarze interwencji w ramach Wspólnej Polityki Rolnej - Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Wspólnej Polityki Rybackiej - Europejski Fundusz Rybacki (EFR), jednakże część inwestycji realizowanych w ramach PO RPW bezpośrednio oddziałuje na obszary wiejskie, ludność tam zamieszkałą, a także na działalność producentów i przetwórców produktów rolnych i rybnych.

2.6.1. Opis osiągniętej komplementarności i uzyskanych efektów synergii

2.6.1.1. Przykłady zastosowanych mechanizmów wraz z opisem projektów komplementarnych

Przykłady projektów komplementarnych realizowanych w ramach PO RPW i innych programów operacyjnych znajdują się w załączniku XI do sprawozdania.

Głównymi narzędziami mającymi zapewnić koordynację i komplementarność projektów realizowanych w PO RPW są:

- Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej,
- mechanizm finansowania elastycznego (*cross-financing*), który zaplanowano w II osi priorytetowej PO RPW, w ramach której przewidziano komponent szkoleń z zakresu korzystania z sieci internetowej,
- regularne uczestnictwo przedstawicieli IZ PO RPW w pracach Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności w ramach Komitetu Koordynacyjnego (KK) NSRO, co zapewnia m.in. realizację 1. rekomendacji Grupy ds. koordynacji i komplementarności KK NSRO⁴⁴, dot. stworzenia definicji związanych z komplementarnością i koordynacją,
- regularne uczestnictwo IZ PO RPW w spotkaniach Grup roboczych, funkcjonujących w ramach projektów indywidualnych wdrażanych w PO RPW,
- uwzględnienie w systemie kryteriów wyboru projektów PO RPW kryterium komplementarności wśród kryteriów rankingowych dla projektów indywidualnych i projektów wyłanianych w ramach konkursów. Dzięki temu realizowana jest rekomendacja 8 Grupy ds. koordynacji i komplementarności KK NSRO.

Koordynacja i komplementarność wsparcia zapewnione są także poprzez funkcjonowanie na poziomie PO RPW następujących podmiotów⁴⁵:

- **Komitetu Monitorującego PO RPW**, który został powołany Zarządzeniem nr 27 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 listopada 2007 r. i sprawuje pieczę nad efektywnością i jakością wdrażania Programu. Spotkania jego członków odbywają się regularnie co najmniej dwa razy w roku. Informacje o posiedzeniach KM PO RPW w 2014 r. znajdują się w pkt 2.7 sprawozdania.
- **Komitetu Sterującego ds. projektu Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej**, w skład którego wcho-

⁴⁴ Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności w ramach Komitetu Koordynacyjnego NSRO wypracowała rekomendacje horyzontalne dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację PO/ RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań.

⁴⁵ Do połowy 2013 r. istniał również Komitet Sterujący ds. działania V.2 *Trasy rowerowe*, którego celem było rekomendowanie do zatwierdzenia Zarządom Województw dokumentów niezbędnych do realizacji projektu *Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej*, w szczególności studium wykonalności projektu. W związku z zakończeniem prac nad studium wykonalności inwestycji Komitet został zlikwidowany decyzją Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 czerwca 2013 r.

dzą przedstawiciele IZ PO RPW oraz samorządów województw Polski Wschodniej⁴⁶. Komitet funkcjonuje od października 2009 r., a jego zadaniem jest koordynacja i nadzór nad realizacją projektów SSPW w ujęciu ponadregionalnym. Komitet wydaje także rekomendacje i zalecenia dotyczące realizacji projektów. W 2014 roku odbyły się trzy posiedzenia Komitetu.

- **Grupy roboczej ds. wdrażania działania II.1 PO RPW Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej**, która działa od czerwca 2011 r. Grupa stanowi forum wymiany informacji i doświadczeń z realizacji projektów SSPW. Umożliwia także stały monitoring postępu prac po stronie województw. W skład grupy wchodzi przedstawiciele IZ i IP PO RPW, samorządów województw Polski Wschodniej, Urzędu Komunikacji Elektronicznej (UKE), Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji (MAiC), Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ). W 2014 roku odbyły się dwa spotkania Grupy.
- **Grupy roboczej do spraw wdrażania projektu *Program Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej* w działaniu I.4**, którą tworzą przedstawiciele samorządów województw i miast wojewódzkich Polski Wschodniej, przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki, Polskiej Organizacji Turystycznej, organizacji zrzeszającej przedsiębiorców IZ i IP PO RPW. Grupa Robocza spotyka się raz na kwartał, a jej celem jest monitorowanie realizacji projektu, a także dbanie o komplementarność działań realizowanych w ramach projektu, z analogicznymi działaniami podejmowanymi w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych oraz w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. W 2014 r. odbyły się cztery posiedzenia Grupy roboczej, podczas których m.in. zatwierdzono i aktualizowano listę wydarzeń promocyjnych, zapoznano się z wynikami kampanii medialnej przeprowadzonej w grudniu 2013 r. i badania dotyczącego internacjonalizacji firm z Polski Wschodniej oraz wynikami cyklicznego badania ankietowego przedsiębiorców dotyczącego efektów realizacji projektu.

W związku z faktem, że w skład ww. podmiotów wchodzi przedstawiciele różnych instytucji odpowiedzialnych za realizację programów w ramach NSRO, zapewniony jest przepływ informacji między nimi, a tym samym - komplementarność między projektami realizowanymi z różnych programów operacyjnych.

2.6.1.2. Wyniki badań ewaluacyjnych

Jak co roku, w 2014 r. przeprowadzono **cykliczną ocenę komplementarności dla 28 projektów**, których realizacja rzeczowa zakończyła się w 2014 r., a beneficjenci złożyli wnioski o płatność końcową. W ramach ankiet beneficjenci mogli wskazać przedsięwzięcia, z którymi projekt PO RPW uzupełnia się, przyczyniając się do realizacji wspólnych celów. Analizując wyniki brano pod uwagę to, że sposób rozumienia komplementarności zależy od przyjętej skali, czy szczegółowości określenia celów, którym projekty mają służyć.

Na 28 badanych projektów przypadło 126 projektów komplementarnych, co daje **średnio 4,5 projektu komplementarnego na 1 projekt dofinansowywany ze środków PO RPW**. W większości przypadków beneficjenci w ankiecie wskazywali projekty, które sami realizowali/realizują (93 ze 126 projektów). Projekty komplementarne są finansowane z następujących źródeł: środki UE (113 projektów), środki własne (59 projektów), środki krajowe (46 projektów). Według beneficjentów realizowane przez nich projekty są komplementarne ze wskazanymi projektami w następujący sposób:

- przestrzennie i przedmiotowo - 58 projektów,
- tylko przedmiotowo - 54 projekty,
- tylko przestrzennie - 14 projektów.

46 Komitet został powołany Zarządzeniem nr 16 Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 października 2009 r.

Na jednego beneficjenta przypadł ponad jeden projekt komplementarny (dokładnie 1,18 projektu) realizowany przez innego beneficjenta. Beneficjenci PO RPW podali, iż współpracowali **w fazie przygotowywania projektu** z beneficjentami projektów komplementarnych w przypadku 23 takich przedsięwzięć, natomiast w przypadku 30 - taka współpraca nie miała miejsca. Współpraca między beneficjentami dotyczyła przede wszystkim uzgodnień zakresu projektu (19 projektów). W przypadku 4 projektów polegała ona na uzgodnieniu rozwiązań organizacyjnych w planowanych do realizacji projektach. **Na etapie realizacji projektu** współpraca miała miejsce przy 24 projektach - głównie w związku z uzgodnieniami rozwiązań organizacyjnych w projektach komplementarnych.

2.6.2. Cross- financing

Zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 w PO RPW zaplanowano w II osi priorytetowej *Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego* poprzez realizację szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym. Wielkość środków przewidzianych na ten cel nie przekroczy poziomu 10% kosztów kwalifikowanych projektów realizowanych w ramach osi. W okresie sprawozdawczym beneficjenci nie wykazali wydatków objętych cross-financingiem, jednakże w województwach podkarpackim i warmińsko mazurskim trwała realizacja modułu szkoleniowego. W 2014 r. przeszkolonych zostało 2 641 osób wykluczonych cyfrowo. W pozostałych województwach trwają prace związane z przygotowaniem postępowań przetargowych na realizację szkoleń w ramach projektów⁴⁷.

2.6.3. Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły problemy z zapewnieniem przestrzegania zapisów Linii demarkacyjnej.

W celu zapewnienia mechanizmów unikania podwójnego finansowania, beneficjent ubiegający się o dofinansowanie ze środków PO RPW, we wniosku o dofinansowanie wypełnia oświadczenie następującej treści: *Oświadczam, że projekt który będzie współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej nie będzie w tym samym czasie współfinansowany z innych programów operacyjnych Unii Europejskiej oraz że środki współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej nie były i nie będą współfinansowane przy pomocy innych wspólnotowych instrumentów finansowych zgodnie z art. 54 ust. 3 lit. b i ust. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r.*

Ponadto, kluczowym mechanizmem unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej są kontrole krzyżowe. Szczegółowe informacje na ich temat znajdują się w pkt 2.6.4 sprawozdania.

2.6.4. Kontrole krzyżowe

System kontroli krzyżowych w ramach NSRO

W celu wykrywania i eliminowania podwójnego finansowania projektów w ramach programów operacyjnych funkcjonuje mechanizm kontroli krzyżowych, który jest dostosowany do systemu obowiązującego

⁴⁷ Więcej informacji znajduje się w części 3.2.1 sprawozdania

w ramach NSRO. W trybie kwartalnym IK NSRO prowadzi kontrole krzyżowe wydatków beneficjentów realizujących równolegle projekty w ramach co najmniej dwóch PO (tzw. kontrole krzyżowe horyzontalne).

System kontroli krzyżowych w PO RPW

W 2014 r. kontrole krzyżowe w PO RPW były realizowane wedle następujących zasad:

- IZ PO RPW przeprowadziła kontrole krzyżowe 8 wniosków o płatność złożonych przez IP PO RPW oraz 4 wniosków o płatność IZ PO RPW w ramach VI osi priorytetowej. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
- Prowadzeniem kontroli krzyżowych programu oraz przekazywaniem danych do IP PO RPW z OFSA PROW (tzw. raportów pogłębionych) zajmowało się 2 pracowników Wydziału Finansów IZ PO RPW.

Kontrole krzyżowe IP PO RPW w 2014 r.

Kontrola krzyżowa przeprowadzana jest przez IP na etapie weryfikacji dokumentacji wniosku o płatność, następuje w trakcie oceny merytorycznej wniosku – na etapie wprowadzania danych do Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI).

W przypadku stwierdzenia uchybień w trakcie weryfikacji wniosków o płatność, IP wszczyna czynności wyjaśniające, mające na celu określenie, czy wystąpiło podwójne finansowanie w projekcie. W pierwszej kolejności wzywa beneficjenta do złożenia stosownych wyjaśnień. W sytuacji, gdy potwierdzono wystąpienie podwójnego finansowania w projekcie, IP uznaje wydatki za niekwalifikowalne i podejmuje działania związane z raportowaniem o nieprawidłowościach i usuwaniem nieprawidłowości, zgodnie z odpowiednimi procedurami.

Kontrole w 2014 r. objęły 100% dokumentów finansowo-księgowych przedkładanych przez beneficjentów do rozliczenia w trakcie weryfikacji wniosku o płatność.

Kontrola krzyżowa horyzontalna z PROW 2007-2013/PO RYBY 2007-2013

Odbywa się na zasadach określonych w *Wytycznych w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym* obowiązujących od dnia 5 czerwca 2012 r. (z późniejszymi zmianami tj. z dnia 23 października 2014 r.) oraz w załączniku nr 7 do *Systemu kontroli w ramach PO RPW 2007-2013*.

Zgodnie z *Systemem kontroli w ramach PO RPW 2007-2013* - kontrola krzyżowa horyzontalna z projektami PROW 07-13 lub PO RYBY 07-13 prowadzona jest w trakcie weryfikacji wniosku o płatność końcową. Weryfikacja polega na sprawdzeniu przez IP PO RPW, czy żaden z wydatków rozliczonych w projekcie PO RPW, w którym złożono wniosek o płatność końcową, nie został wcześniej sfinansowany w ramach PROW 07-13 lub PO RYBY 07-13.

W 2014 r. przeprowadzono 44 kontrole krzyżowe horyzontalne z projektami PROW 07-13 i PO RYBY 07-13, w ramach których nie stwierdzono nieprawidłowości. Obecnie w KSI zarejestrowanych jest 49 kontroli.

2.7. MONITOROWANIE I OCENA

System monitorowania PO RPW

Obowiązki IZ PO RPW dotyczące systemu monitorowania i sprawozdawczości wynikają z rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego

Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31 lipca 2006 r.).

Monitorowanie realizacji Programu odbywa się zgodnie ze znowelizowanymi w 2011 r. zapisami Wytycznych ds. sprawozdawczości i ma charakter:

- analityczny (sprawozdania okresowe, roczne i końcowe),
- informacyjny (informacje kwartalne).

Do monitorowania realizacji Programu, tj. do sporządzania ww. sprawozdań wykorzystywane są dane zawarte w KSI (SIMIK 07-13), którego głównym celem jest zapewnienie zdolności zbierania i agregacji podstawowych danych dotyczących Programu. Zasady zbierania danych określają *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej*.

System monitorowania realizacji PO RPW obejmuje następujące podmioty: IZ PO RPW, IP PO RPW, beneficjentów oraz KM PO RPW. W 2014 r. system monitorowania PO RPW nie uległ zmianom w stosunku do roku poprzedniego. Osoby odpowiedzialne za realizację działań z zakresu monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji PO RPW uczestniczyły w pracach *Zespołu zadaniowego ds. monitorowania wskaźników realizacji programów* oraz brały udział w spotkaniach *Grupy roboczej ds. sprawozdawczości*.

Proces monitorowania PO RPW był realizowany poprzez wykorzystanie narzędzi informatycznych (Krajowy System Informatyczny SIMIK 07-13 i Lokalny System Informatyczny), w których są gromadzone m.in. dane dotyczące obsługi cyklu życia projektów, w tym informacje z zakresu realizacji wskaźników rzeczowych i finansowych projektów.

Ponadto od 2009 r. IZ PO RPW monitoruje wpływ PO RPW na środowisko. Obowiązek ten wynika z art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, jak również art. 55 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). Szczegółowe informacje na temat efektów monitorowania wpływu PO RPW na środowisko w 2014 r. znajdują się w załączniku XIII do sprawozdania.

Komitet Monitorujący (KM PO RPW)

KM PO RPW został powołany w 2007 r. w celu sprawowania pieczy nad efektywnością i jakością wdrażania Programu. W 2014 r. liczba członków KM PO RPW uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła 44 osoby (nową osobą jest przedstawiciel instytucji odpowiedzialnej za realizację zadań w zakresie społeczeństwa informacyjnego – Departamentu Rozwoju Cyfrowego w MliR)⁴⁸. Wśród nich byli przedstawiciele samorządu (8 osób) oraz partnerów społeczno-gospodarczych (13 osób). W 2014 r. odbyło się 1 posiedzenie KM PO RPW, na którym zostały podjęte następujące uchwały:

- Uchwała nr 29/2014 z dnia 11 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 za rok 2013”,
- Uchwała nr 30/2014 z dnia 11 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia zmian w „Planie komunikacji Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013”.

W trybie obiegowym przyjęto Uchwałę nr 28/2014 z dnia 7 marca 2014 r. w sprawie przyjęcia zmiany opisu wyjaśnienia kryterium formalnego nr 3 wyboru projektów konkursowych w Działaniu II.1 *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej*.

⁴⁸ Zmiana wprowadzona została w związku z wejściem w życie Zarządzenia nr 27 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013.

Działania z zakresu ewaluacji

W 2014 r. monitorowanie Programu było wspierane poprzez proces ewaluacji. Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013* został przygotowany Okresowy Plan ewaluacji PO RPW na 2014 r., w ramach którego IP i IZ PO RPW zrealizowały 5 badań ewaluacyjnych, w tym 2 w formie analiz wewnętrznych i 3 jako ewaluacje zewnętrzne.

► Ewaluacja ex-ante projektu PO PW 2014-2020 – IV etap

Badanie zostało przeprowadzone na zlecenie IZ PO RPW przez konsorcjum PSDB i RegioGroup. Realizacja ewaluacji rozpoczęła się w maju 2013 r. i przebiegała zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Komisję Europejską (*Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. Guidance document on ex-ante evaluation. European Regional Development Fund. European Social Fund. Cohesion Fund*), które zostały zoperacjonalizowane w *Zaleceniach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie ewaluacji ex-ante programów operacyjnych na lata 2014-2020*.

Głównym celem badania była ocena logiki interwencji przyjętej w projekcie PO PW 2014-2020 stanowiącym kontynuację PO RPW 2007-2013, jej spójności zewnętrznej i wewnętrznej oraz zgodności z politykami horyzontalnymi. Istotnym elementem badania była również ocena potencjału instytucjonalnego podmiotów, które będą zaangażowane we wdrażanie PO PW, planowane działania zmierzające do redukcji obciążeń administracyjnych beneficjentów, jak również ocena założeń procesów monitorowania i ewaluacji Programu.

Metodologia badania opierała się na koncepcji H. White'a, dostosowanej do potrzeb badania. Służy ona zrozumieniu wpływu określonego programu i nazywana jest również oceną oddziaływania opartą na teorii (Theory Based Impact Evaluation). W jej ramach dokonuje się analizy łańcucha przyczynowego od nakładów po rezultaty i wpływ interwencji, uwzględniając przy tym szeroki kontekst naukowy, ograniczenia, czy też heterogeniczność efektów. W efekcie uzyskuje się wiedzę pozwalającą zrozumieć nie tylko czy oceniane działania przyniosą zakładany skutek, ale też dlaczego tak się stanie i jakie warunki muszą zostać spełnione by tak się stało. Koncepcja zakładała:

1. Odtworzenie logiki interwencji - na podstawie analizy *desk research* dokumentów, spotkań z autorami zapisów dokumentu),
2. Odtworzenie kontekstu realizacji interwencji - na podstawie analizy wyników badań, ewaluacji, modelowania statystycznego, wywiadów z pracownikami IZ i IP PO RPW, udziału w spotkaniach Grupy do wsparcia przygotowania PO PW, spotkaniach w ramach konsultacji społecznych przeprowadzonych w 5 miastach wojewódzkich Polski Wschodniej z Wykonawcą, oceny oddziaływania na środowisko w celu uspołnienienia wniosków oraz szeregu spotkań roboczych, które pozwoliły uwzględnić w badaniu ewaluacyjnym uwarunkowania przygotowania programu,
3. Testowanie logiki interwencji polegało na zweryfikowaniu i uzupełnieniu logiki poprzez realizację zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) z grupami interesariuszy Programu, wywiadów w instytucjach systemu realizacji Programu oraz realizacji panelu ekspertów w województwach objętych Programem.

Stosując powyższą metodologię, ewaluator sformułował wnioski i rekomendacje z oceny Programu. Oceny podlegały kolejne (w sumie trzy) wersje projektu Programu wraz z obowiązującymi na danym etapie oceny dokumentami. Ewaluator wydał pozytywną ocenę ostatniej wersji Programu we wszystkich aspektach wskazanych przez Komisję Europejską w art. 55 rozporządzenia ogólnego. Raport końcowy odnosił się do wersji Programu zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. i został przekazany wraz z tekstem Programu do Komisji Europejskiej.

Ostatni, IV etap badania polegał na świadczeniu usług doradczych na rzecz IZ PO RPW w trakcie negocjacji PO PW z Komisją Europejską i trwał do końca 2014 r. Łączny koszt ewaluacji wyniósł 53 tys. EUR.

► **Cykliczna ocena realizacji kwestii horyzontalnych w projektach PO RPW (równość szans, komplementarność, zrównoważony rozwój)**

Raport z realizacji zasady równości szans i komplementarności jest wynikiem oceny przeprowadzanej przez IZ PO RPW w formie analizy wewnętrznej, na podstawie danych gromadzonych cyklicznie w oparciu o kwestionariusze monitorowania PO RPW wypełniane jednorazowo przez beneficjentów, którzy złożyli wnioski o płatność końcową. Zawiera przykłady konkretnych rozwiązań infrastrukturalnych, technicznych i organizacyjnych w ramach projektów dofinansowywanych ze środków PO RPW.

Natomiast w przypadku zasady zrównoważonego rozwoju, raport powstaje na podstawie danych o projektach infrastrukturalnych na etapie podpisania umowy o dofinansowanie w danym roku sprawozdawczym oraz na etapie zakończenia projektu (rozliczenia finansowego), pozyskiwanych od beneficjentów. Badanie przeprowadzane jest na podstawie specjalnie opracowanych ankiet dwa razy w ciągu roku. Analizie poddawane są zastosowane w projektach rozwiązania w zakresie ochrony środowiska m.in. zagospodarowania terenu, ochrony powietrza oraz wody.

Wnioski z raportów podsumowujących realizację zasad horyzontalnych w 2014 r. w ramach PO RPW zostały uwzględnione w pkt 2.2.1. sprawozdania. Raport dot. realizacji zasady równości szans znajduje się w załączniku XIV do sprawozdania, a zasady zrównoważonego rozwoju w załączniku XIII do sprawozdania.

► **Wsparcie ośrodków innowacyjności w Polsce Wschodniej – ocena pierwszych efektów**

Badanie zostało zrealizowane w III kwartale 2014 r. przez firmę PSDB i kosztowało 33 447 EUR.

Głównym celem badania była ocena funkcjonowania ośrodków innowacyjności (parków przemysłowych, naukowo-technologicznych oraz inkubatorów), wspartych w ramach działania I.3 PO RPW (schemat: Wsparcie na rozwój ośrodków innowacyjności), z punktu widzenia celów założonych w Programie. Cele szczegółowe badania obejmowały:

- ustalenie zakresu oraz poziomu standaryzacji usług faktycznie świadczonych przez poszczególne podmioty na rzecz przedsiębiorców oraz poziom zadowolenia przedsiębiorców z zakresu, jakości, dostępności i ceny tych usług,
- określenie struktury podmiotów korzystających z ww. usług, ze szczególnym zwróceniem uwagi na strukturę firm dzierżawiących powierzchnię w parkach, z uwzględnieniem wielkości i rodzaju prowadzonej działalności w oparciu o PKD,
- ustalenie pochodzenia wszystkich podmiotów korzystających z usług ośrodków innowacyjności (analiza zasięgu terytorialnego oddziaływania poszczególnych instytucji),
- określenie struktury i wielkości przychodów i wydatków ośrodków innowacyjności w kontekście oceny rentowności tych instytucji,
- analizę wykorzystania udostępnionej powierzchni w poszczególnych parkach z wykazaniem przedsiębiorców innowacyjnych oraz obsługowych,
- uzyskanie informacji na temat działalności innowacyjnej i badawczej prowadzonej na terenie parków (przez przedsiębiorców lub wspólnie z parkiem), np. liczby firm innowacyjnych, liczby zrealizowanych badań, liczby firm korzystających z laboratoriów,

- ocenę potencjału pracowników parków do realizacji usług wyspecjalizowanych i innowacyjnych na rzecz przedsiębiorców,
- ustalenie obecności i przybliżonego zakresu planów inwestycyjnych w kontekście świadczenia usług innowacyjnych dla przedsiębiorców,
- analizę współpracy parków z uczelniami i innymi instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami badawczymi, w tym analizę rodzaju współpracy (umowy), zakresu oraz efektów (na poziomie obserwowanych zmian),
- analizę komplementarności usług i infrastruktury parków w kontekście tworzenia sieci ponadregionalnej,
- analizę utworzonych podmiotów w parkach i stworzonych miejsc pracy,
- ustalenie stopnia zaspokojenia oczekiwań podmiotów korzystających z usług ośrodków innowacyjności oraz potencjalnych grup docelowych.

W ramach badania zastosowano zarówno metody jakościowe jak i ilościowe. Do metod wykorzystanych w badaniu należały: analiza danych zastanych, wywiady pogłębione, ankiety CAPI, ankiety telefoniczne CATI, case study.

Wyniki ewaluacji potwierdziły słuszność powierzenia w perspektywie finansowej 2014-2020 ośrodkom innowacyjności realizacji działań w ramach Platform startowych jako beneficjentów w PO PW. Ponadto, sformułowano rekomendacje dotyczące m.in.:

- konieczności przeprowadzenia kompleksowych badań rynku, w celu diagnozy potrzeb lokalnych przedsiębiorców,
- wymogu formułowania przez ośrodki długofalowych strategii rozwoju,
- wspierania ośrodków innowacyjności w zakresie działań promocyjnych,
- stworzenia wspólnych standardów obsługi klienta obowiązujących w ośrodkach innowacyjności.

► **Cykliczna ocena trwałości i efektów osiągniętych po zakończeniu realizacji projektu w ramach PO RPW**

Ewaluacja polega na przesyłaniu ankiet przez beneficjentów po zakończeniu realizacji projektu, co roku w okresie trwałości projektu.

Do badania zakwalifikowano 94 projekty PO RPW, rozliczone przed końcem 31 grudnia 2014 r. Dane zebrane zostały w I kwartale 2015 r., następnie dokonano ich analizy oraz przygotowano podsumowanie najważniejszych wyników, które zostały przekazane do IZ PO RPW.

W wyniku badania stwierdzono, że osiągnięto już docelowe wartości w przypadku ok. 65% wskaźników rezultatu zawartych w umowach zakończonych projektów.

Wnioski z analizy danych dotyczących zachowania trwałości projektów znajdują się w punkcie 2.5 sprawozdania.

► **Analiza pierwszych efektów działania I.1 PO RPW**

W celu uzyskania bardziej realnych efektów realizacji działania I.1, w wyniku kontaktów roboczych między IZ i IP, w I półroczu 2014 r. przeformułowano cele i zakres ewaluacji oraz zdecydowano o podziale badania na dwa etapy:

- opracowanie raportu metodologicznego przez IP do końca 2014 r.
- zlecenie realizacji badania przez IP podmiotowi zewnętrznemu w 2015 r.

Szczegółowe informacje dotyczące celów i zakresu badania znajdują się w opisie Okresowego Planu Ewaluacji PO RPW na 2015 r.

Okresowy Plan Ewaluacji PO RPW na 2015 r.

Wraz z końcem 2014 r. IZ PO RPW we współpracy z IP PO RPW opracowała Okresowy Plan Ewaluacji PO RPW na 2015 r., zgodnie z którym realizowanych będzie 5 badań ewaluacyjnych, a także zostaną upowszechnione ich wyniki i wdrożone rekomendacje. Ponadto gromadzone będą dane na potrzeby przyszłych ewaluacji oraz prowadzone będą bieżące działania z zakresu budowy potencjału ewaluacyjnego. W planie ewaluacji przewidziano realizację następujących badań:

► Ocena działań informacyjno-promocyjnych PO RPW 2007-2013

Zgodnie z art. 4 ust. 2 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 IZ ma obowiązek oceny rezultatów działań informacyjnych i promocyjnych pod kątem efektywności ścieżek dotarcia i skuteczności w budowaniu świadomości społecznej o programach operacyjnych oraz o roli odgrywanej przez Wspólnotę, zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. e. Ocena ta ma być zawarta w sprawozdaniu końcowym z realizacji PO RPW.

Przedmiotem badania będą najważniejsze działania informacyjno-promocyjne prowadzone w odniesieniu do podstawowych grup docelowych, określonych w Planie Komunikacji Programu: ogół społeczeństwa, w tym szczególnie: mieszkańcy Polski Wschodniej, młodzież, beneficjenci, media i partnerzy społeczno-gospodarczy. Badanie będzie realizowane zgodnie z ustaloną, powtarzalną metodologią, aby porównać uzyskane wyniki z wynikami analogicznych badań z 2009 r. i 2011 r.

► Cykliczna ocena realizacji kwestii horyzontalnych w projektach PO RPW (równość szans, komplementarność, zrównoważony rozwój)

Na podstawie danych gromadzonych cyklicznie (2 razy do roku) w oparciu o kwestionariusze monitorowania PO RPW kierowane do beneficjentów, którzy w danym półroczu złożyli wnioski o płatność końcową, zostanie przygotowany raport z realizacji kwestii horyzontalnych w ramach PO RPW w 2015 r.

► Ocena efektów realizacji działania I.1 PO RPW⁴⁹

Celem głównym badania będzie uzyskanie wiedzy na temat efektów realizacji działania I.1 *Infrastruktura uczelni* PO RPW.

Realizacja badania będzie obejmować następujące obszary:

1. Pogłębioną charakterystykę projektów realizowanych w ramach działania I.1 PO RPW (z uwzględnieniem przedmiotu projektu oraz osiągniętych rezultatów projektu)
2. Analizę bezpośrednich i pośrednich rezultatów zrealizowanych projektów w odniesieniu do logiki interwencji dla działania I.1 PO RPW
3. Wstępną ocenę wpływu zrealizowanych projektów na poprawę dostępności i jakości (w wymiarze dydaktycznym i organizacyjnym) usług dydaktycznych na wspartych uczelniach
4. Ocenę stopnia zaspokojenia potrzeb uczelni w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej i dydaktycznej oraz diagnozę potrzeb niezaspokojonych.

► Ocena efektów realizacji projektów działania I.3 PO RPW

Celem głównym badania będzie uzyskanie wiedzy dotyczącej efektów projektów realizowanych w działaniu I.3 PO RPW (w ramach dwóch schematów wsparcia: *Wsparcie na wyposażenie* oraz *Wsparcie na tworze-*

⁴⁹ Wspomniane badanie jest tożsame z badaniem zawartym w Planie Ewaluacji na 2014 r. pt. *Analiza pierwszych efektów działania I.1 PO RPW*.

nie zaplecza B+R). W wyniku realizacji badania zostaną określone efekty projektów polegających na tworzeniu i rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej, w szczególności zmian w zakresie dostępności oraz jakości infrastruktury B+R w makroregionie Polski Wschodniej. Badanie obejmie następujące obszary:

- charakterystykę projektów realizowanych w ramach działania I.3 PO RPW,
- analizę rezultatów zrealizowanych projektów w kontekście celu działania I.3 PO RPW,
- ocenę efektów i trwałości projektów w odniesieniu do poprawy dostępności i jakości infrastruktury badawczej na terenie Polski Wschodniej.

► **Cykliczna ocena trwałości i efektów osiągniętych po zakończeniu realizacji projektu w ramach PO RPW**

Corocznie przygotowywana analiza oparta jest o dane dotyczące trwałości i efektów projektów otrzymanych od beneficjentów, którzy zakończyli realizację projektów w ramach PO RPW. Zgodnie z procedurą monitorowania trwałości PO RPW beneficjenci projektów zakończonych przekazują do IP PO RPW informację na temat zachowania trwałości projektu w rozumieniu art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz zachowania założonych celów projektu, wskaźników oraz warunków, na podstawie których beneficjent otrzymał dofinansowanie.

Ponadto IZ PO RPW we współpracy z Instytucją Koordynującą NSRO w 2015 r. zaplanowała realizację ewaluacji oceniającej wpływ środków funduszy europejskich perspektywy finansowej 2007-2013 na rozwój społeczno-gospodarczy Polski Wschodniej. Zakres tego badania uwzględnia ocenę wpływu środków z PO RPW m.in. na konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw z Polski Wschodniej oraz rozwój sfery badawczo-naukowej w makroregionie. Wnioski z tej ewaluacji pozwolą na dokonanie wstępnej oceny wpływu Programu na wybrane obszary gospodarki. Prawdopodobnie analizy w tym zakresie zostaną pogłębione w ramach kolejnej ewaluacji ex-post w 2016 r. oceniającej wpływ PO RPW na rozwój przedsiębiorczości w Polsce Wschodniej poprzez uzyskanie informacji na temat tego, w jaki sposób PO RPW przyczynił się do rozwój funkcjonujących przedsiębiorstw w makroregionie i czasu ich przeżywalności.

3. POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG PRIORYTETÓW⁵⁰

3.1. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY I OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

Zgodnie z zapisami PO RPW, celem I osi priorytetowej *Nowoczesna Gospodarka* jest stymulowanie w województwach Polski Wschodniej rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy. Tak sformułowany cel wynikał m.in. ze zidentyfikowanych słabości makroregionu:

- niskiego poziomu innowacyjności przedsiębiorstw,
- niskich nakładów na działalność badawczo - rozwojową,
- niedostatecznej infrastruktury dydaktycznej uczelni.

Wszystkie działania podejmowane w ramach I osi priorytetowej PO RPW przyczyniają się do realizacji pierwszego kierunku działań zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, jakim jest *podnoszenie poziomu innowacyjności makroregionalnej gospodarki w oparciu o specjalizacje ponadregionalne, przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału sektora nauki i badań*. Cel ten, zgodnie z założeniami Strategii, jest realizowany poprzez:

- skoncentrowane wsparcie dla budowy trwałych przewag konkurencyjnych za pomocą działań na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych,
- wzmocnienie potencjału sektora nauki i badań w Polsce Wschodniej przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań i intensyfikacji współpracy między kluczowymi uczestnikami systemu innowacji.

W latach 2006-2013 w Polsce Wschodniej znacząco zwiększyły się nakłady na działalność badawczo-rozwojową⁵¹ (w tym w sektorze przedsiębiorstw), nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstw usługowych i przemysłowych⁵² oraz poprawiła się jakość infrastruktury uczelni.

W nurt tych zmian wpisują się inwestycje realizowane w ramach I osi polegające m.in. na rozwoju bazy dydaktycznej szkolnictwa wyższego, budowie centrów transferu technologii, uzbrojeniu terenów inwestycyjnych, modernizacji infrastruktury laboratoryjnej podmiotów prowadzących działalność innowacyjną, współpracy województw oraz tworzeniu inicjatyw klastrowych i promocji Polski Wschodniej. Do końca okresu sprawozdawczego w ramach osi I *Nowoczesna Gospodarka* zostało podpisanych 147 umów⁵³ o dofinansowanie projektów

50 Informacja na temat stanu przygotowania projektów indywidualnych PO RPW, ogłoszonych konkursów w PO RPW, rozkładu projektów znajduje się w pkt 2.1.6.2 sprawozdania. Informacje na temat wkładu osi priorytetowych w promowanie równości szans w pkt 2.2.1, a na temat cross-financingu w pkt 2.6.3. Informacje o zrealizowanych w 2014 r. i planowanych do realizacji w 2015 r. badaniach ewaluacyjnych znajdują się w pkt 2.7 sprawozdania.

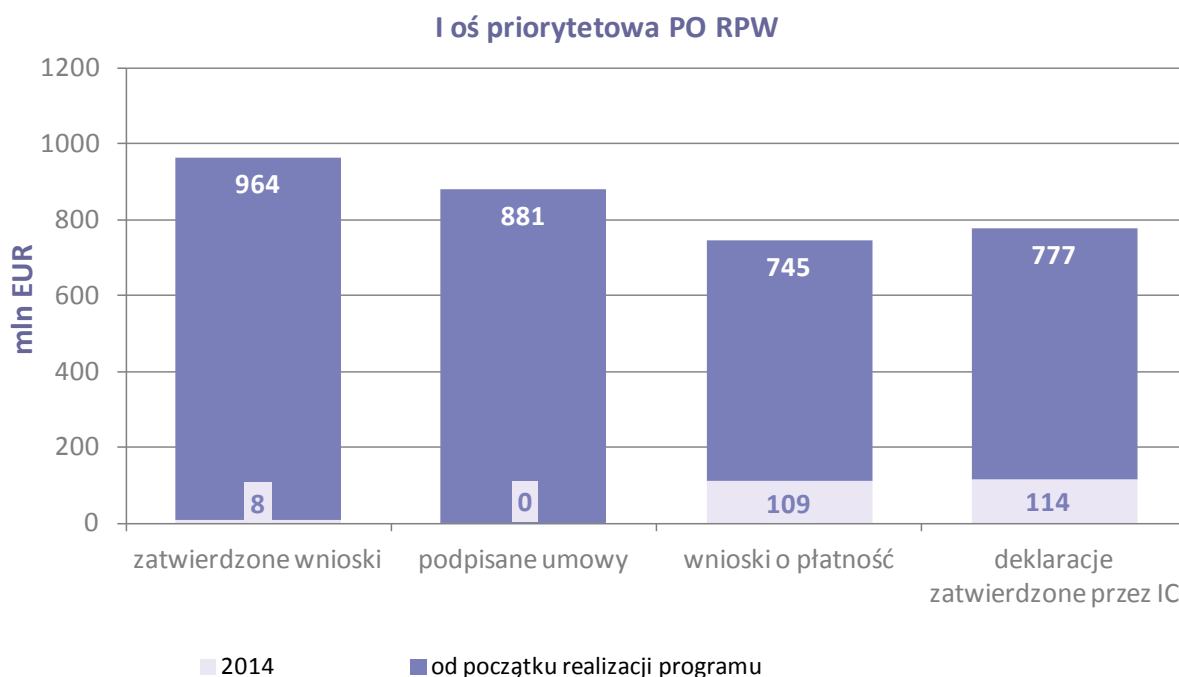
51 Dynamika nakładów na działalność badawczo-rozwojową w 2013 r. w stosunku do 2006 r. (=100%) wynosiła w Polsce Wschodniej 402% i była wyższa od dynamiki nakładów w kraju (245%). Nadal jednak w 2013 r. udział nakładów na BRT w Polsce Wschodniej w stosunku do PKB województw Polski Wschodniej (poza województwem podkarpackim) był niższy niż średni udział nakładów na BRT w Polsce w stosunku do PKB kraju.

52 Dynamika nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw usługowych i przemysłowych w 2013 r. w stosunku do 2006 r. (=100%) wynosiła w Polsce Wschodniej – ponad 372% (brak danych dla województw podkarpackiego i świętokrzyskiego) i była wyższa od dynamiki w Polsce (129%).

53 W 2014 r. nie podpisano żadnej umowy.

na kwotę EFRR wynoszącą 881 mln EUR, co pozwoliło w całości wykorzystać **alokację przypadającą na I oś priorytetową (100% alokacji na oś priorytetową)**. Poziom płatności na rzecz beneficjentów od rozpoczęcia realizacji Programu wyniósł ponad 84% alokacji dla osi i wzrost w stosunku do roku 2013 o 12 pp.

Wykres 16. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, podpisanych umowach o dofinansowanie oraz we wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w ramach I osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW⁵⁴

Efekty realizacji osi I Nowoczesna gospodarka

Do końca 2014 r. w ramach I osi priorytetowej zakończyła się realizacja 84 projektów⁵⁵, co stanowi 45% alokacji EFRR w ramach tej osi. Dzięki temu wartości wskaźników zostały osiągnięte od 48% do 169% ich wartości docelowych na 2015 r.

Zgodnie z szacowaną realizacją, wartości wskaźników produktu będą wynosić w 2015 r. od 97% do 142% wartości docelowej. Wskaźniki rezultatu mogą zostać osiągnięte na wyższym poziomie tj. między 106% a 358%. Sytuacja taka dotyczy wskaźników:

- *liczba miejsc pracy w zakresie BRT,*
- *liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z pożyczek i poręczeń,*
- *liczba podmiotów korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu.*

W przypadku wskaźnika *liczba miejsc pracy BRT*, jego wartość docelowa była określana w ramach przeglądu śródkresowego na podstawie przeciętnej liczby miejsc pracy BRT zakładanej w projektach w ramach

⁵⁴ W przypadku wykazywania wartości EFRR we wnioskach o płatność (w EUR) oraz wartości EFRR certyfikowanych do KE w EUR jest możliwe, że wartość UE we wnioskach o płatność będzie mniejsza od wartości UE certyfikowanej do KE. Przyczyną może być:

1) wartość UE we wnioskach o płatność jest przeliczana na EUR po jednym kursie a certyfikacja do KE następuje po różnych kursach EUR,
2) do KE zawsze certyfikuje się 85% podstawy certyfikacji niezależnie ile w danym poświadczeniu ujęto środków EFRR
Wobec tego powodem może być każda z ww. przyczyn oddzielnie lub obie naraz.

⁵⁵ Zgodnie z przyjętymi zasadami w zakresie sprawozdawczości, projekt zakończony to taki, dla którego został zatwierdzony wniosek o płatność końcową. Dla 84 projektów zatwierdzono wniosek o płatność końcową, a do końca 2014 r. zakończyła się realizacja rzeczowa 107 z 147 projektów.

działania I.3 Wspieranie innowacji i dostępnej alokacji na to działanie. Obecnie z danych z KSI wynika, że wśród nowopodpisanych umów jest stosunkowo więcej projektów wykazujących ten wskaźnik niż w grupie projektów, które umowę podpisały przed przeglądem śródkresowym. W związku z tym wartość tego wskaźnika zostanie osiągnięta na wyższym poziomie niż pierwotnie zakładano.

Wartość docelową wskaźnika *liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z pożyczek i poręczeń* określono na podstawie ostrożnościowych założeń, przede wszystkim uwzględniających instrument reporeczeń. Przy przeglądzie śródkresowym wprowadzono nowy instrument tj. pożyczkę globalną, dzięki której znacznie wzrosło zainteresowanie przedsiębiorców wsparciem. Odpowiadając na zapotrzebowanie zwiększono ok. 2-krotnie wartość projektu w porównaniu do kwoty sprzed przeglądu śródkresowego, co spowodowało zwiększenie wartości docelowej wskaźnika.

Również wartość wskaźnika *liczba podmiotów korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu* będzie wyższa od zakładanej. Wynika to z faktu zainteresowania przedsiębiorców z makroregionu Polski Wschodniej ofertą przygotowaną przez instytucje otoczenia biznesu, a tym samym realizacją dwóch dodatkowych projektów oraz rozszerzeniem zakresu rzeczowego już realizowanych projektów.

Należy brać pod uwagę, że nie wszystkie projekty mogą osiągnąć do 2015 r. wartości docelowe zadeklarowane w umowach, szczególnie projekty, które zakończyły się w 2014 r. lub 2015 r. a ich infrastruktura będzie w coraz większym stopniu wykorzystana w kolejnych latach. Zostanie to zweryfikowane na podstawie ankiet dot. monitorowania efektów i trwałości projektów, które są przekazywanych co roku przez beneficjentów do IP.

Efekty realizacji działania I.1 Infrastruktura uczelni

Do końca 2014 r. zakończyła się realizacja **17 projektów w zakresie infrastruktury dydaktycznej**, z których skorzystało już ponad **47 tys. studentów**. W sumie, szkoły wyższe zakupiły **podstawowe i specjalistyczne wyposażenie dydaktyczne o wartości ok. 75,80 mln EUR**. Projekty infrastruktury dydaktycznej stanowią odpowiedź na potrzeby uczelni w Polsce Wschodniej w zakresie poprawy atrakcyjności ich oferty dydaktycznej i dostosowanie jej do potrzeb rynku pracy. Dzięki poprawie fizycznych warunków kształcenia (modernizacji lub budowie nowego obiektu naukowo-dydaktycznego wraz z zakupem wyposażenia badawczo dydaktycznego) m.in.:

- wzrosła liczba i jakość zajęć praktycznych (laboratoryjnych) dla studentów,
- zastosowano nowe formy kształcenia badawczo-dydaktycznego (w tym kształcenie na odległość),
- wzrósł potencjał badawczo-rozwojowy (mierzony liczbą prac badawczych, rozwojowych i celowych),
- zostały uruchomione nowe, dostosowane do zapotrzebowania rynku pracy, kierunki studiów dzięki nowym możliwościom lokalowym.

Należy też podkreślić, że wspierana infrastruktura dydaktyczna w Polsce Wschodniej była dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Więcej informacji na ten temat znajduje się w pkt 2.2.1. sprawozdania.

Efekty realizacji działania I.2 Instrumenty inżynierii finansowej

Istotnym z perspektywy możliwości inwestycyjnych przedsiębiorstw, szczególnie na wczesnym etapie działalności, są oferowane w ramach działania I.2 PO RPW pożyczki i poręczenia. Dzięki Programowi do końca 2014 r. **2346 przedsiębiorców** (w tym ok. 2060 mikroprzedsiębiorców) otrzymało **wsparcie w postaci pożyczek lub poręczeń**. Najlichnieszą grupę wsparcia tworzyli przedsiębiorcy z województwa warmińsko-mazurskiego i województwa lubelskiego. Objęci wsparciem przedsiębiorcy najczęściej działali w sektorze handlu, budowlanym lub przetwórstwa przemysłowego. Pozyskane środki firmy inwestowały głównie w zakup

wyposażenia oraz zakup, budowę lub modernizację obiektów produkcyjnych, usługowych bądź handlowych. W przypadku poręczeniobiorców najczęściej podawanym celem było tworzenie nowych miejsc pracy. Według deklaracji przedsiębiorców **łączna liczba etatów na koniec 2014 r. wyniosła 2249**.

Efekty realizacji działania I.3 Wsparcie innowacji

Dzięki realizacji projektów, których celem było wyposażenie uczelni w sprzęt naukowo-badawczy zostało zakupione **wyposażenie naukowe o wartości 93,80 mln EUR**. Na tych uczelniach powstało **81 etatów badawczych**. W sumie przeprowadzono **ponad 1600 badań** w dziedzinach: nauki techniczne, medyczne, rolnicze, weterynaryjne, chemiczne. Natomiast w ramach zakończonych projektów wsparcia przedsiębiorczości uzbrojono **281 ha terenów inwestycyjnych w 17 miejscowościach** (Elku, Elblągu, Kolnie, Zambrowie, Łukowie, Lubartowie, Stalowej Woli, Międzyrzecu Podlaskim, Janowie Lubelskim, Lublinie, Czarnej Białostockiej, Kielcach, Krośnie, Szczepańcowej k/Krosna, Łańcucie, Olsztynie i Puławach). Na udostępnionych terenach inwestycyjnych swoje przedsięwzięcia ulokowało **ponad 90 przedsiębiorców**, którzy prowadzą działalność o charakterze innowacyjnym i tworzą nowe miejsca pracy. Główne branże, w których działają to przetwórstwo przemysłowe (1/3), usługi (1/3) oraz działalność naukowo techniczna. Połowę wspartych firm stanowią mikro- i małe przedsiębiorstwa.

Ze środków PO RPW wsparcie otrzymały także **instytucje otoczenia biznesu** tj. parki przemysłowe, naukowo-technologiczne i inkubatory. Wsparto **11 parków naukowo-technologicznych**. Dotychczas utworzono infrastrukturę dla 6⁵⁶ ośrodków innowacji⁵⁷, w ramach których **228 przedsiębiorstw** (z czego 90% to mikro-przedsiębiorstwa) dzierżawiło lub wynajmowało **ponad 21 tys. m2 powierzchni** budynków spośród dostępnych 29 tys. m2.

56 Projekty z zatwierdzonym wnioskiem o płatność końcową do końca 2014 r.

57 Zakończone i rozliczone projekty w Elblągu, Lublinie, Świdniku, Kielcach, Puławach i Olsztynie.

Przedsiębiorcy najczęściej korzystali z usług świadczonych przez ośrodki innowacyjności wynajmując powierzchnię biurową oraz korzystając ze szkoleń i warsztatów. Badani przedsiębiorcy odczuli pozytywny wpływ lokalizacji w parku na zwiększenie rozpoznawalności marki oraz umocnienia pozycji ich firmy na głównym rynku działalności. Zauważyli też pozytywne aspekty lokalizacji w parku zarówno w odniesieniu do osiągniętych zysków, jak i przychodów ze sprzedaży⁵⁸.

Efekty realizacji działania I.4 Promocja i współpraca

Ze środków PO RPW wsparto 17 projektów polegających na tworzeniu i rozwoju klastrów. Efektem tego było **powstanie 15 klastrów** m.in. z obszaru budownictwa, branży metalowej, turystyki, e-usług i energetyki. Powstanie klastrów jest wynikiem współpracy przedsiębiorstw z jednostkami badawczymi. Dzięki realizacji projektów klastrowych możliwe było zintensyfikowanie współpracy partnerów obejmujące m.in. wymianę wiedzy o sposobach produkcji oraz wypracowanie wspólnych produktów klastra. Wyniki ewaluacji⁵⁹ pokazują, że projekty realizują zakładany cel, jakim jest zainicjowanie oraz stworzenie przestrzeni dla współpracy różnych typów podmiotów.

W ramach działania I.4 realizowano także projekt Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, w ramach którego ok. **2880 przedstawicieli przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego** z Polski Wschodniej oraz przedsiębiorców zagranicznych wzięło udział w blisko **162 wydarzeniach promocyjnych o charakterze międzynarodowym** tj. targach, misjach wyjazdowych i przyjazdowych, konferencjach i wizytach studyjnych. Przyczyniło się to do:

- zawarcia kontraktów o wartości ponad 106,11 mln EUR,
- inwestycji m.in. w rozbudowę i rozwój infrastruktury przedsiębiorstw na łączną kwotę ok. 15,59 mln EUR,
- zatrudnienia ok. 370 osób w celu obsługi bądź realizacji nowych kontraktów.

Problemy we wdrażaniu I osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

Stopień zaawansowania projektów realizowanych w ramach osi I jest największy spośród wszystkich innych osi zarówno pod względem liczby zakończonych projektów, jak i postępu finansowego (poziom płatności przekazanych beneficjentom i certyfikacji).

W 2014 r. wdrażanie niektórych inwestycji przebiegało z opóźnieniem w porównaniu do pierwotnych założeń, co wynikało z problemów w realizacji robót i dostaw, przedłużających się procedur udzielania zamówień publicznych, włączania do projektów dodatkowego zakresu rzeczowego oraz długotrwałym procesem zamykania i rozliczania inwestycji.

W ramach Programu monitorowany jest stan wydatkowania oraz realizacji rzeczowej poszczególnych projektów. W sytuacji gdy realizacja inwestycji opóźnia się i istnieje ryzyko niezakończenia projektu w okresie kwalifikowalności wydatków (do 31 grudnia 2015 r.), projekt jest szczególnie monitorowany tj. w jego ramach wyznaczane są tzw. kamienie milowe, których realizacja ma przyczynić się do zakończenia realizacji projektu w zaplanowanym terminie. Ponadto, do zapisów części umów o dofinansowanie wprowadzony został rygor dyscyplinujący beneficjentów, wskazujący na możliwość rozwiązania umowy w przypadku, gdy nie będzie dotrzymany harmonogram projektu w zakresie kluczowych zdarzeń, od których uzależnione jest ukończenie projektu w terminie umożliwiającym przypisanie jego efektów do PO RPW.

58 Dane na podstawie badania ewaluacyjnego *Wsparcie ośrodków innowacyjności w Polsce Wschodniej – ocena pierwszych efektów*, PSDB, Warszawa październik 2014 r.

59 Na podstawie: *Raport z badania ewaluacyjnego Ocena pierwszych efektów projektów z działania I.4.1 i I.4.2 PO RPW związanych z pozyskaniem inwestorów do Polski Wschodniej*, PARP, Warszawa 2013 r.

Wziąwszy pod uwagę powyższe należy przyjąć, że realizacja założeń finansowych i rzeczowych dla I osi priorytetowej nie jest zagrożona. Wszystkie 63 projekty będące w trakcie realizacji powinny zostać zakończone do końca 2015 r.

Wnioski i rekomendacje IZ dotyczące dalszego przebiegu realizacji I osi priorytetowej

W związku z tym, że 2015 r. jest ostatnim rokiem wdrażania PO RPW i istotnym jest odpowiednie rozdyponowanie środków pozostałych w ramach Programu, IZ PO RPW zaplanowała:

- kontraktację dwóch projektów rezerwowych z działania I.3, znajdujących się na Liście projektów indywidualnych. Umowy o dofinansowanie podpisano w styczniu 2015 r.
- możliwość dodatkowej kontraktacji w ramach już realizowanych projektów działania I.3 poprzez rozszerzenie ich zakresu rzeczowego i zwiększenie dofinansowania⁶⁰.

Podejmowane działania będą mieć pozytywny wpływ na pełne wykorzystanie alokacji oraz osiągnięcie celów Programu.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

W związku z końcową fazą realizacji projektów w ramach I osi priorytetowej, na rok 2015 zaplanowano realizację dwóch ewaluacji ex-post. Pozwolą one ocenić efekty projektów zrealizowanych w ramach działań I.1 *Infrastruktura uczelni* i I.3 *Wspieranie innowacji* i ich wpływ na wsparte ze środków PO RPW grupy docelowe tj. przedsiębiorców i studentów. Jedną z nich będzie dotyczyć oceny efektów wsparcia uczelni w zakresie dydaktyki, a druga oceny efektów jakie pojawiły się na skutek wsparcia w zakresie tworzenia i rozwoju infrastruktury naukowo-badawczej na uczelniach Polski Wschodniej i jej zakupu przez przedsiębiorców. Więcej informacji na ten temat znajduje się w pkt. 2.7 sprawozdania.

3.2. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY II OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem sieci NGA to cel II osi priorytetowej *Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego*. Jest to odpowiedź na zidentyfikowany problem słabo rozwiniętej infrastruktury teleinformatycznej w makroregionie. W celu likwidacji luki w tym obszarze, w ramach PO RPW jest realizowanych 5 projektów indywidualnych w każdym z województw Polski Wschodniej. Dodatkowo realizowane są projekty na budowę infrastruktury dostępowej sieci szerokopasmowej, które zostały wybrane w trybie konkursowym.

Wszystkie działania podejmowane w ramach II osi priorytetowej PO RPW przyczyniają się do realizacji trzeciego kierunku działań zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, jakim jest budowanie powiązań transportowych i nowoczesnej infrastruktury elektroenergetycznej, w części odnoszącej się do *przełamywania barier komunikacyjnych poprzez zmaksymalizowanie wykorzystania sieci teleinformatycznej*. Zwiększenie dostępności teleinformatycznej zapewni dostęp do informacji, wymianę wiedzy i możliwość nowoczesnych form pracy, co będzie miało przełożenie na wzmocnienie procesów rozwojowych zachodzących w skali całego makroregionu.

W latach 2008-2014 w Polsce Wschodniej odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer, odsetek osób regularnie korzystających z komputera i odsetek gospodarstw domowych posiadających

⁶⁰ 9 projektów na kwotę ok. 77,5 mln PLN z EFRR

dostęp do Internetu szerokopasmowego był niezmiennie najniższy w kraju. Wskaźniki te w analizowanych latach znacznie się poprawiły, ale nadal na słabo zurbanizowanych terenach Polski Wschodniej pozostają najniższe.

Tabela 7: Wykorzystanie ICT w gospodarstwach domowych w latach 2010-2014⁶¹

	2010	2011	2012	2013	2014
odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer					
Polska wschodnia	64,5	68,0	69,6	71,8	76,3
Polska centralna	69,8	71,3	75,0	76,2	77,5
Polska zachodnia	71,1	74,0	72,9	74,0	76,7
odsetek osób regularnie korzystających z komputera					
Polska wschodnia	51,7	54,4	54,9	57,1	60,6
Polska centralna	59,5	61,7	63,3	62,9	64,8
Polska zachodnia	59,4	61,5	58,3	59,6	63,5
odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego w domu					
Polska wschodnia	52,8	56,2	62,4	65,7	69,7
Polska centralna	57,0	60,9	69,0	70,3	71,8
Polska zachodnia	59,6	65,6	66,4	67,9	70,8

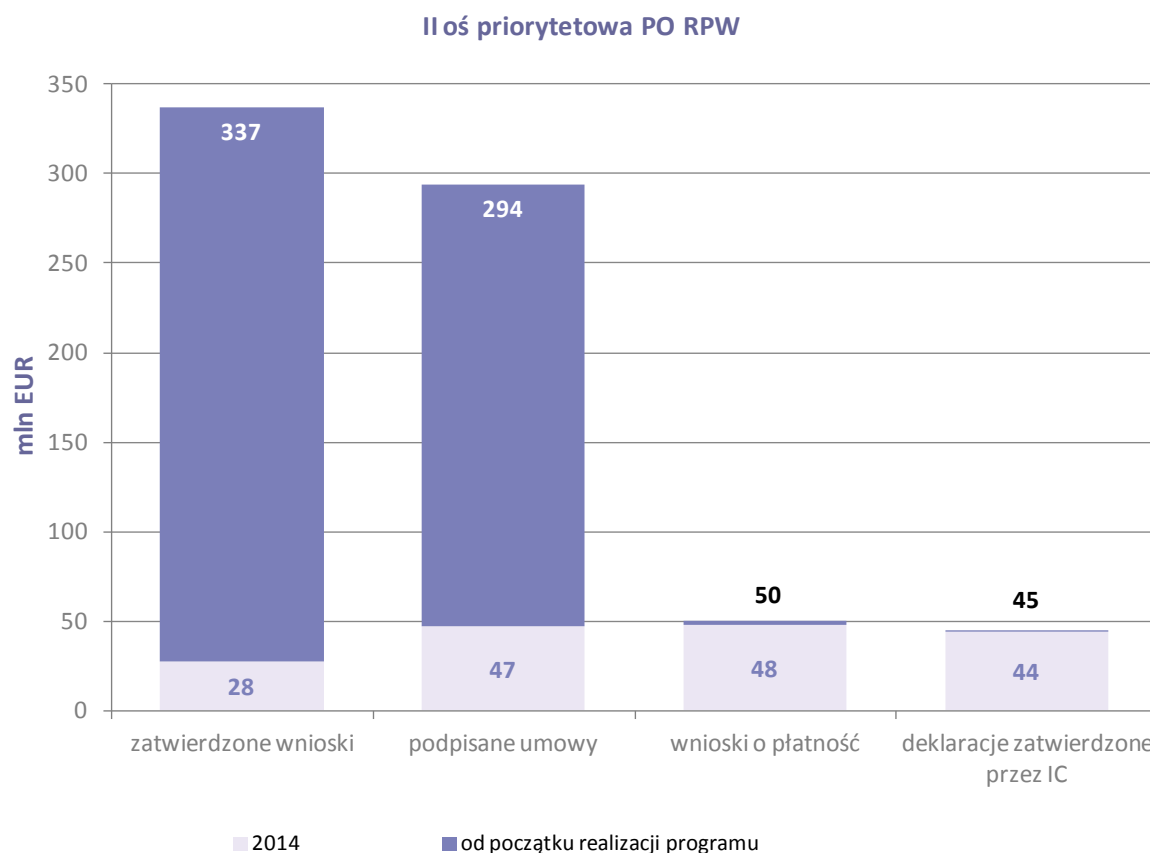
Źródło: na podstawie Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2010-2014, GUS

W celu zwiększenia dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej i zniwelowania zagrożenia wykluczeniem cyfrowym jej mieszkańców na realizację II osi priorytetowej przeznaczono środki EFRR w wysokości 295 mln EUR. Dotychczas podpisano 89 umów o dofinansowanie projektów na kwotę EFRR wynoszącą 294 mln (ponad 99% alokacji na oś priorytetową). Poziom płatności na rzecz beneficjentów od rozpoczęcia realizacji Programu wyniósł ponad 17% alokacji dla osi i wzrost w stosunku do roku 2013 o 16 pp. W 2014 r. w wyniku naborów podpisano 85 umów o dofinansowanie na projekty konkursowe⁶². Szczegółowe informacje o zrealizowanych w 2013 i 2014 r. konkursach znajdują się w pkt. 2.1.6.2 sprawozdania.

61 W tym zestawieniu Polska Wschodnia rozumiana jest jako obszar 5 województw objętych PO RPW. Polska Centralna to województwo kujawsko-pomorskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, śląskie. Polska Zachodnia - województwo dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie.

62 W II półroczu 2014 r. zostały rozwiązane 3 umowy o dofinansowanie. Dane do KSI o rozwiązaniu 1 umowy wprowadzono w 2014 r., a dla 2 pozostałych umów w styczniu 2015 r. Oznacza to, że na koniec 2014 r. realizowano 84 projekty konkursowe.

Wykres 17. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, w podpisanych umowach, we wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w ramach II osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW

Efekty realizacji działania II.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Zgodnie z harmonogramem, realizacja projektów przypada na 2015 r., jednak stan zaawansowania na koniec 2014 r. pozwala sądzić, że osiągnięte wskaźniki wyniosą powyżej 100% wartości docelowej. Wysokie szacowane wartości dotyczą wskaźników:

- *liczba projektów realizowanych z zakresu społeczeństwa informacyjnego (1780%),*
- *długości zainstalowanej sieci Internetu szerokopasmowego (144%).*

Jest to spowodowane rozszerzeniem zakresu osi II o projekty konkursowe dotyczące budowy sieci dostępowej tzw. „ostatniej mili” i podpisaniem na nie 85 umów o dofinansowanie w 2014 r. Szacuje się, że docelowo w ramach projektów polegających na budowie szkieletowej, dystrybucyjnej i dostępowej sieci telekomunikacyjnej zostanie **zainstalowanych ponad 1060 węzłów** oraz zostanie **wybudowane prawie 15 tys. sieci umożliwiającej dostęp do Internetu szerokopasmowego**. Z uwagi na fakt, że dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego problemem jest nie tylko brak odpowiedniej infrastruktury, ale również niski poziom umiejętności posługiwania się Internetem, w ramach projektów zaplanowano szkolenia dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem cyfrowym. W województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim szkolenia zakończyły się w I kwartale 2015 r. (przeszkolono odpowiednio 1860 i 1548 osób). W 3 pozostałych województwach Polski Wschodniej moduły szkoleniowe będą realizowane do końca 2015 r.⁶³

63 Do końca marca 2015 r. w woj. lubelskim przeszkolono 1073 osób, w woj. podlaskim – 1912 osób, w woj. świętokrzyskim – 28 osób.

Problemy we wdrażaniu II osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

Głównym problemem w realizacji II osi priorytetowej w 2014 r. był niski poziom zaawansowania rzeczowo-finansowego w jej realizacji m.in. spowodowany opóźnieniami w rozstrzyganiu postępowań przetargowych na realizację robót budowlanych. W związku z tym projekty indywidualne zostały objęte dodatkowym monitorowaniem w zakresie postępu prac projektowych i budowlanych. Od października 2014 r. beneficjenci są zobowiązani do przekazywania IZ PO RPW cotygodniowych zestawień przedstawiających postęp w realizowanych projektach i aktualizacji dwukrotnie w ciągu miesiąca informacji nt. postępu robót w Systemie Informacyjnym o Regionalnych Sieciach Szerokopasmowych (SIRS). SIRS zawiera dane o infrastrukturze telekomunikacyjnej, technologiach, parametrach sieci telekomunikacyjnych i budynkach umożliwiających kolokację. W systemie znajdują się także informacje dotyczące aspektów ekonomicznych i formalno-prawnych realizowanych projektów. Zakres tych danych pozwala śledzić postęp prac w ramach projektów, a to umożliwia podejmowanie właściwych działań w celu zapobiegania opóźnieniom w ich realizacji.

W 2014 r. w celu ograniczenia ryzyka niezrealizowania projektów w zaplanowanym terminie tj. do końca III kwartału 2015 r., podjęto następujące działania:

- IZ PO RPW zorganizowała 3 spotkania Komitetu Sterującego w celu nadzoru nad realizacją projektów i analizy postępu robót budowlanych,
- IP PO RPW zorganizowała 2 spotkania Grupy Roboczej ds. wdrażania działania II.1 PO RPW w celu identyfikacji i wspólnego rozwiązywania problemów z województwami w zakresie realizacji projektów. IP przeprowadzała także wizyty monitorujące na miejscu realizacji projektów i wizyty potwierdzające realizację inwestycji,
- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji (MAiC) organizowało comiesięczne wideokonferencje z udziałem wszystkich beneficjentów projektów regionalnych sieci internetowych, mające na celu sygnalizowanie problemów horyzontalnych i ich rozwiązywanie na szczeblu administracji centralnej oraz bieżący monitoring postępu prac,
- eksperci udzielali beneficjentom wsparcia w rozwiązywaniu bieżących problemów z realizacją projektów.

Wszystkie województwa rozpoczęły w 2014 r. prace budowlane, co umożliwiło odbiór pierwszych odcinków zbudowanej sieci szerokopasmowej.⁶⁴ Wszystkie ww. działania podejmowane przez IZ i IP PO RPW oraz beneficjentów powinny zagwarantować zakończenie realizacji rzeczowej wszystkich projektów w 2015 r.

Wnioski i rekomendacje IZ odnośnie do dalszego przebiegu realizacji II osi priorytetowej

W 2015 r. wszystkie podmioty zaangażowane w realizację projektów indywidualnych będą kontynuować ww. działania polegające na monitorowaniu postępu prac w projektach celem zakończenia ich realizacji w planowanym terminie tj. do końca III kwartału 2015 r.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

W 2014 r. IZ PO RPW prowadziła z KE konsultacje w zakresie rozszerzenia zakresów rzeczowych projektów województwa warmińsko-mazurskiego i podkarpackiego. Ostatnie wyjaśnienia zostały przekazane przez IZ do Komisji w październiku (woj. warmińsko-mazurskie) oraz w grudniu (woj. podkarpackie). Uzyskanie ostatecznej decyzji Komisji powinno nastąpić w IV kwartale 2015 r.

⁶⁴ Na koniec marca 2015 r. w 5 projektach wybudowano i odebrano protokołem odbioru 7,8 tys. km sieci szerokopasmowej zaplanowanej do zbudowania. W trakcie budowy jest 2,6 tys. km na ponad 10,4 tys. km sieci szerokopasmowej.

3.3. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY III OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

Celem działań podejmowanych w ramach III osi priorytetowej *Wojewódzkie ośrodki wzrostu* jest stymulowanie rozwoju wybranych funkcji metropolitalnych 5 miast wojewódzkich Polski Wschodniej. Funkcje te były słabo rozwinięte, a ich potencjał niewystarczający, aby obszary te w sposób skuteczny oddziaływały rozwojowo na swoje otoczenie, podnosząc konkurencyjność i atrakcyjność całego makroregionu. Realizacja celu III osi priorytetowej została zapewniona poprzez inwestycje polegające na budowaniu zintegrowanych systemów miejskiego transportu publicznego oraz budowie i modernizacji infrastruktury umożliwiającej organizację kongresów, konferencji, wystaw i targów w Polsce Wschodniej. Inwestycje te wpisują się we wszystkie trzy kierunki działań zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020: Innowacyjność, Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego, Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna*. Mają one wpływ na przełamanie barier związanych z peryferyjnym położeniem makroregionu oraz na wzmocnienie powiązań między przedsiębiorstwami, w szczególności tymi, które prowadzą działalność innowacyjną, jak również przyczynią się do wzrostu mobilności pracowników.

W porównaniu z 2009 r., liczba pasażerów, którzy skorzystali z komunikacji miejskiej⁶⁵ w 2013 r. mimo spadku w całym kraju, w Polsce Wschodniej zwiększyła się.

Tabela 8: Liczba pasażerów, którzy skorzystali z komunikacji miejskiej [mln]

	2009	2010	2011	2012	2013
Polska	3 779,0	3 904,9	3 890,0	3 867,5	3 620,9
5 miast wojewódzkich Polski Wschodniej	378,0	376,3	370,9	391,8	394,9

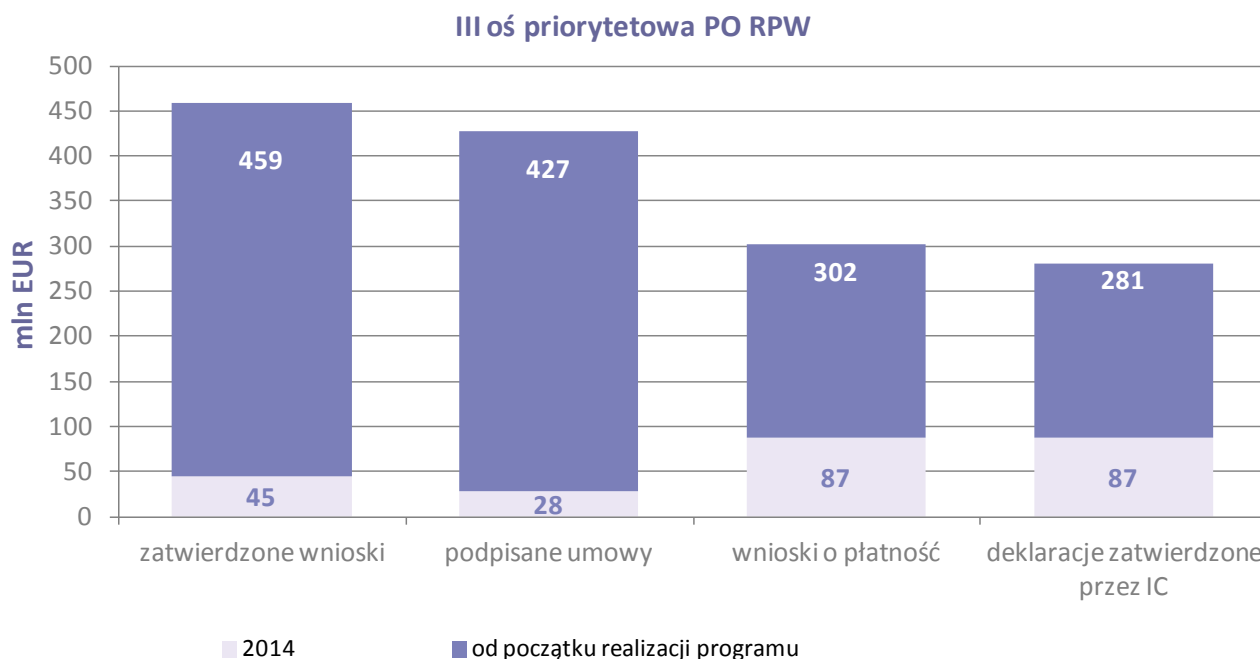
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu i mobilności pracowników, w ramach PO RPW na rozwój wojewódzkich ośrodków wzrostu przeznaczono środki EFRR o wartości 423,84 mln EUR. Do końca 2014 r. podpisano 14 umów o dofinansowanie o wartości EFRR wynoszącej 427 mln EUR⁶⁶, dzięki czemu zagospodarowano **99% alokacji III osi priorytetowej**. Poziom płatności na rzecz beneficjentów od początku realizacji wyniósł ponad 70% alokacji dla osi III i wzrósł w stosunku do roku 2013 r. o 20 pp.

65 Zgodnie z definicją GUS za pasażera przewiezionego środkami komunikacji miejskiej uważa się jednokrotny przejazd. Liczbę pasażerów określa się szacunkowo na podstawie liczby sprzedanych biletów jednorazowych i wieloprzejazdowych. Zakłady komunikacji miejskiej mogą także stosować inne metody szacowania (np. na podstawie badań potoków pasażerskich) liczby przewiezionych pasażerów, jeśli zapewniają bardziej dokładne określenie tej liczby.

66 W 2014 r. podpisano 2 umowy w osi III.

Wykres 18. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, w podpisanych umowach, we wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w ramach III osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW

W związku ze zidentyfikowanymi oszczędnościami poprzetargowymi w projektach, IZ podjęła decyzję o przeprowadzeniu naboru projektów rezerwowych na LPI⁶⁷. W wyniku naboru zgłoszono 4 propozycje inwestycji. Wszystkie zostały wpisane na LPI PO RPW⁶⁸. W II półroczu 2014 r. podpisano umowy dla 2 projektów rezerwowych⁶⁹:

- *Budowa korytarza transportu zbiorowego do obsługi terenów położonych w sąsiedztwie przyszłego Zintegrowanego Intermodalnego Dworca Metropolitalnego w Lublinie – ul. Lubelskiego Lipca '80 oraz*
- *Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej w centrum Rzeszowa poprzez ograniczenie ruchu transportowego i wprowadzenie strefy płatnego parkowania).*

Efekty realizacji osi III Wojewódzkie ośrodki wzrostu

Do końca 2014 r. w ramach III osi priorytetowej zakończyła się realizacja 4 projektów, dzięki czemu wykorzystano 13% alokacji EFRR w III osi, a wartości docelowe wskaźników zostały osiągnięte w następujących wielkościach:

- wskaźniki produktu od 12% *tabor* do 118% *powierzchnia wystawiennicza i konferencyjna*
- wskaźniki rezultatu: 30% *przyrost ludności korzystającej z transportu zbiorowego* i 79% *imprezy wystawiennicze i konferencyjne*.

⁶⁷ Nabór odbył się w okresie od 30 października do 30 grudnia 2013 r.

⁶⁸ W terminie 28 lutego – 14 marca 2014 r. IZ przeprowadziła konsultacje społeczne projektów rezerwowych.

⁶⁹ Dwa pozostałe projekty nie zostały podpisane z powodu wycofania przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie w trakcie oceny oraz niezłożenia wniosku o dofinansowanie przez beneficjenta.

Szacując wartości wskaźników dla III osi priorytetowej w oparciu o podpisane umowy o dofinansowanie, wynika że powinny zostać zrealizowane w 2015 r. na poziomie od 100% do 214%. Prognozuje się, że znacznie wyższe wartości od zakładanych mogą osiągnąć wskaźniki:

- *liczba projektów z zakresu zintegrowanego ekologicznego transportu miejskiego (133%),*
- *liczba i powierzchnia obiektów wystawienniczych i konferencyjnych (odpowiednio 150% i 204%),*
- *przyrost ludności korzystającej z transportu zbiorowego (214%).*

Wyższa wartość wskaźnika dot. projektów transportu miejskiego jest wynikiem podpisania w 2014 r. dwóch dodatkowych umów na realizację inwestycji w Lublinie i Rzeszowie na skutek oszczędności, jakie pojawiły się w III osi priorytetowej. Wyższe szacowane wartości wskaźników dotyczących obiektów wystawienniczych i konferencyjnych wynikają z większej niż zakładano w trakcie przeglądu śródkresowego Programu liczby podpisanych umów w działaniu III.2. PO RPW. W trakcie przeglądu śródkresowego ustalono wartość docelową na poziomie 4 projektów. Wówczas wydawało się mało prawdopodobne, że zostaną podpisane dodatkowe umowy w tym działaniu ze względu na występujące wówczas problemy potencjalnych beneficjentów z pozyskaniem wkładu własnego. W 2011 r. w wyniku naboru wyłoniono 2 dodatkowe projekty, co wpłynęło na wzrost wartości obu wskaźników.

Ostrożnie należy oceniać możliwość osiągnięcia wyższej od zakładanej wartości wskaźnika *przyrost ludności korzystającej z transportu zbiorowego*, co wynika ze specyfiki tego wskaźnika - był szacowany z wykorzystaniem modeli statystycznych zarówno na poziomie Programu, jak i projektów w studiach wykonalności. Zgodnie z planem, do końca 2014 r. zakończyła się realizacja jednego projektu dot. transportu miejskiego, który pozwolił osiągnąć 30% wartości ww. wskaźnika. Zgodnie z harmonogramami realizacja pozostałych 7 projektów w działaniu zakończy się w 2015 r. W związku z tym weryfikacja wartości wskaźnika nastąpi po zakończeniu realizacji projektów. Szacuje się, że wartość wskaźnika zostanie osiągnięta w 214%. Zostanie to zweryfikowane w ramach badania podsumowującego rezultaty inwestycji w komunikację miejską w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej. Takie badanie zostało zrealizowane w 2009 r. na populacji mieszkańców pięciu miast wojewódzkich Polski Wschodniej. Zostanie ono powtórzone po zakończeniu realizacji projektów. Uzyskane dane pozwolą na przeprowadzenie analizy zmian, jakie zaszły w obszarze korzystania ze środków transportu zbiorowego, w tym m.in. wskaźnika *przyrost ludności korzystającej z transportu zbiorowego*. Badanie z 2009 r. uwzględniło m.in. następujące wskaźniki:

- liczba mieszkańców miast wojewódzkich Polski Wschodniej w wieku 15 lat i więcej korzystających z miejskiego transportu zbiorowego,
- przeciętny czas oczekiwania na pojazd w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej,
- przeciętny czas podróży pasażerów transportu zbiorowego w miastach wojewódzkich PW.

Efekty działania III.1 Systemy miejskiego transportu zbiorowego

W ramach działania III.1 spośród 8 projektów zakończono projekt poprawy jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego w Białymstoku. W ramach projektu zakupiono 48 autobusów o pojemności ponad 6,2 tys. pasażerów, wybudowano i przebudowano drogi o długości ponad 5 km, wprowadzono system sterowania ruchem ulicznym, system dynamicznej informacji pasażerskiej oraz infrastrukturę do wprowadzenia karty miejskiej. Dzięki projektowi zanotowano wzrost liczby pasażerów korzystających z transportu zbiorowego o 2,6 mln osób.

Uwzględniając projekty niezakończone, do końca 2014 r. w ramach PO RPW dokonano zakupu łącznie **423 szt.** taboru, w tym **70 trolejbusów** w Lublinie i **15 tramwajów** w Olsztynie. Projekty w istotny sposób po-

prawiają jakość komunikacji w mieście i na jego obrzeżach, zwiększają bezpieczeństwo podróży oraz zachęcają mieszkańców do korzystania z transportu zbiorowego.

Efekty działania III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej

W ramach działania III.2 spośród 6 projektów zakończono realizację **trzech projektów wystawienniczych i konferencyjnych**: w Ostródzie, Lublinie i Kielcach o łącznej powierzchni obiektów wynoszącej ponad 112 tys. m²⁷⁰. Do końca 2014 r. w tych obiektach **zorganizowano 93 imprezy targowo-wystawiennicze**, w tym 31 wydarzeń o charakterze międzynarodowym oraz 25 imprez o znaczeniu krajowym. W zorganizowanych wydarzeniach zaprezentowało się blisko 5 tys. wystawców, a uczestniczyło ponad 245 tys. odwiedzających. Wśród imprez znalazły się wydarzenia istotne z punktu widzenia gospodarki, np.: Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego MSPO- wydarzenie branży zbrojeniowej, AGROTRAVEL – targi poświęcone agroturystyce, Kielce Bike Expo – targi branży rowerowej, PSB – targi branży budowlanej.

Problemy we wdrażaniu III osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

Problemem jaki pojawił się w przypadku realizacji III osi priorytetowej w 2014 r. było opóźnienie w realizacji projektu dużego miasta Olsztyna⁷¹. Opóźnienie spowodowane było odstąpieniem beneficjenta od umowy z pierwszym wykonawcą linii tramwajowej w związku z niedotrzymywaniem założonego w kontrakcie harmonogramu realizacji inwestycji. Po rozwiązaniu ww. umowy beneficjent przygotował plan działań naprawczych tj. przewidział kilka postępowań przetargowych na wykonanie linii tramwajowej oraz przygotował nowy harmonogram realizacji inwestycji. Projekt podlega stałemu monitorowaniu (w szczególności harmonogram realizacji przedsięwzięcia) prowadzonemu przez IP oraz IZ. Opóźnienia w budowie linii tramwajowej spowodowały konieczność przesunięcia terminów realizacji pozostałych kontraktów na dostawę taboru tramwajowego oraz dostawę i wdrożenie ITS:

- dostawa tramwajów zostanie zakończona do 30 września 2015 r.
- dostawa i montaż systemu ITS zostanie zakończona do 31 października 2015 r.

Rzeczowa realizacja projektu, zgodnie z kontraktowymi terminami realizacji poszczególnych odcinków linii tramwajowej oraz pozostałych elementów projektu, zostanie zakończona w październiku 2015 r. Rozliczenie finansowe projektu nastąpi do końca 2015 r.

Wnioski i rekomendacje IZ odnośnie do dalszego przebiegu realizacji III osi priorytetowej

W 2015 r. IZ PO RPW będzie kontynuowała działania w zakresie bieżącego monitorowania postępu rzeczowego projektów w szczególności pod kątem ich terminowej realizacji i zakończenia w zaplanowanym terminie.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

KE nie sformułowała zaleceń odnośnie tej osi priorytetowej. Wyjaśnienia odnośnie wskaźnika *przyrost ludności korzystającej z transportu zbiorowego* zostały przedstawione powyżej.

⁷⁰ Wartość dot. 4 projektów których realizacja rzeczowa zakończyła się do końca 2014 r. z czego 3 projekty zostały rozliczone finansowo. Dla nich wartość wskaźnika wynosi ponad 88 tys m².

⁷¹ Projekt *Modernizacja i rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego w Olsztynie*

3.4. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY IV OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

Obszar Polski Wschodniej cechował zły stan techniczny sieci drogowej oraz ograniczona dostępność transportowa w skali regionalnej i w układzie zewnętrznym. Celem IV osi priorytetowej *Infrastruktura transportowa* jest poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej. Jego realizacja została zapewniona poprzez inwestycje polegające na budowie i modernizacji ważnych odcinków dróg wojewódzkich Polski Wschodniej oraz obwodnic w ciągach dróg krajowych. Na tego typu inwestycje przeznaczono środki EFRR o wartości 699 mln EUR.

Inwestycje podejmowane w ramach IV osi priorytetowej wpisują się w trzeci kierunek działań zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 - Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna*, którego celem jest zwiększenie zewnętrznej dostępności i wewnętrznej spójności makroregionu, w tym głównych funkcjonalnych rynków pracy. Dostępność transportowa ma kluczowe znaczenie dla możliwości rozwojowych właściwie we wszystkich aspektach życia społecznego i gospodarczego, zarówno mieszkańców, inwestorów oraz turystów w Polsce Wschodniej.

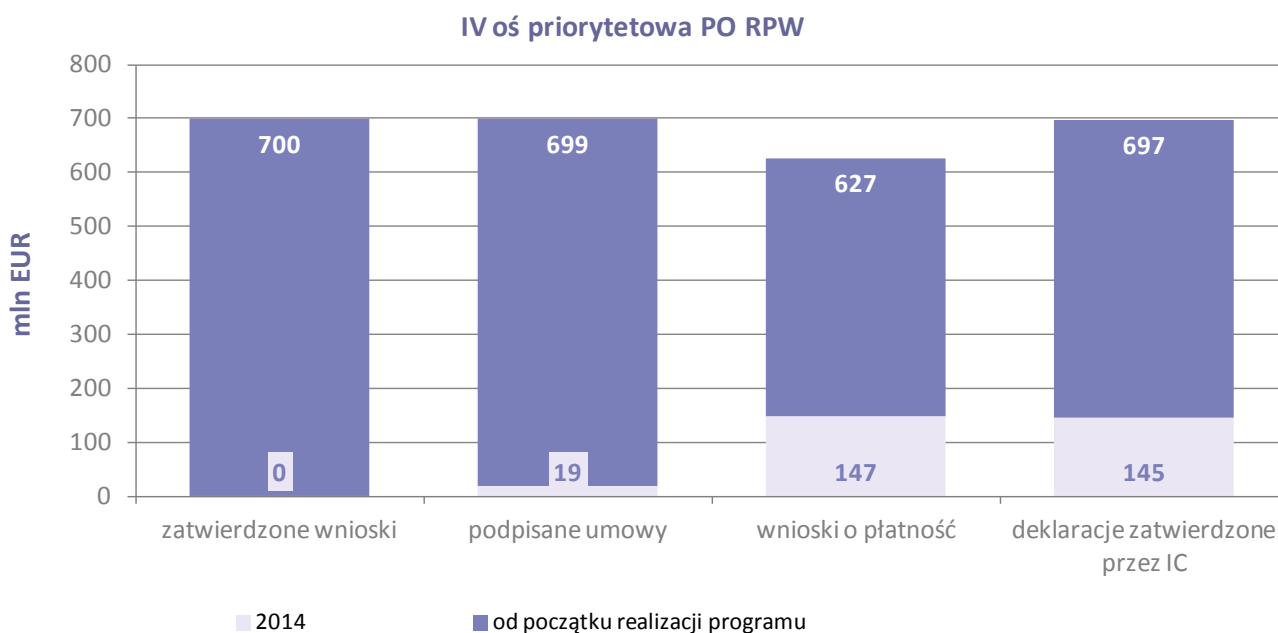
W latach 2006 – 2013 nastąpiła znacząca poprawa w zakresie gęstości szlaków komunikacyjnych oraz stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej w Polsce Wschodniej. Całkowita długość dróg publicznych w makroregionie zwiększyła się w porównaniu z 2006 r. o 13%, a długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej o 17%. Dynamika tych wskaźników w Polsce Wschodniej była nieznacznie wyższa niż w kraju. Istotnie wzrosła długość dróg ekspresowych w makroregionie z 30,5 km do 288,9 km w 2013 r. Wybudowano również pierwsze odcinki autostrad (91,3 km)⁷². Biorąc pod uwagę zapóźnienia infrastrukturalne w Polsce Wschodniej zmiany te mają istotny wpływ na poprawę dostępności transportowej w makroregionie.

W celu poprawy powiązań Polski Wschodniej z krajowym i międzynarodowym układem transportowym w ramach IV osi priorytetowej do końca 2014 r. było realizowanych 37 umów o dofinansowanie⁷³ o wartości EFRR wynoszącej 699 mln EUR. Dzięki temu **zagospodarowano całą alokację IV osi priorytetowej (ponad 100% na oś priorytetową)**. Poziom wykorzystania alokacji w ramach wniosków o płatności wzrósł w porównaniu z rokiem 2013 o 21 pp i wyniósł ponad 89%.

⁷² Dane z Banku Danych Lokalnych GUS

⁷³ W 2014 r. podpisano 3 umowy.

Wykres 19. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, w podpisanych umowach, wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w ramach IV osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW⁷⁴

Efekty realizacji działania IV.1 Infrastruktura drogowa

Do końca 2014 r. w ramach IV osi priorytetowej zakończyła się realizacja 13 projektów⁷⁵ wykorzystując 38% alokacji EFRR z tej osi. Dzięki temu wartości docelowe wyniosły w przypadku wskaźników:

- produktu od 29% (dł. przebudowanych dróg) do 50% (liczba projektów z zakresu infrastruktury transportowej),
- rezultatu 18% - oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych.

Z szacunków wynika, że wartości docelowe wskaźników powinny zostać zrealizowane w 2015 r. na poziomie między 101% a 142%. Prognozuje się, że znacznie wyższe wartości od zakładanych mogą osiągnąć wskaźniki:

- liczba projektów z zakresu infrastruktury transportowej (142%),
- długość przebudowanych dróg (135%).

Tak wysokie wartości są konsekwencją pojawienia się oszczędności poprzetargowych, które zostały przeznaczone na współfinansowanie nowych projektów dotyczących przebudowy dróg. Wskaźnik rezultatu *oszczędność czasu w przewozach pasażerskich i towarowych* powinien zostać zrealizowany w 2015 r. na poziomie 62% wartości docelowej. Stosunkowo niska szacowana realizacja wartości wskaźnika wynika ze specyfiki projektów drogowych. Należy pamiętać, że rezultat ich realizacji można w pełni ocenić:

- po roku od oddania do użytkowania,

⁷⁴ W przypadku wykazywania wartości EFRR we wnioskach o płatność (w EUR) oraz wartości EFRR certyfikowanych do KE w EUR jest możliwe, że wartość UE we wnioskach o płatność będzie mniejsza od wartości UE certyfikowanej do KE. Przyczyną może być:

1) wartość UE we wnioskach o płatność jest przeliczana na EUR po jednym kursie a certyfikacja do KE następuje po różnych kursach EUR, 2) do KE zawsze certyfikuje się 85% podstawy certyfikacji niezależnie ile w danym poświadczeniu ujęto środków EFRR Wobec tego powodem może być każda z ww. przyczyn oddzielnie lub obie naraz.

⁷⁵ Dla 13 projektów zatwierdzono wniosek o płatność końcową, a do końca 2014 r. zakończyła się realizacja rzeczowa 28 z 37 projektów.

- po ustabilizowaniu się ruchu,
- po przyzwyczajeniu się użytkowników do nowej drogi,
- po zaniku efektu euforii po otwarciu nowej inwestycji.

Analizy danych w zakresie natężenia ruchu wskazują na tendencję, że wraz z długością okresu użytkowania inwestycji rosną uzyskane w wyniku ich realizacji wartości wskaźnika rezultatu. Ponadto, określenie oczekiwanych wartości docelowych wskaźnika rezultatu dla IV osi priorytetowej z kilkuletnim wyprzedzeniem było zagadnieniem złożonym i obarczonym dużym stopniem niepewności, szczególnie w zakresie zmian prawnych i gospodarczych zachodzących w Polsce. Stąd też uzyskiwane wartości rzeczywiste, stanowiące wynik analizy przeprowadzonych badań ruchu, niejednokrotnie odbiegają od zakładanych na etapie analiz, stanowiących podstawę do złożenia wniosków o dofinansowanie projektów. Taka sytuacja ma miejsce w szczególności w pierwszych latach po oddaniu inwestycji do użytkowania. Mając powyższe na uwadze szacuje się, że wartość docelowa wskaźnika określona w Programie zostanie osiągnięta w 2018 r.

Dzięki wsparciu z PO RPW wybudowano i przebudowano łącznie ponad **95 km dróg krajowych i wojewódzkich** w makroregionie, w tym ukończono budowę **6 obwodnic** (Mrągowa, Przemyśla, Kolbuszowej, Frampola, Jarosławia i Jędrzejowa). Dzięki inwestycjom wykazano oszczędność czasu w przewozach (towarowych i pasażerskich) w wysokości ok. 40 mln EUR. Efekt tych projektów będzie rósł, ponieważ w momencie składania wniosku o płatność końcową nie wszystkie projekty wykazały jeszcze postęp w zakresie wskaźnika rezultatu. Inwestycje te zwiększyły dostępność do sieci dróg krajowych oraz międzynarodowych, a także terenów inwestycyjnych, przedsiębiorstw, atrakcji turystycznych, przejść granicznych. Ponadto, pozytywnie wpłynęły na komfort życia mieszkańców odciążając ruch w miastach i poprawiając bezpieczeństwo.

Problemy we wdrażaniu IV osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

W 2014 r. nie zidentyfikowano szczególnych problemów. Realizacja niektórych projektów przebiegała z opóźnieniami spowodowanymi m.in. niesolidnością wykonawców, błędami w dokumentacji projektowej, nieprzewidywanymi zdarzeniami o charakterze losowym. Wszystkie projekty są monitorowane i stosownie do zaistniałych okoliczności podejmowane są odpowiednie działania naprawcze w celu zapewnienia terminowej realizacji projektów.

Wnioski i rekomendacje IZ odnośnie do dalszego przebiegu realizacji IV osi priorytetowej

W 2015 r. IZ PO RPW będzie kontynuowała działania w zakresie bieżącego monitorowania postępu rzeczowego projektów w szczególności pod kątem ich terminowej realizacji i zakończenia w zaplanowanym terminie.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

Wstępna ocena wpływu infrastruktury drogowej na zwiększenie dostępności transportowej w Polsce Wschodniej będzie zawarta w ramach horyzontalnego badania ewaluacyjnego *Wpływ funduszy europejskich perspektywy finansowej 2007-2013 na rozwój społeczno-gospodarczy Polski Wschodniej* zaplanowanego do realizacji w 2015 r. przez IK NSRO we współpracy z IZ.

Ponadto zgodnie z rekomendacją KE, po zakończeniu realizacji Programu i wszystkich projektów z IV osi priorytetowej tj. w 2016 r. zostanie przeprowadzone badanie ewaluacyjne *ex-post* mające na celu ocenę wpływu działań realizowanych w ramach IV osi priorytetowej na wzrost dostępności makroregionu Polski Wschodniej. Wyniki obu ww. ewaluacji zostaną przedstawione w sprawozdaniu końcowym z realizacji PO RPW.

3.5. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY V OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

Celem V osi priorytetowej *Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne* jest zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym makroregionu. Wynika to z faktu, że obszar ten cechowała m.in. nieefektywna struktura gospodarki z wysokim poziomem zatrudnienia w rolnictwie oraz niski poziom świadomości nt. możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych dla turystyki, z drugiej zaś strony województwa Polski Wschodniej dysponują znaczącymi w skali europejskiej walorami turystyczno-przyrodniczymi. Jego realizacja zostanie zapewniona poprzez przedsięwzięcia polegające na:

- promocji Polski Wschodniej jako miejsca atrakcyjnego turystycznie,
- budowie i oznakowaniu ścieżek rowerowych o utwardzonej nawierzchni,
- wytyczeniu i oznakowaniu tras rowerowych na terenie pozamiejskim,
- wykreowaniu unikalnego produktu turystycznego w postaci Trasy rowerowej Polski Wschodniej poprzez przeprowadzenie kompleksowych działań promocyjnych i jednolite oznakowanie turystyczne utworzonych tras rowerowych.

Projekty realizowane w ramach V osi priorytetowej PO RPW realizują cel drugiego kierunku działań zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno - gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020* jakim jest aktywizacja zasobów pracy i podniesienie jakości kapitału ludzkiego poprzez wzmacnianie potencjału nowoczesnych kadr oraz skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy. Wysoka atrakcyjność środowiska naturalnego stanowi jeden z najważniejszych atutów Polski Wschodniej. Może ona stanowić ważny potencjał dla rozwoju aktywności ekonomicznej społeczności lokalnej poprzez rozwijanie różnych form turystyki aktywnej.

W latach 2010-2013 liczba udzielonych noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1 tys. mieszkańców w Polsce Wschodniej znacznie wzrosła, na co z pewnością częściowy wpływ ma projekt promocji turystycznej Polski Wschodniej. Po zakończeniu realizacji projektów tras rowerowych można się spodziewać dalszego wzrostu liczby turystów w Polsce Wschodniej.

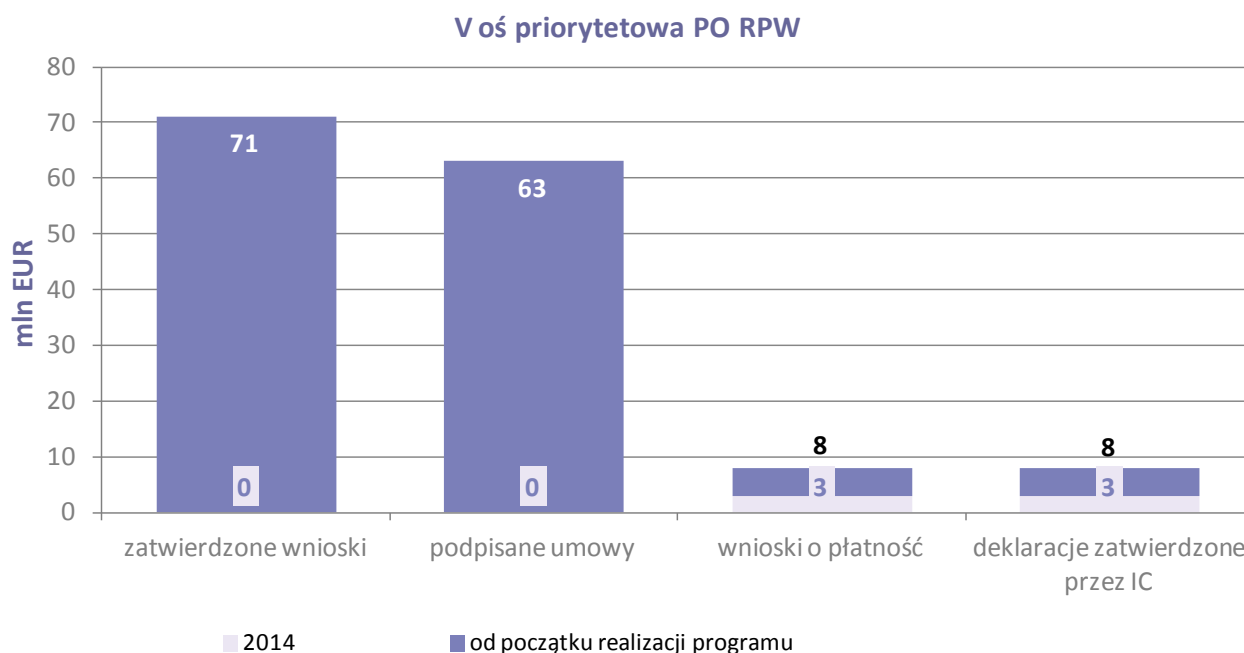
Tabela 9. Liczba udzielonych noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1 tys. mieszkańców w Polsce Wschodniej

	2010	2011	2012	2013
Polska wschodnia	1 010,4	1 020,1	1 083,3	1 116,7
Lubelskie	739,0	684,1	706,3	737,8
Podkarpackie	968,0	990,9	1 073,1	1 079,1
Podlaskie	750,1	750,2	821,0	851,3
Świętokrzyskie	939,4	975,4	1 056,4	1 056,6
Warmińsko-Mazurskie	1 655,6	1 699,9	1 759,8	1 858,5

Źródło: Dane GUS DBL

W celu wzrostu zainteresowania ofertą turystyczną Polski Wschodniej w ramach PO RPW przeznaczono środki EFRR w wysokości 68,5 mln EUR. Do końca 2014 r. w ramach osi podpisano 7 umów o dofinansowanie o wartości EFRR wynoszącej 63,2 mln EUR. Dzięki temu zagospodarowano **92% alokacji V osi priorytetowej**. W związku z początkowym etapem realizacji podpisanych w 2013 r. umów, poziom płatności w 2014 r. na rzecz beneficjentów był niewielki. Na koniec okresu sprawozdawczego stanowił 12,01% alokacji dla osi i wzrósł w stosunku do roku 2013 r. o 4 pp.

Wykres 20. Wartość EFRR w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie projektów, w podpisanych umowach, we wnioskach o płatność oraz w deklaracjach zatwierdzonych przez IC w ramach V osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW

Efekty realizacji działania V.1 Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki

W ramach działania V.1 zakończono jedyny zaplanowany do realizacji projekt *Promocja zrównoważonego rozwoju turystyki*. Jego celem był wzrost zainteresowania ofertą turystyczną województw Polski Wschodniej. Projekt obejmował kompleksową kampanię⁷⁶ skierowaną do turystów krajowych (w tym mieszkańców Polski Wschodniej) i zagranicznych (Niemcy, Ukraina). Kampania skupiała się na prezentacji wybranych produktów turystyki aktywnej i specjalistycznej. Wyniki kampanii omówiono szczegółowo w sprawozdaniu za 2013 r.

Efekty realizacji działania V.2 Trasy rowerowe

W działaniu V.2 trwa realizacja 5 projektów dotyczących budowy i oznakowania tras rowerowych w Polsce Wschodniej. Ze względu na złożony charakter projektów, konieczność dokonania uzgodnień z wieloma partnerami oraz uzyskania licznych pozwoleń, proces inwestycyjny rozpoczął się w II połowie 2014 r. Zatem prace budowlane w 2015 r. w przypadku wszystkich projektów będą trwały.

⁷⁶ Kampanię internetową, radiową, telewizyjną, prasową, outdoorową, konferencje prasowe, publikacje, wizyty studyjne

Część środków działania przeznaczono także na promocję tras rowerowych Polski Wschodniej. W ramach projektu podejmowane są działania informacyjno – promocyjne, w tym kampania medialna, która rozpoczęła się w 2014 r. i kontynuowana będzie w 2015 r. W jej ramach uruchomiono portal www.greenvelo.pl informujący o postępach w budowie trasy i planowanych atrakcjach turystycznych.

Analizując na koniec 2014 r. postęp rzeczowy projektów w stosunku do wykorzystanej alokacji EFRR wynika, że:

- zakończony projekt promocji turystycznej wykorzystując 7% alokacji EFRR z osi zrealizował wartość wskaźnika produktu: *liczba projektów z zakresu promocji turystycznej*,
- projekty kończąc się w 2015 r. przyczynią się do osiągnięcia pozostałych wskaźników produktu osi V w niemal 100%, a rezultatu *liczba udostępnionych atrakcji turystycznych* nawet w stopniu 2-krotnie wyższym od zakładanego. Wartość docelowa tego wskaźnika nie była możliwa do wiarygodnego oszacowania w 2010 r., bez znajomości przebiegu tras rowerowych. Zostało to dopiero określone w studiach wykonalności dla projektów, odebranych w 2012 r.

Problemy we wdrażaniu V osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

Pojawienie się wielomiesięcznych opóźnień w przygotowaniu projektów do realizacji uniemożliwiło rozpoczęcie w planowanym terminie wydatkowania środków na prace budowlane. W związku z tym projekty te objęto systemem monitorowania, w ramach którego beneficjenci zobligowani są do przedkładania szczegółowych informacji na temat:

- stanu realizacji poszczególnych projektów,
- terminów ogłoszeń postępowań przetargowych na roboty budowlane,
- realnego poziomu wydatkowania środków w następujących po sobie okresach,
- terminów rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych i pojawiających się problemach.

Funkcjonujący od początku 2014 r. system monitorowania realizacji projektów w ramach działania V.2 Trasy rowerowe umożliwia IZ PO RPW pozyskiwanie informacji w zakresie poziomu zaawansowania prac projektowych, w tym uzyskanie tytułu prawnego do realizacji robót budowlanych (ZRID / pozwolenie na budowę / zgłoszenie), a następnie podejmowaniu ewentualnych działań zaradczych.

Jednocześnie IZ PO RPW organizuje cykliczne spotkania z beneficjentami projektów, w trakcie których omawiane są wszelkie problemy towarzyszące ich realizacji.

Wnioski i rekomendacje IZ odnośnie do dalszego przebiegu realizacji V osi priorytetowej

W celu terminowego zakończenia realizacji projektów tras rowerowych, w 2015 r. jest prowadzone systematyczne monitorowanie postępu rzeczowo- finansowego realizacji inwestycji poprzez przekazywanie przez beneficjentów 2 razy w miesiącu informacji o poziomie zaawansowania prac, w tym: robót budowlanych, pozyskiwania pozwoleń, znakowania tras. Umożliwia to bieżące monitorowanie postępów prac i wydatkowania środków.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

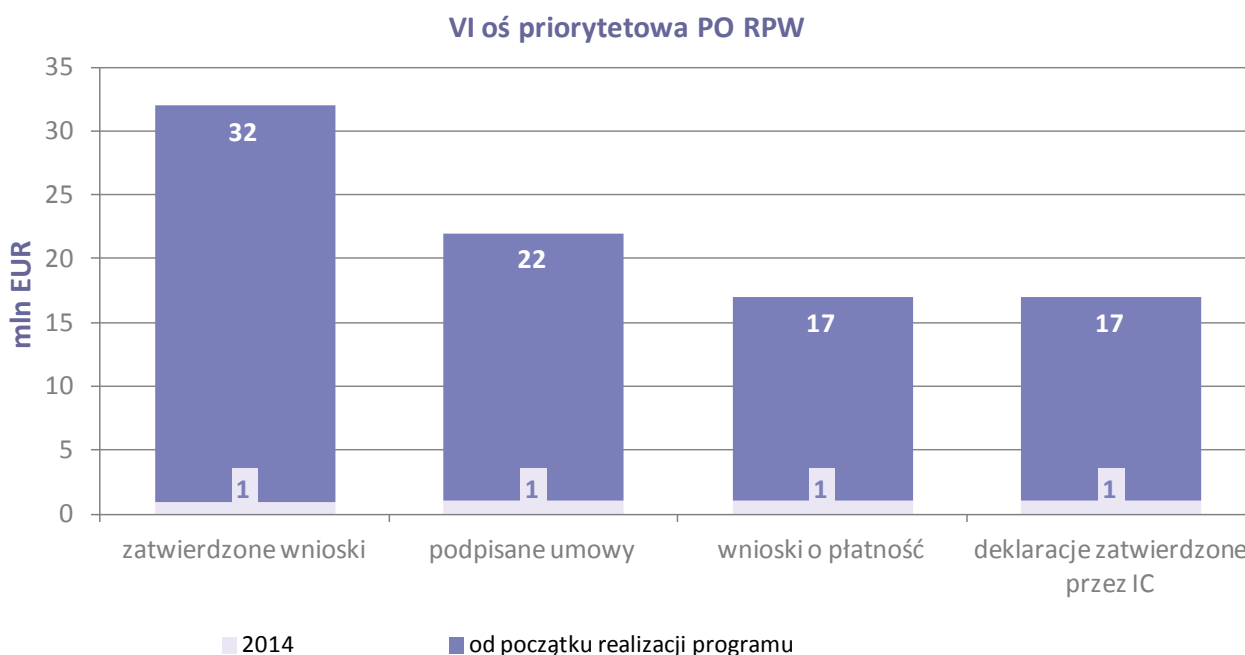
Zgodnie z zaleceniami KE, począwszy od 2014 r. prowadzone jest systematyczne monitorowanie postępu rzeczowo-finansowego projektów tras rowerowych.

3.6. POSTĘP RZECZOWO-FINANSOWY VI OSI PRIORYTETOWEJ I ANALIZA JAKOŚCIOWA

W celu efektywnej i skutecznej realizacji osi priorytetowych I-V PO RPW, zaplanowano wsparcie działań i procesów z zakresu zarządzania, wdrażania, monitorowania, ewaluacji i kontroli PO RPW. Przewidziano również wsparcie dotyczące upowszechniania informacji na temat możliwości korzystania ze środków Programu oraz efektów jego realizacji. Jest to możliwe dzięki VI osi priorytetowej *Pomoc Techniczna*, która zakłada działania na rzecz optymalizacji systemu zarządzania i wdrażania PO RPW oraz podnoszenia potencjału administracyjnego instytucji zaangażowanych w realizację PO RPW.

Na zapewnienie skutecznego wdrożenia ww. działań VI osi priorytetowej przeznaczono środki w wysokości 58,21 mln EUR, a do końca 2014 r. podpisano 17 umów⁷⁷ o wartości EFRR wynoszącej 22,23 mln EUR co pozwoliło wykorzystać ponad **104,81% środków VI osi priorytetowej** przeznaczonych na tego typu przedsięwzięcia⁷⁸. Wartość wniosków o płatność dla tej osi priorytetowej stanowiła prawie 79,5% alokacji dla osi i wzrosła o 5 pp. w stosunku do 2013 r.

Wykres 21. Wartość EFRR zatwierdzonych wniosków o dofinansowanie projektów, podpisanych umów, wniosków o płatność oraz deklaracji zatwierdzonych przez IC w ramach VI osi priorytetowej w okresie sprawozdawczym i od początku realizacji PO RPW

Efekty realizacji działania VI.1 Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja Programu

Do końca 2014 r. w ramach osi VI *Pomoc techniczna* zakończono realizację 14 projektów, wykorzystując 99% alokacji EFRR. Pozwoliło to zrealizować od 80 do 143% wartości docelowych wskaźników określonych na 2015 r.

Według stanu umów o dofinansowanie na koniec 2014 r. wartości wskaźników będą mogły zostać osiągnięte w 2015 r. na poziomie od 103% do 240%. Wskaźnik produktu *liczba wykonanych ekspertyz, analiz, ba-*

⁷⁷ W 2014 r. podpisano 2 umowy w osi VI.

⁷⁸ Dane nie uwzględniają oszczędności powstałych w projektach zakończonych oraz oszczędności wynikających z nieprawidłowości w projektach realizowanych. Urealniona kontraktacja uwzględniająca oszczędności wynosiła w VI osi priorytetowej na koniec 2014 r. 92%.

dań, studiów i ocen może zostać osiągnięty na wyższym poziomie (240%). Z jednej strony należy mieć na uwadze, że wartości w umowach w osi VI są jednak zwykle nieco wyższe niż realnie osiągnane i później wykazywane we wnioskach o płatność końcową. Wynika to ze stosunkowo krótkiego czasu trwania tych umów (rocznego), w trakcie którego rzadko są one aneksowane wyłącznie ze względu na wskaźniki. Realnie osiągnięte wartości są wykazywane we wniosku o płatność końcową. Szczególnie wysoka szacowana na 2015 r. wartość wskaźnika *liczba wykonanych ekspertyz, analiz, badań, studiów i ocen* wynika ze znacznej liczby ocen wniosków o dofinansowanie (szczególnie pochodzących z konkursów), które są zlecane przez IP ekspertom zewnętrznym i zaliczane do wartości tego wskaźnika. Szacując w trakcie przeglądu śródkresowego wartość docelową wskaźnika nie wzięto pod uwagę, tego że oceny wniosków będą zaliczane do wartości wskaźnika. Nie możliwe było również (przed rozdzieleniem rezerwy wykonania i realokacją środków w ramach Programu) określenie skali nowych konkursów, które zwiększyły znacznie zapotrzebowanie na zewnętrzną ocenę wniosków.

Szczegółowe informacje na temat efektów osi VI znajdują się w części 5 sprawozdania.

Problemy we wdrażaniu VI osi priorytetowej oraz podjęte środki zaradcze

W 2014 r. w przypadku VI osi priorytetowej nie zidentyfikowano problemów.

Wnioski i rekomendacje IZ odnośnie do dalszego przebiegu realizacji VI osi priorytetowej

W 2015 r. IZ planuje sukcesywnie wydatkować środki przeznaczone na realizację VI osi priorytetowej zgodnie z zadaniami określonymi w Rocznych Planach Działań dla IP i dla IZ PO RPW na 2015 r.

Realizacja zaleceń i rekomendacji Komisji Europejskiej

W związku z niskim poziomem kontraktacji środków i płatności w VI osi priorytetowej w 2013 r. (odpowiednio ok. 40% i 27%), IZ dokonała w 2014 r. realokacji środków pomiędzy osiami priorytetowymi Programu. Zmiana polegała na przesunięciu wolnych środków z VI osi priorytetowej do I osi priorytetowej. Zmiana została zatwierdzona przez KE w marcu 2014 r. Pozostałe w 2015 r. wolne środki w wysokości ok. 717,73 tys. EUR planuje się wykorzystać w ramach innych osi priorytetowych PO RPW.

4. DUŻE PROJEKTY

W myśl definicji określonej w rozporządzeniu nr 1083/2006, w 2014 r. w ramach PO RPW było realizowanych 16 dużych projektów:

- 5 w ramach działania II.1.
- 4 w ramach działania III.1.
- 7 w ramach działania IV.1. w tym 3 zostały zakończone.

Projekty w II osi priorytetowej

Tabela 10. Informacja dotycząca podpisanych umów o dofinansowanie dużych projektów w ramach II osi priorytetowej

Liczba podpisanych umów		Wartość ogółem podpisanych umów (w EUR)		Wartość EFRR podpisanych umów (w EUR)	
do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
5	5	355 388 550,2	355 391 922,1	246 345 986,6	246 345 986,6

Tabela 11. Informacja dotycząca wartości złożonych wniosków o płatność w ramach dużych projektów z II osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Wartość EFRR złożonych wniosków o płatność (w EUR)	
	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
II	1 832 090,30	47 871 180,40

1. Projekt Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo lubelskie

Tabela 12: Realizacja projektu w latach 2011-2016

2011	2012	2013	2014	2015/2016
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ przekazano do KE wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego ▪ ogłoszono postępowanie na wybór wykonawcy infrastruktury, Inżyniera Kontraktu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ podpisano umowę z wykonawcą infrastruktury i Inżynierem Kontraktu ▪ ogłoszono postępowanie w trybie dialogu konkurencyjnego na opracowanie koncepcji kreatywnej i kreację kampanii informacyjno-promocyjnej projektu	▪ stan zaawansowania prac projektowych wynosił 79%, a budowlanych 78%	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

2. Projekt Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo podkarpackie

Tabela 13: Realizacja projektu w latach 2011-2015

2011	2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ przekazano do KE wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego ▪ ogłoszono postępowania na wybór Inżyniera Kontraktu i partnera prywatnego	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ podpisano umowę z wykonawcą infrastruktury i Inżynierem Kontraktu ▪ IZ przekazała do KE wniosek dla rozszerzonego zakresu rzeczowego projektu	▪ IZ przekazała KE ostatnie wyjaśnienia do procedowanego wniosku za pośrednictwem systemu SFC ▪ stan zaawansowania prac projektowych wynosił 71%, a budowlanych 25%	▪ KE przygotowuje decyzję zmieniającą projekt ▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

3. Projekt Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo podlaskie

Tabela 14: Realizacja projektu w latach 2011-2015

2011	2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ przekazano do KE wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego ▪ ogłoszono postępowanie na wybór wykonawcy infrastruktury, Inżyniera Kontraktu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ podpisano umowę z wykonawcą infrastruktury i Inżynierem Kontraktu	▪ stan zaawansowania prac projektowych wynosił 80%, a budowlanych 73%	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

4. Projekt Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo świętokrzyskie

Tabela 15: Realizacja projektu w latach 2011-2015

2011	2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ przekazano do KE wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego ▪ podpisano umowę z Inżynierem Kontraktu ▪ ogłoszono postępowanie na wybór wykonawcy infrastruktury	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ podpisano umowę z wykonawcą infrastruktury	▪ stan zaawansowania prac projektowych wynosił 98% a budowlanych wynosił 50%	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

5. Projekt Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo warmińsko- mazurskie

Tabela 16: Realizacja projektu w latach 2010-2015

2010	2011	2012
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ podjęto decyzję o wszczęciu dialogu technicznego z operatorami telekomunikacyjnymi	▪ przekazano wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego ▪ podpisano umowę z Inżynierem Kontraktu
2013	2014	2015
▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ podpisano umowę z wykonawcą infrastruktury ▪ IZ przekazała do KE wniosek dla rozszerzonego zakresu rzeczowego projektu	▪ IZ przekazała KE ostatnie wyjaśnienia do procedowanego wniosku za pośrednictwem systemu SFC ▪ stan zaawansowania prac projektowych wynosił 97%, a budowlanych 79%	▪ KE przygotowuje decyzję zmieniającą projekt ▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

Projekty w III osi priorytetowej

Tabela 17. Informacja dotycząca podpisanych umów o dofinansowanie w ramach dużych projektów z III osi priorytetowej

Liczba podpisanych umów		Wartość podpisanych umów (ogółem w EUR) ⁷⁹		Wartość EFRR podpisanych umów (w EUR)	
do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
4	4	427 181 744	393 518 851,1	295 489 012,3	278 904 867,3

⁷⁹ Zmniejszenie ogólnej wartości podpisanych umów oraz wartości EFRR podpisanych umów wynika z zaleconego na początku 2014 r. IZ PO RPW aneksowania umów w celu zwrotu do alokacji PO RPW oszczędności przetargowych z inwestycji realizowanych w działaniu III.1. Po odzyskaniu ww. środków podpisano umowy z projektami wyłoniłymi w drodze naboru projektów indywidualnych na LPI PO RPW w zakresie działania III.1.

Tabela 18. Informacja dotycząca wartości złożonych wniosków o płatność w ramach dużych projektów z III osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Wartość EFRR złożonych wniosków o płatność (w EUR)	
	do końca 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
III	131 904 065,1	185 660 025,3

1. Projekt Rozwój systemu komunikacji publicznej w Kieleckim Obszarze Metropolitalnym

Tabela 19: Postęp realizacji i efekty projektu

2009	2010	2011	2012
podpisano umowę o dofinansowanie projektu	- oddano do użytku pętle i zatoki autobusowe - zakupiono i dostarczono 40 szt. autobusów komunikacji miejskiej wraz z automatami mobilnymi do sprzedaży biletów	KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	zakończono prace związane z budową dróg w zachodniej części miasta
2013	2014		2015
projekt uzyskał status finalisty siódmej edycji konkursu RegioStars 2014 Awards	- KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla rozszerzonego zakresu rzeczowego projektu (zagospodarowanie oszczędności z przetargów w ramach ww. inwestycji) - wprowadzono System Kieleckiej Karty Miejskiej (KKM) oraz uzupełniono sieci elektronicznej informacji pasażerskiej o 36 tablic przystankowych - stan zaawansowania prac projektowych wynosił 97%, a budowlanych 79%		zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

2. Projekt Zintegrowany system miejskiego transportu publicznego w Lublinie

Tabela 20: Postęp realizacji i efekty projektu

2011	2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ zakończono budowę trakcji trolejbusowej wraz z systemem zasilania	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ zakontraktowano i dostarczono 100 autobusów i 51 trolejbusów. Do dostarczenia pozostaje 19 trolejbusów ▪ zakończono wszystkie komponenty obejmujące roboty budowlane poza budową Systemu Zarządzania Ruchem (jeszcze w trakcie realizacji, ponieważ odstąpiono od umowy z pierwotnym wykonawcą) - przygotowywane są końcowe rozliczenia robót	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

3. Projekt Budowa systemu integrującego transport publiczny Miasta Rzeszowa i okolic

Tabela 21: Postęp realizacji i efekty projektu

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ sprostowanie KE do decyzji zatwierdzającej wkład z EFRR dla projektu ▪ dokonano zakupu i dostawy 80 szt. ekologicznego taboru autobusowego⁸⁰	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

80 30 autobusów maxi zasilanych ON, 30 autobusów maxi zasilanych CNG oraz 20 autobusów midi zasilanych ON

4. Projekt Modernizacja i rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego w Olsztynie

Tabela 22: Postęp realizacji i efekty projektu

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu ▪ wniosek o dofinansowanie został przekazany do KE	▪ rozwiązano umowę z wykonawcą projektu ▪ wdrożono działania naprawcze: ▪ nowy harmonogram projektu ▪ zamówienie podzielono na kilka postępowań ▪ wdrożono monitorowanie projektu ▪ trwały prace nad modyfikacją wniosku o dofinansowanie	▪ zmodyfikowany w wyniku zmiany sposobu realizacji projektu wniosek o dofinansowanie został przekazany do KE ▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

Projekty w IV osi priorytetowej

Tabela 23. Informacja dotycząca podpisanych umów o dofinansowanie dla projektów dużych w ramach IV osi priorytetowej

Liczba podpisanych umów ⁸¹		Wartość podpisanych umów (ogółem w EUR) ⁸²		Wartość EFRR podpisanych umów (w EUR)	
do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.	do końca poprzedniego okresu spr. – 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
9	9	543 289 975	484 292 059,6	307 361 161,6	290 962 184,9

81 Projekt *Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875* jest projektem zintegrowanym, na który składają się 3 umowy.

82 Zmniejszenie ogólnej wartości podpisanych umów oraz wartości EFRR podpisanych umów wynika z aneksowania umów w celu zwrotu do alokacji PO RPW oszczędności przetargowych z inwestycji realizowanych w działaniu IV.1. Po odzyskaniu ww. środków podpisano umowy z projektami wyłoniionymi w drodze naboru projektów indywidualnych na LPI PO RPW w zakresie działania IV.1.

Tabela 24. Informacja dotycząca wartości złożonych wniosków o płatność w ramach dużych projektów z IV osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Wartość EFRR złożonych wniosków o płatność (w EUR)	
	do końca 2013 r.	do końca bieżącego okresu spr. – 2014 r.
IV	198 007 711,7	269 097 683,3

1. Projekt Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 747 Iłża – Konopnica na odcinku Konopnica - Kamień

Tabela 25: Przebieg realizacji projektu w latach 2012-2015

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu ▪ wniosek o dofinansowanie został przekazany do KE	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ został zakończony i oddany do użytkowania 1 z 7 odcinków - Chodel–Bełżyce	▪ na 2 odcinkach podpisano umowy z nowymi wykonawcami⁸³ ▪ zakończono roboty budowlane na wszystkich odcinkach ▪ trwało przygotowanie dokumentacji niezbędnej do uzyskania pozwolenia na użytkowanie dla 5 z 7 odcinków (2 odcinki miały już pozwolenie na użytkowanie)	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

2. Projekt Budowa mostu na Wiśle w m. Kamień wraz z budową dróg dojazdowych

Tabela 26: Przebieg realizacji projektu w latach 2012-2015

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ wykonano roboty drogowe zgodnie z planem ▪ trwała budowa mostu	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

⁸³ z powodu niewystarczającego zaangażowania sprzętowo – kadrowego poprzednich wykonawców

3. Projekt Budowa obwodnicy miejscowości Bargłów Kościelny w ciągu drogi krajowej nr 61

Tabela 27: Przebieg realizacji projektu w latach 2012-2015

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu	▪ rozpoczęła się rzeczowa realizacja projektu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

4. Projekt Likwidacja barier rozwojowych most na Wiśle z przebudową drogi wojewódzkiej nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką nr 875

Tabela 28: Przebieg realizacji projektu w latach 2012-2015

2012	2013	2014	2015
▪ podpisano umowę o dofinansowanie projektu ▪ rozpoczęła się rzeczowa realizacja projektu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ droga została przekazana do użytkowania	▪ zakończenie realizacji projektu i jego rozliczenie

Projekty zakończone

1. Projekt Budowa obwodnicy Jarosławia w ciągu drogi krajowej nr 4 Jędrzychowice – Korczowa

Tabela 29: Postęp realizacji i efekty projektu

2010	2011	2012	2013	2014
▪ podpisano umowy	▪ bieżące monitorowanie projektu przez IP i IZ	▪ przekazano do KE dokumentacji aplikacyjnej dla projektu	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu ▪ realizacja kontroli na zakończenie projektu	▪ zatwierdzenie wniosku o płatność końcową
Efekty projektu	▪ wybudowano 11,31 km obwodnicy ▪ 40 mln zł/rok oszczędności czasu w przewozach towarowych i pasażerskich			

2. Projekt Budowa wschodniej drogi obwodowej miasta Przemyśla łączącej drogę krajową nr 77 z drogą krajową nr 28

Tabela 30: Postęp realizacji i efekty projektu

2010	2011	2012	2013
▪ podpisanie umowy o dofinansowanie	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ roboty budowlane zostały zakończone i droga została oddana do użytkowania	▪ realizacja kontroli na zakończenie projektu ▪ zatwierdzenie wniosku o płatność końcową
Efekty projektu	▪ wybudowano 3,84 km obwodnicy ▪ 3,44 km wybudowanych dróg krajowych ▪ 0,71 km przebudowanych dróg krajowych ▪ 25 mln zł/rok oszczędności czasu w przewozach pasażerskich ▪ 9,6 mln zł/rok oszczędności czasu w przewozach towarowych		

3. Projekt Budowa północnej obwodnicy Jędrzejowa w ciągu drogi krajowej nr 78

Tabela 31: Postęp realizacji i efekty projektu

2010	2011	2012	2013	2014
▪ podpisanie umowy o dofinansowanie	▪ KE wydała decyzję zatwierdzającą wkład z EFRR dla projektu	▪ droga została oddana do użytkowania	▪ realizacja kontroli na zakończenie projektu	▪ zatwierdzenie wniosku o płatność końcową
Efekty projektu	▪ wybudowano 7,86 km obwodnicy ▪ 8,8 mln zł/rok oszczędności czasu w przewozach pasażerskich ▪ 8,4 mln zł/rok oszczędności czasu w przewozach towarowych			

Informacje na temat zmian na Indyktywnej liście dużych projektów

W 2014 r. nie nastąpiły żadne zmiany na Indyktywnej liście dużych projektów PO RPW.

5. POMOC TECHNICZNA

Środki pomocy technicznej PO RPW finansują działalność IZ i IP PO RPW. W 2014 roku w ramach Pomocy Technicznej realizowano 2 projekty.

Roczny Plan Działania Pomocy Technicznej PO RPW 2007-2013 na 2014 rok dla IZ PO RPW

1. realizację PO RPW, na co zarezerwowano kwotę w wysokości 110 980,23 EUR, w tym EFRR 94 333,20 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **78,15 %** zaplanowanych środków. Z tej kwoty dofinansowano koszty:

- organizacji posiedzeń Komitetu Monitorującego,
- organizacji spotkań roboczych,
- tłumaczeń ustnych i pisemnych,
- wykonania ekspertyzy *Ocena możliwości zastosowania poszczególnych form finansowania projektów realizowanych w ramach I Osi priorytetowej Innowacyjna Polska Wschodnia i II Osi priorytetowej Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 – wnioski i rekomendacje*,
- usług doradczych w zakresie wsparcia we wdrożeniu i eksploatacji systemu monitorowania 5 projektów indywidualnych *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej*,
- sporządzenia analizy stanu realizacji 5 projektów indywidualnych *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej* (część II, etap 2; 3 i 4, oraz część IV umowy),
- usług doradczych w zakresie wsparcia klastrów w ramach PO PW 2014-2020,
- usług eksperckich w związku z pracami prowadzonymi na rzecz monitorowania i wdrażania strategii ponadregionalnych tj.: *Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*,
- organizacji i obsługi spotkania dotyczącego koordynacji wsparcia przewidzianego dla Polski Wschodniej w latach 2014-2020 w ramach Programu Polska Wschodnia oraz Regionalnych Programów Operacyjnych,
- usług doradztwa prawnego w zakresie dotyczącym aspektów prawnych związanych z wydawanymi przez Zamawiającego decyzjami administracyjnymi oraz wykonywania zastępstwa prawnego na etapie postępowania administracyjnego,
- opłaty sądowej - odpis wyroku z uzasadnieniem w sprawie administracyjnej dotyczącej zwrotu środków przez WMARR S.A. - beneficjenta PO RPW,
- usług doradczych w zakresie wsparcia klastrów w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (część II umowy),
- usług doradztwa prawnego w zakresie przygotowania do wdrożenia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020,

- koszty organizacji i obsługi spotkania dotyczącego Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w dniach 6-8 lipca 2014 r. w Lidzbarku Warmińskim,
- obsługi spotkania negocjacyjnego Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020 z Komisją Europejską (I runda) oraz (II runda) w Brukseli.

2. działania ewaluacyjne, na które zarezerwowano środki w wysokości 15 979,00 EUR, w tym EFRR 13 582,15 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **100 %** zaplanowanych środków, z których dofinansowano koszty III etapu badania ewaluacyjnego pt. *Ewaluacja ex-ante projektu Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020*.

3. informację i promocję, na które zarezerwowano kwotę w wysokości 23 899,47 EUR, w tym EFRR 20 314,55 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **97,68 %** zaplanowanych środków. Informacje o działaniach informacyjno-promocyjnych zostały szczegółowo opisane w załączniku X do sprawozdania.

Tabela 32. Wskaźniki realizacji projektu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary wskaźnika	Wartość bazowa mierzona przed rozpocz. realizacji projektu	Wartość docelowa wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta od złożenia poprzedniego wniosku o płatność przez beneficjenta	Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	Stopień realizacji wskaźnika (%)
1	2	3	4	5	6	$7=(6/4)*100$
Wskaźniki produktu						
Liczba spotkań, seminariów, szkoleń i konferencji	szt.	0	11	3	10	90,91
Liczba wykonanych ekspertyz, analiz, badań, studiów i ocen	szt.	0	5	0	4	80,00
Liczba publikacji i materiałów promocyjnych	szt.	0	30 000	554	23 054	76,85
Delegacje zagraniczne	szt.	0	27	14	28	103,70
Delegacje krajowe	szt.	0	25	7	23	92,00
Tłumaczenia	szt.	0	10	5	9	90,00

Roczny Plan Działania Pomocy Technicznej PO RPW 2007-2013 na rok 2014 dla IP PO RPW

Całkowita wartość projektu wyniosła 554 544,21 EUR, w tym środki EFRR wyniosły 471 362,57 EUR⁸⁴.

Od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. wydatkowano kwotę 510 157,67 EUR, w tym EFRR 433 634,01 EUR, co stanowiło **91,99 %** zaplanowanych środków.

Działania IP PO RPW ze środków pomocy technicznej PO RPW były wspierane poprzez:

- 1. podnoszenie kwalifikacji**, na co zarezerwowano środki w wysokości 21 532,13 EUR, w tym EFRR 18 302,31 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **39,72 %** zaplanowanych środków. W ramach kategorii dofinansowano koszty szkoleń dla pracowników IP PO RPW. Niższy niż planowano stopień wykorzystania środków przeznaczonych na podnoszenie kwalifikacji pracowników związany był z dużym obciążeniem obowiązkami służbowymi pracowników zaangażowanych w realizację PO RPW w okresie sprawozdawczym, co utrudniło udział w szkoleniach oraz z przesunięciem przez uczelnię terminu rozpoczęcia planowanych studiów podyplomowych,
- 2. funkcjonowanie IP**, na potrzeby realizacji zadań w ramach PO RPW zarezerwowano kwotę w wysokości 300 715,68 EUR, w tym EFRR 255 608,32 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **99,28 %** zaplanowanych środków. Środki zostały przeznaczone na pokrycie wydatków związanych z finansowaniem kosztów delegacji krajowych i zagranicznych oraz kosztów wynajmu powierzchni biurowej, usług telekomunikacyjnych i kosztów leasingu samochodów służbowych,
- 3. realizację PO RPW**, na co zarezerwowano kwotę w wysokości 933,05 EUR, w tym EFRR 793,09 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **100,00 %** zaplanowanych środków. W ramach kategorii dofinansowano koszt ekspertyz dotyczących PO RPW,
- 4. działania ewaluacyjne**, na które zarezerwowano kwotę w wysokości 33 446,57 EUR, w tym EFRR 28 429,58 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **93,14 %** zaplanowanych środków. W ramach działań ewaluacyjnych dofinansowano koszty badania ewaluacyjnego: *Wsparcie ośrodków innowacyjności w Polsce Wschodniej – ocena pierwszych efektów*,
- 5. realizacja działań kontrolnych**, na które zarezerwowano kwotę w wysokości 137 079,58 EUR, w tym EFRR 116 517,64 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano **80,51 %** zaplanowanych środków. W ramach kategorii dofinansowano koszty kontroli projektów. Niższy niż planowano poziom wydatkowania środków był wynikiem przesunięcia płatności za kontrole projektów realizowanych przez beneficjentów PO RPW w IV kwartale 2014 roku na rok 2015. Ponadto, część kontroli zaplanowanych na zakończenie projektu została przesunięta na 2015 rok ze względu na wydłużenie terminów realizacji projektów,
- 6. informację i promocję**, na co zarezerwowano kwotę w wysokości 60 837,17 EUR, w tym EFRR 51 711,59 EUR. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wydatkowano 100,00 % zaplanowanych środków. Informacje o działaniach informacyjno-promocyjnych zostały szczegółowo opisane w załączniku X do sprawozdania.

⁸⁴ Pierwotnie projekt opiewał na kwotę 783 742,53 EUR, jednak w związku z oszczędnościami, które pojawiły się w toku realizacji projektu (po ponownej weryfikacji potrzeb oraz po rozstrzygnięciu niektórych przetargów) całkowita wartość projektu została zmniejszona o 229 198,32 EUR.

Tabela 33. Wskaźniki realizacji projektu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary wskaźnika	Wartość bazowa mierzona przed rozpoczęciem realizacji projektu	Wartość docelowa wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta od złożenia poprzedniego wniosku o płatność przez beneficjenta	Wartość wskaźnika osiągnięta od początku realizacji projektu	Stopień realizacji wskaźnika (%)
1	2	3	4	5	6	7=(6/4)*100
Wskaźniki produktu						
Liczba stanowisk współfinansowanych z pomocy technicznej	szt.	0	64,05	0,25	64,30	100,39*
Liczba spotkań, seminariów, szkoleń i konferencji	szt.	0	4	1	4	100,00
Liczba wykonanych ekspertyz, analiz, badań, studiów i ocen	szt.	0	14	1	14	100,00
Liczba publikacji i materiałów promocyjnych ze środków PO RPW	szt.	0	28 730	400	28 730	100,00

6. PROMOCJA I INFORMACJA

W 2014 roku Instytucja Zarządzająca i Instytucja Pośrednicząca PO RPW prowadziły wspólne działania informacyjne i promocyjne zgodnie z *Rocznym planem działań informacyjnych i promocyjnych na 2014 r.* Działania realizowane przy użyciu różnorodnych narzędzi i kanałów komunikacji koncentrowały się na sześciu podstawowych obszarach: informacja, promocja, edukacja, Internet, ewaluacja i wymiana doświadczeń.

Od stycznia do maja 2014 r. IZ i IP były zaangażowane w obchody 10-lecia Polski w Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim w koordynację akcji Dni Otwartych Funduszy Europejskich u beneficjentów PO RPW.

DNI OTWARTE
Funduszy Europejskich

Z tej okazji 26 beneficjentów PORPW „otworzyło” swoje projekty dla ogółu społeczeństwa i przygotowało szereg wydarzeń (m.in.: spotkań, warsztatów, pokazów naukowych, prezentacji aparatury badawczej, wycieczek po miejscach niedostępnych na co dzień), mających na celu ukazanie pozytywnych zmian, jakie nastąpiły w Polsce Wschodniej, za sprawą projektów zrealizowanych przy współudziale środków z PO RPW. Opis wydarzeń organizowanych przez poszczególnych beneficjentów PO RPW wraz z informacją o zrealizowanych projektach dostępny był na dedykowanej wydarzeniu stronie internetowej www.10latwUE.pl. Wybrane projekty PO RPW były także obecne w emitowanych przez Telewizję Polską specjalnych programach telewizyjnych, poświęconych obchodom 10 lat Polski w UE oraz wzięły udział w plebiscycie „Ale się zmieniło”. Dodatkowo, jedna z inwestycji drogowych PO RPW („Przebudowa ul. Gen. St. Maczka w Białymstoku”) została wykorzystana w ogólnopolskiej kampanii billboardowej.

Codziennie prowadzony był profil „I ♥ Polska Wschodnia” na portalu społecznościowym Facebook, który do końca 2014 roku zgromadził 42,3 tys. fanów. „I ♥ Polska Wschodnia” promuje Program oraz pokazuje Polskę Wschodnią jako makroregion piękny, dynamicznie rozwijający się i atrakcyjny turystycznie. Profil, m.in. poprzez zabawę i udział w licznych

konkursach angażuje fanów do wspólnej dyskusji na temat przyszłości makroregionu. W czasie wakacji zorganizowano konkurs „Polska Wschodnia w obiektywie”, który przez dwa miesiące zachęcał fanów profilu do przesłania zdjęć najciekawszych miejsc makroregionu.

W pierwszym półroczu 2014 r. od 10 lutego do 30 kwietnia 2014 r. realizowany był II i III etap trzeciej edycji *Lekcji o Funduszach Europejskich*.

Nauczyciele ze szkół ponadpodstawowych z Polski Wschodniej przeprowadzali tytułowe lekcje inspirowane Funduszami Europejskimi. Trzecia edycja zgromadziła rekordową liczbę uczestników. Do udziału w projekcie zgłoszono prawie 21 tys. uczniów z 900 klas.

Tym samym, rekord frekwencji z poprzedniej edycji został pobity o ponad 5 tys. uczestników. Świadczy to o atrakcyjności inicjatywy oraz niesłabnącej potrzebie organizacji zajęć edukacyjnych z zakresu Unii Europejskiej oraz programów operacyjnych.

Jak w poprzednich edycjach, nauczyciele otrzymali od organizatorów scenariusz oraz materiały dydaktyczne. Pomoce zostały opracowane tak, aby w jak największym stopniu zaangażować młodzież w zajęcia. Podczas 45-minutowych lekcji uczniowie zapoznali się z efektami PO RPW oraz dyskutowali z nauczycielami o tym, jak zmienia się Polska Wschodnia i ich region dzięki Funduszom. Największym zainteresowaniem uczniów cieszył się specjalnie przygotowany komiks „Wyprawa. W poszukiwaniu tajemnicy rozwoju Polski Wschodniej”. Elektroniczna wersja komiksu znajduje się na stronie www.PolskaWschodnia.gov.pl/lekcja3. Na stronie internetowej konkursu zostały też opublikowane zdjęcia i prace uczniów. Uczniowie w swoich pracach zwracali szczególną uwagę na korzyści, jakie przynoszą unijne środki.

W ramach działań informacyjno-promocyjnych redagowano serwis www.PolskaWschodnia.gov.pl funkcjonujący w ramach portalu www.FunduszeEuropejskie.gov.pl.

Na bieżąco zamieszczano w nim m.in. informacje i aktualności o projektach PO RPW oraz o działaniach promocyjnych. We współpracy z IK NSRO przygotowywany był również biuletyn informacyjny nt. NSS i PO „Fundusze Europejskie w Polsce”. W kolejnych numerach kwartalnika ukazało się 5 artykułów dotyczących PO RPW: w Nr 33: *Innowacyjna i przedsiębiorcza Polska Wschodnia*, w Nr 34: *Naukowy potencjał Polski Wschodniej, Polska Wschodnia „otworzyła” swoje projekty, W szkołach Polski Wschodniej o Funduszach Europejskich*, w Nr 35: *Startupowa Polska Wschodnia*.

Realizowane działania były adresowane przede wszystkim do opinii publicznej, beneficjentów oraz partnerów społecznych i gospodarczych, a także do mediów. Szczegółowe informacje na temat wszystkich działań informacyjno-promocyjnych zrealizowanych w 2014 r. w ramach PO RPW znajdują się w załączniku nr X do sprawozdania.